Bárczi Gusztáv Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó
Kaposvár

INTEGRÁCIÓS

MÓDSZERTANI KÉZIKÖNYV

Könyv pedagógusoknak, szülőknek és mindenkinek, aki a gyakorlati tapasztalatokra kíváncsi – *Segítünk, hogy segíthess!*

Talán holnapmár
egy iskolába járunk...

Kisegítő iskolától

- a Módszertani Központig

- a iövő iskoláiáig!

INTEGRÁCIÓS MÓDSZERTANI KÉZIKÖNYV

Könyv pedagógusoknak, szülőknek és mindenkinek, aki a gyakorlati tapasztalatokra kíváncsi

A könyv a HEFOP-3.1.4./05/1.-2005-10-0011/1.0. keretében készült

A kiadvány létrejöttét támogatta: **Európai Unió**

Szakmai vezető: **Dr. Benczéné Csorba Margit**

Szerzők: **Dr. Benczéné Csorba Margit, Csíkvárné Takács Anikó, Rádicsné Táskai Erzsébet, Kovács Attila**

Fotó: **Varga Béla**

A könyv ingyenes, kereskedelmi forgalomba nem hozható.
A felhasználás a jövedelemszerzés célját nem szolgálhatja.

Kaposvár, 2007.

ELŐSZÓ

Ákos sápadt, sovány fiú. Édesanyja kétségbeesve hozza a nevelési tanácsadóba az iskolai kudarcok miatt. Fáradékony, érdektelen, üres a tekintete, állandóan biztatni kell, támogatásra szorul. Osztálytársaival nem barátkozik, szégyenlős, félszeg kisfiú, aki félve megy iskolába, nem tud eleget tenni az iskolai követelményeknek, visszahúzódik, kerüli a kihívásokat, nem akar a közösségi életben részt venni.

Mit tegyünk? – kérdezi az édesanya.

Mit tegyünk, ha másnak érezzük magunkat, ha „másság"-ra ítéltettünk? Mit tegyünk, ha más a gyermekünk, megváltozott külsővel vagy belsővel?
Ha a „normális"-hoz szokottak szemében látjuk gyermekünk hibáit, felismerjük a szánalmat, érezzük, milyen idegennek lenni, érezzük a benne és bennünk rejlő gyötrelmeket, és csak egyet szeretnénk, ha olyan lenne, mint a társai, ugyanolyan jó vagy rossz, ugyanabba az óvodába, iskolába járna, ugyanúgy szerepelne az iskolai ünnepségeken, és a többiek úgy néznének rá, ahogy egymásra.

Az emberek félnek az ismeretlentől, a szokatlantól. Az ellenállások leküzdésében a pedagógusok, gyógypedagógusok élen járhatnak, felvállalva a nehéz helyzeteket, a korlátok ledöntését, részt vállalhatnak egy biztonságos környezet megteremtésében, ahol a kiszolgáltatott helyzetből együtt reményt nyújthatunk.

Büszkék vagyunk arra, hogy Kaposvár város óvodáiban, iskoláiban megindult a szemléletváltás, hogy a kaposvári Bárczi Gusztáv Módszertani Központ átalakítva intézményi szerkezetét, megújulva látja el szegregációs és integrációs feladatait. Gyógypedagógiai, módszertani központként olyan modellt alakított ki, mely szakszolgálataival, pedagógiai szakmai szolgáltatásával megfelel a 21. század kihívásainak, és azt vallja: *Minden gyermek tehetséges valamiben!*

Ajánlom tapasztalatainkat mindenki figyelmébe, szülőknek, pedagógusoknak és érdeklődőknek.

SEGÍTÜNK, HOGY SEGÍTHESS! – ismerd meg a lehetőségeidet, hogy minél korábban segítséget kapj, hogy tudd, hova fordulj, mit tegyél, mi a legjobb a gyermekednek, ***Te hogyan segíthetsz!***

(szakmai vezető)

BEVEZETÉS

Az iskolai sikertelenség a gyermek és a szülő számára komoly teher. Az iskolai kudarcokhoz vezető okok feltárása, a fejlődési különbségek kiegyenlítése fontos feladata az oktatásnak. Nem minden gyermek veszi sikeresen az akadályokat. Nem mindegy, hogy kedvetlen, szorongó, agresszív, közösségbe beilleszkedni nem tudó, vagy egészséges önértékelésű, akadályokat sikeresen leküzdő, boldog gyermek lesz-e belőle, bárhogyan is fejlődik értelme, bármilyen is személyisége.

A nevelési tanácsadók, a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok egyre nagyobb számban fogadják a kétségbeesett és tanácstalan szülőket, akik segítséget várnak. A gyermekeik sorsának alakulása nagymértékben függ attól, hogy hozzájutnak-e a számukra megfelelő intézményes ellátáshoz. A törvények és rendeletek szabályozzák az ehhez szükséges lehetőségeket. A jogszabályok biztosítják a jogokat a rászoruló gyermekeknek, tanulóknak, lehetővé teszik a sajátos szolgáltatások igénybevételét.
A mai Magyarországon az átalakulóban lévő önkormányzati, helyi közigazgatási rendszerben fontos társadalmi, pedagógiai funkciót töltenek be a szakszolgálatok, s a hozzá kapcsolódó szakmai szolgáltatások.

A kaposvári modell bemutatja, hogy milyen pedagógiai feladatokat lehet felvállalni ezen a területen, milyen egy lehetséges út, s ez a megoldási mód hogyan valósul meg az óvodai, iskolai gyakorlatban. A szakszolgálati ellátás elválaszthatatlan a gyógypedagógiától, a napjainkban zajló integrációtól.
Kaposváron és a kaposvári kistérségben az elsők között indult meg a szemléletváltás, melynek során a gyermekek érdekeit szem előtt tartó szakszolgálati tevékenység előtérbe kerülése lehetővé tette az esélyegyenlőség, az integráció felerősödését, a társadalmi beilleszkedés elősegítését.
Az esélyteremtés fontos eleme a minőségi oktatás, a másság felismerése, ismerete, elfogadása, a jogszabályi előírások betartása, a szakemberek jelenléte, s maga a sajátos neveléshez, ellátáshoz való jog.
Az alulszocializált helyzetű csoportok különleges figyelmet érdemelnek, az ellátási formát érdemes áttekinteni, és a gyerekek elsődleges érdeke szerint dönteni.

I. FEJEZET

Más a gyermekem

Alapfogalmak, jogszabályok

A ***fogyatékosság*** szó a gyógypedagógia alapfogalma. Azt a biológiai állapotváltozásra létrejövő tulajdonság-együttest jelöli, amely révén a gyermek a gyógypedagógia körébe sorolódik. Napjainkban egyre inkább használatos a fogyatékos szónál kevésbé megbélyegző elnevezés; az ***akadályozott*** szó.

Speciális nevelési szükséglet az akadályozottság fogalmának megjelenése után született meg, azt kitágítva, ugyanakkor a nevelés-oktatás időszakára szűkítve használatát.

Dr. Papp Gabriella

A sajátos nevelési igény, a hátrányos helyzet, az eltérő kulturális háttér különböző fogalmakat takarnak. Magyarországon ma a ***sajátos nevelési igényű*** gyűjtőfogalmat használjuk, melyet a Közoktatási törvény 121. § 29. bekezdése így definiál:

Sajátos nevelési igény

*„29. **sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló:** az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján*
a) testi, érzékszervi, értelmi, beszédfogyatékos, autista, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd,
b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.”[1]

A speciális nevelési szükségletű gyermekek valamiben mások, mint a többiek, lehetnek láthatóan sérültek, vagy szellemileg elmaradottak, autisták, tanulási nehézséggel, zavarral küzdők, magatartászavart mutatók, de lehetnek kivételes képességűek, tehetségesek is.
Tanulási nehézség a tanulási gyengeség, a tanulási zavar, a tanulási akadályozottság.

Sajátos nevelési szükségletű gyermekek:

- a tanulásban akadályozottak,
- az értelmileg akadályozottak,
- beszédben akadályozottak,
- látássérültek, hallássérültek, mozgáskorlátozottak,
- viselkedés- és teljesítményzavarral küzdők,
- autista gyermekek,
- súlyos tanulási zavarral, magatartászavarral küzdők.

[1] 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról

A magatartászavarok közül feltétlenül ki kell emelni az agresszív és regresszív viselkedésű gyermeket. A látható (ellenséges, támadó) és nem látható (visszahúzódó, csendes) zavarok egyaránt súlyosak lehetnek, kezelésük szükséges. A nevelési tanácsadók iskolapszichológiai hálózatának feladata a jelentkező problémák kezelése, elsősorban a pedagógus-tanácsadás. A kivételes képességű, tehetséges fiatalokról méltatlanul kevés szó esik, holott egy ország jövőjét meghatározza a tehetséggondozás, a kiemelkedő tanítványok támogatása, kiemelten kezelése.

Az együttnevelés feltételei:

*„28. **sajátos nevelési igényű neveléshez és oktatáshoz szükséges feltételek:** a gyermek, tanuló külön óvodai neveléséhez, illetve iskolai neveléséhez és oktatásához, a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása, a neveléshez és oktatáshoz szükséges speciális tanterv, tankönyv és más segédletek; magánoktatáshoz, integrált óvodai neveléshez, iskolai neveléshez és oktatáshoz, a fejlesztő felkészítéshez, az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szükséges szakirányú végzettségű gyógypedagógus foglalkoztatása; a foglalkozásokhoz szükséges speciális tanterv, tankönyv valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök; a gyermek, tanuló részére a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.”*[2]

Az együttnevelés feltételei közül a legfontosabbak a személyi infrastruktúra, a gyógypedagógiai szolgáltatás, megfelelő pedagógiai program, rehabilitációs, habilitációs fejlesztési terv, a szakemberek együttműködése, a befogadó készség kialakítása, a család, a szülők támogató hozzáállása, differenciált oktatás, speciális taneszközök.

Fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus

Gyógypedagógusok az iskolában a fogyatékosság típusának megfelelően foglalkoztathatók.
Szurdo-, tiflo-, szomato-, pszicho-, oligofrénpedagógus, (tanulásban akadályozottak pedagógusa, értelmileg akadályozottak pedagógusa) logopédus, továbbá a sérülés típusának megfelelő trénerek, terapeuták, pszichológus, konduktor.
A fejlesztő pedagógus segíti a többségi iskola tanulási nehézséggel, gyengeséggel, enyhe tanulási zavarral küzdő gyermekeit.

A hátrányos helyzet

A ***hátrányos helyzet*** fogalmát így értelmezi a törvény:
„***Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló**: az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította; e csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.* „[3]

[2] Közoktatási törvény 121. § 19.pont
[3] Közoktatási törvény 121. § 14.pont

Mi vezethet a hátrányos helyzethez?

A családok válsága

Munkanélküliség, a létminimum alatti életforma, egzisztenciális bizonytalanság, az érzelmi és gazdasági közösségek gyengülése, felbomlott házasságok, az összetartó erő csökkenése, az értékrendek változása.
Ma sok családban a gyerekre nincs idő, hiányzik a kellő türelem, az elfogadás, az együttlét öröme. Sok a magányos, társtalan, társkereső gyerek, fiatal. Jellemző a társas kapcsolatok szűkülése.
A nukleáris családokban (anya, apa, gyermek) a szülők dolgoznak (kulcsos gyerekek), vagy munkanélküliek, és anyagilag összeroppannak, vagy csak alkalmi munkákból, segélyekből élnek, naponta bizonytalanságban.

Fogyatékosság és szociális hátrány

A hátrányos helyzet egyéb összetevői:

- szülő iskolázottsága
- alacsony jövedelem
- inadekvát beiskolázás

A roma tanulók aránya magas a hátrányos helyzetű tanulók között, és magas azon gyermekek száma is, akik kettős stigmát hordanak; hátrányos helyzetűek és sajátos nevelésűek is.

Mit jelent a veszélyeztetettség?

- A szociális hiányokat: elsődleges szükségletek hiányát (éhezés, fázás).
- Erkölcsi okok a háttérben: bűnöző család, káros szenvedélyek.
- Egészségügyi okok: embertelen lakáskörülmények, TBC, elmebetegség.
- Nevelődési ok: érzelmi elhanyagoltság, lelki, testi, szexuális bántalmazás.

Multikulturalizmus

A multikulturalizmus a kisebbségek megértését, elfogadását, megismerését szolgálja. A különböző szociokulturális, nyelvi hátrányok előítéleteket, leértékelést alakítottak ki a többségi csoportokban.
A negatív viszonyulásra a kisebbségek még nagyobb sikertelenséggel, kudarccal reagáltak.
A magyar közoktatásban a roma gyermekek helyzete a legsúlyosabb, a mindennapokban erről a kérdésről esik a legtöbb szó.

Hogyan váljunk kultúra-érzékeny, befogadó multikulturális intézménnyé?
Hogyan küzdjünk a faji előítéletek, a sztereotípiák ellen?

A különböző kultúrák megismerése, megismertetése a kisebbségi csoportokkal kapcsolatos pozitív attitűdök megerősítése, konfliktuskezelő technikák megismertetése, kapcsolat kiépítése a kisebbségi csoportokkal, segíti a társadalmi előítéletek leküzdését.

Iskolai életre való felkészültség

Iskolai életre való felkészültség, iskolaérettség: testi, lelki (értelmi) és szociális területeken elért fejlettségi szintek, amelyek egyaránt fontosak a sikeres iskolai munkához.
Képességfejlesztő oktatás: speciális oktatási forma, mely biztosítja az egyes gyermekek képességeinek fejlődését a hagyományos oszt.-tanítás keretei között. Differenciált tanulásszervezéssel és egyéni bánásmóddal igazodik az egyes tanuló haladási tempójához, fejlettségi szintjéhez. A képességfejlesztő oktatás által a lemaradó és a tehetséges tanulók egy osztályon belül a saját tempójukban fejlődhetnek.

Mosonyi Mária

Képességvizsgálatok

Képességvizsgálatok, alkalmassági vizsgálatok: 1. az egyén általános képességeinek, különleges adottságainak (tehetségességének, esetleg fogyatékosságainak) feltárása pszichológiai vizsgáló módszerek (ún.: képességtesztek pl. intelligenciavizsgálatok és tantárgytesztek) segítségével; 2. adekvát vizsgálati módszerekkel és eszközökkel annak megállapítása, hogy speciális iskolai tanulmányok folytatásához, sajátos munkatevékenységek végzéséhez szükséges adottságokkal, képességekkel rendelkezik-e az egyén.

Boros Ottília

Szegregált nevelés

Elkülönített intézményben vagy tagozaton kis létszámú osztályban, saját pedagógiai program, helyi tanterv, egyéni fejlesztési tervek alapján folyó nevelő-oktató munka.

Integrált nevelés

Az 1970-es években elindult pedagógiai irányzat, mely a tanulásban valamilyen oknál fogva akadályozott (pl. fogyatékosság, képességzavar, szociális hátrány) gyermekek együttes, a lakóhelyhez közeli nevelését, oktatását jelenti a kortársakkal. Az irányzat ellentéte a gyermekek meghatározott csoportjait speciális nevelési intézményekben elkülönítő *szegregált iskoláztatás.*
Az integráció lehet lokális (elkülönített), szociális (közös szabadidős programok), funkcionális (részleges és teljes), fordított (fogyatékosok közé az épek), spontán (hideg integráció-feltételek nélküli).

A gyermekek gyógypedagógiai fejlesztése különböző módon valósul meg. Legnagyobb arányban vagy párhuzamosan a tanórán, kiemelve a csoportból, vagy a délutáni napközis foglalkozás ideje alatt.

Az intézmények közül néhány már alkalmaz korszerű, inkluzív pedagógiát segítő differenciálást, kooperatív technikákat, dráma-, projektpedagógiát, fejlesztő programokat, a sajátos nevelési igényű tanulók eredményes oktatásának megvalósítása érdekében.
A speciális eszközök: számítógépek, fejlesztő programok, számítógépes programcsomag, fejlesztő játékok, fejlesztő eszközök, feladatlapok és szakkönyvek segítik a pedagógusokat az

integrációs munkában. Az óvodákban, iskolákban külön *fejlesztő szobát* rendeznek be az érintett gyermekek foglalkoztatásához.

Az oktatási törvény értelmében **a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésének-oktatásának felvállalása esetén** az **iskolai dokumentációban szerepelnie kell a feladatnak**, és a feladat ellátásához szükséges feltételek biztosításának.
Az egyes iskolákban olyan magas arányban találhatók a sajátos nevelési igényű tanulók, hogy a különleges bánásmód biztosítása ezen gyermekek esetében széleskörű, tudatos, előre átgondolt feltételrendszer megvalósulását igényli és feltételezi, melynek az **alapító okiratban**, a **pedagógiai programban**, a **helyi tantervben** mindenképpen meg kell jelennie. Ennek az elvárásnak minden iskolának eleget kell tennie, azoknak is, melyek nagyon alacsony létszámú, sajátos nevelési igényű tanulót fogadtak be.
Az intézmények legkevésbé a vak, aliglátó, mozgásfogyatékos, középsúlyosan értelmi fogyatékos, vagy a súlyosan és halmozottan sérült gyermekeket vállalták. A tanulásban akadályozott, a gyengénlátó, a hallássérült és a tanulási zavarokkal küzdő gyermekek általában bekerülnek az alapító okiratba.

Magyarországon az általános pedagógia körébe tartozó és a speciális nevelési szükségletű gyermekek együttes nevelésére-oktatására az integráció szót használják leginkább a szakemberek.
Általános szociális értelmezése szerint az akadályozott emberek részvételének biztosítását jelenti a társadalmi folyamatokban az óvodától az iskolán át, a szabadidőben, otthon és a munkában.
A ***befogadás (inklúzió)*** ezzel szemben alapvetően megváltoztatja a többségi iskolai pedagógiai eljárásokat, a módszertani eszköztár bővül, a pedagógus kompetenciája a speciális nevelési szükségletű gyermek iránt megnő, a gyógypedagógus egyenrangú félként vesz részt a folyamatban, az egész tantestület keresztülmegy egy szemléletváltozáson.
Míg az integráció esetében az a cél, hogy minél több gyermek tanuljon a többségi általános iskolában, a szegregált intézmény helyett egy integráló iskolában, addig az inklúzió esetében cél, hogy szinte valamennyi gyermek a lakóhelyéhez közel eső iskolában tanulhasson.
Az inkluzív pedagógia megjelenése tehát egy iskolai átalakulási reformként értelmezhető, amelynek eredményeként az iskola alkalmassá válik minden egyes gyermek nevelési szükségletének a kielégítésére.

Dr. Papp Gabriella

Egységes gyógypedagógiai intézmény

*12. **„Egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény**, egységes konduktív pedagógiai módszertani intézmény hozható létre a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók többi gyermekkel, tanulóval együtt történő nevelésének, oktatásának segítése céljából. Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény, az egységes konduktív pedagógiai módszertani intézmény – céljaival összhangban – elláthatja e törvény 34. §-a a)-b), e), g) és h) pontjában felsorolt pedagógiai szakszolgálat feladatait, az utazó szakember hálózat működtetését, az e törvény 36. §-a (2) bekezdésének b)-e) és g) pontjában felsorolt pedagógiai szakmai szolgáltatás feladatait, továbbá az intézmény keretén belül óvodai vagy általános iskolai feladatot ellátó intézményegység működhet. Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézményben, az egységes konduktív pedagógiai módszertani intézményben – szervezeti és*

szakmai tekintetben önálló intézményegységként – megszervezhető a nevelési tanácsadás, a családsegítő szolgálat, az iskola-egészségügyi ellátás is."[4]

Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény olyan közoktatási intézmény, amelyben egymással szakmailag szorosan együttműködik a speciális (szegregált) iskola az integrációs szakszolgálattal annak érdekében, hogy az integrált nevelés-oktatás sikeres legyen.

Az EGYMI = tudásközpont. Feladata: az integráció segítése, az utazó gyógypedagógiai szolgálat működtetése, a pedagógiai szakszolgálat (Kt. 34.§) és a szakmai szolgáltatás (Kt. 36.§) feladatköréből a törvényben meghatározottak ellátása.
A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését az egységes módszertani intézmények többféle módon segíthetik, intézményen belüli terápiákkal és intézményen kívüli utazó gyógypedagógiai hálózattal.

Az utazó gyógypedagógusok a gyermek lakhelyén, a helyszínen végzik nevelő-oktató munkájukat, terápiás segítségadásukat, szakszolgálati tevékenységüket, és a hozzá kapcsolódó pedagógiai szakmai szolgáltatásukat.

EGYMI által jogszabályok alapján vállalható feladatok

Utazó gyógypedagógiai szolgálat

Pedagógiai szakszolgálatok	Pedagógiai szakmai szolgáltatások
• gyógypedagógia tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, • fejlesztő felkészítés, • logopédiai ellátás, • konduktív pedagógiai ellátás, • gyógytestnevelés • nevelési tanácsadás	• szaktanácsadás, • pedagógiai tájékoztatás, • igazgatási, pedagógiai szolgáltatás • pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése, • tanuló tájékoztató, tanácsadó szolgálat

Bárczi Gusztáv Módszertani Központ Pedagógiai program - Kaposvár

Az egységes korszerű módszertani intézmények, gyógypedagógiai központok, szakszolgálatokkal, szakmai szolgáltatásokkal a jelen és a jövő intézményei.

[4] Közoktatási törvény 33. § 12.pont

A kistérségben utazó szakembereikkel hozzájárulhatnak a jelenlegi oktatási gondok megoldásához, egységes szakszolgálati tevékenység alakítható ki, mindent egy szolgáltatótól meg lehet rendelni. A minőség az igényekhez igazodó teljes körű szakember ellátottsággal biztosítható, összehangolt team-munka várható el, amely mindenkinek, gyermeknek, szülőnek, pedagógusnak, és a társadalomnak érdeke. A többcélú kistérségi társulások általában választják a szakszolgálatok átvételét, ez esetben szakmailag a legjobb megoldás a minden feltétellel rendelkező EGYMI-vel megállapodni a feladatellátásról.

A pedagógiai szakszolgálatok

Kt. 34. § A szülő és a pedagógus nevelő munkáját és a nevelési-oktatási intézmény feladatainak ellátását pedagógiai szakszolgálat segíti. Pedagógiai szakszolgálat

a) a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás;
b) fejlesztő felkészítés;
c) a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység, továbbá az országos szakértői és rehabilitációs tevékenység;
d) a nevelési tanácsadás;
e) a logopédiai ellátás;
f) a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás;
g) a konduktív pedagógiai ellátás;
h) a gyógytestnevelés.

Tanulási korlátok, tanulási nehézségek

- *Tanulási gyengeség*: a legkevésbé súlyos, a tanulásban való lemaradás átmeneti jellegű.
- *Tanulási zavar:* ép értelmű, ép érzékszervű gyermekek egy vagy több képesség hibás működése miatt egy vagy több tárgyból nem tudnak megfelelni a minimumelvárásoknak.
- *Tanulási akadályozottság:* a tanulás minden területén jelentkező probléma, amely súlyos és tartós, következménye az elégtelen vagy gyenge iskolai teljesítmény.

Tanulási zavarok típusai

1. részképességzavarok
2. komplex tanulási zavarok
3. a viselkedés, énkép, önértékelés területén mutatkozó zavarok

Diszlexia: specifikus és olvasási zavar

1. *Olvasás és írás terén tapasztalható tünetek:*
    - sok olvasási hiba
    - feltűnően lassú olvasási tempó
    - egybeolvasás nehézsége
    - betűtévesztés, betűkihagyás, -betoldás
    - szótagkihagyás vagy –betoldás
    - megtapadás (perszeveráció: pl. csomóz-csineg)

- betűk elővételezése (pl. csőre helyett csere)
- reverzió (a betűsorrend irányának megváltoztatása: ól-ló)
- csak a technikáját tudják az olvasásának, de nem értik, amit olvasnak
- rosszul, sok hibával olvasnak, de értik a szöveget
- görcsös vonalvezetésű írás
- az egyes betűk, amelyeknek nem alakul ki állandó alakja
- másolás közben is sokat hibáznak

2. *Beszéd terén:*
   - szóemlékezete és vizuális emlékezete rossz
   - gyenge a szókincse, egyes szavak hol megvannak, eszébe jutnak, hol eltűnnek

3. *Magatartás terén:*
   - rossz a ritmusérzéke
   - éretlenség, infantilizmus
   - iránytévesztő, testsémazavarai vannak
   - elveszti tanulási motivációját, sokszor extravagáns viselkedés

Diszgráfia: jelentése írászavar

Oka:

- A beszédhallási, látási, mozgási, térbeli, időbeli analízis és szintézis fejletlensége.
- A szükséges képzetrendszerek fejlődési elmaradása (pl. a fonémák-beszédhangok képzetei, az artikulémák – a beszédhangok kiejtési képzetei, a grafémák – a betűk látási, térbeli képzetei, a kinémák – a betűk leírásával kapcsolatos motoros, kinesztetikus képzetek kialakulatlansága).
- A térbeli tájékozódás zavara, a szukcesszív (időbeli) szerveződés zavara, percepciós problémák, átkódolási problémák.

Diszkalkulia: a matematikatanulás zavara

- Kialakulatlan vagy bizonytalan téri, időbeli tájékozódás.
- Számmal, mennyiséggel kapcsolatos problémák:
  - számok kihagyása, felcserélése, iránytévesztés,
  - egyenetlen ritmusú számlálás,
  - mennyiségi relációk helytelen értelmezése,
  - több-kevesebb-ugyanannyi fogalmának helytelen használata.
- Számnév-számjegy-mennyiség egyeztetési nehézségei:
  - a számok hibás grafikus megjelenítése,
  - diktált számnevek hibás leírása,
  - leírt számjegyek hibás kiolvasása,
  - a matematikai szimbólumok (műveleti jelek) értelmezési nehézsége
- Alapműveletek és inverzeinek hibás, pontatlan értelmezése (Dékány 1989.)
  - a műveletet nem tudja értelmezni,
  - nem alakult ki vagy rossz a számolási technika,
  - iránytévesztés műveletvégzés közben (pl. 9+2=7),
  - műveletcsere (diszkonnekció) (pl. 12:3=15)
  - perszeveráció (pl. 8, 10, 12 helyett 8, 9, 10, 12)
  - deszinkronizáció (pl. 314 helyett 341)

- Nehézségek az egyszerű és összetett szöveges feladatok végzésében (pl. nem tudja a lényeget kiemelni).
- Nehézségek a matematikai szabályok felismerésében (pl. nem tudja értelmezni a matematikai fogalmakat).
- Nehézségek a számemlékezetben (pl. nem tudja felidézni a különböző hosszúságú számsorokat).

Társuló problémák

- A számolási nehézséghez nyelvi rendellenességek is társulnak.
- A számolási nehézséghez olvasási nehézség is kapcsolódik.
- Írásnehézséggel együtt jelentkezik.
- Egyes esetekben a számolási nehézség önálló probléma, amely csakis a számolási képességeket érinti.

A tanulási zavarral küzdő gyermek személyisége és viselkedése

- A gyerekek viselkedésüket nem képesek a szociális követelményeknek megfelelően szabályozni.
- Alacsony a toleranciaszintjük.
- Gyenge a tanulási érdeklődésük.
- Nem megfelelő a megismerő aktivitás szintje.
- Hibás az önértékelésük.
- Szorongóak.
- Érzelmileg labilisak.
- S mindezek miatt: nehezített a társas beilleszkedésük, kapcsolódásuk.

A tanulási akadályozottság

Az iskolai teljesítmény elmarad az átlagtól, az észlelések pontatlanok, gyorsan kifárad, tempója lassú, a fejlődés lelassul, IQ 50-70, jellemzőek a szociális beilleszkedési problémák.

Sajátos nevelési igény – hátrányos helyzet

A sajátos nevelési igényű gyermekek szegregált vagy integrált nevelése-oktatása koronként és országonként változik.

Az elmúlt évtizedek oktatáspolitikája Magyarországon a szegregáció egy fajtáját, a pozitív diszkriminációt részesítette előnyben. A sajátos nevelési igényű tanulók iskoláztatásának jellemző útja az elmúlt 200 évben az elkülönített iskolarendszer volt. Bár napjainkban még mindig ez a rendszer dominál, egyre erőteljesebb az integrációs nevelés-oktatás irányában történő elmozdulás.

Szegregáció - integráció

Ha a szegregált oktatás előnyeit és hátrányait vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy vannak érvek és ellenérvek. Előnyt jelent az oktatási formában hogy minden speciális szükséglet kielégítése egy helyen valósulhat meg, folyamatosan biztosított a gyógypedagógus szakember jelenléte. Hátránya ugyanakkor, hogy az elkülönítettség késlelteti a fogyatékos gyermekek beilleszkedését a társadalomba.

Szegregált intézmények hatását keltik az általános iskola mellett működő tagozatok, itt a tanítási órák szegregált keretek között zajlanak. A szabadidős tevékenységeken a speciális nevelésű gyermekek együtt vannak többségi társaikkal.

A közoktatási törvény integrációt támogató szabályozása miatt a szegregált intézményekben jelentősen csökken a sajátos nevelési igényű tanulók száma. Emellett megfigyelhető a tanulónépesség összetételének változása. Az enyhe értelmi fogyatékosok száma csökken, ugyanakkor nő a súlyosan, halmozottan fogyatékosok száma.

Az általános iskolák már szembesültek azzal a ténnyel, hogy a sajátos nevelési igényű gyermeket be kell fogadniuk létszámuk megtartása érdekében.
Motiváló tényező, hogy a közoktatási és a költségvetési törvény ma már előtérbe helyezi az integráló nevelést, az inklúziót.
A többségi általános iskolákban a tanulólétszám csökkenésével együtt járhat a csoportok létszámának csökkenése is. Alacsonyabb létszámú osztályokban, csoportokban az integráció megvalósítása eredményesebb.
Amíg a szegregált intézményekben elsősorban értelmi fogyatékos gyermekek speciális ellátását biztosítják, addig az érzékszervi fogyatékos, magatartási, tanulási, beszédzavarral küzdő, diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás gyermekek ellátása kifejezetten integrált keretek között valósul meg.
Egyre magasabb azoknak az intézményeknek a száma, amelyek nyitottak az új szakmai és környezeti kihívásokra.
A befogadó intézmények szervezeti és tartalmi kereteik átalakításával alkalmassá válnak a sajátos nevelési igényűek és ép társaik együtt történő fejlesztésére, azaz együttneveléssel biztosítani tudják a tanulók individuális fejlődését.

Az együttnevelés térhódítását nehezíti, hogy a befogadó intézmények pedagógusai nem kaptak erre irányuló felkészítést, bár ma már a pedagógiai szakmai képzések és a pedagógusképző oktatási intézmények megteremtették az elméleti és gyakorlati alapokat a témakörben.

Az integráció sokkal több rejtett problémát hordoz magában, mint az jelenleg érezhető. A témában jelentősége van a társadalmi szociális háttérnek, az életkornak, a származás szerinti hovatartozásnak, a szülői, a pedagógustársadalom véleményezésének. A gyógypedagógus nem kerülheti meg a hátrányos helyzet kérdéskörét.
A gyógypedagógiai szemszögéből fontos megkülönböztetni két nagy csoportot az integrációt tekintve:

a) hátrányos helyzetű gyermekek csoportja,
b) sajátos nevelési igényű gyermekek csoportja.

Magyarországon elsősorban a romanépesség hátrányos helyzete, a romagyerekek elkülönített nevelésének különféle formái kirívóak, és ennek csökkentése kiemelt feladat.
A szülők többsége alulkvalifikált, munkanélküli, alacsony iskolai végzettségű, megélhetésük veszélyeztetett. Az óvodából, általános iskolából gyakran kerülnek gyógypedagógiai intézményekbe a gyermekek.
A cigányság stigmája mellett a fogyatékosság stigmáját is viselik.

Nő a tanulási és beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyerekek száma az iskolában, nagyok és nehezen kezelhetőek ezek a különbségek. Fontos prioritás **a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem**, különösen a társadalmi kirekesztéssel leginkább sújtottakra.
Az áthelyezési rendelet módosításával szigorodtak a törvényben a feltételek (roma-gyermekek)**, ugyanakkor új normatívák** (pl.: integrációs) **jelentek meg, és a sajátos nevelési igény újrafogalmazódott.**

Elkülönítjük tehát a sajátos nevelési igény és a hátrányos helyzet fogalmát, hiszen nem minden hátrányos helyzetű gyermek sajátos nevelési igényű is.

A szakértői bizottságok az elmúlt évtizedekben áthelyezték az alacsony IQ-val rendelkező hátrányos helyzetű gyermeket fejlődése érdekében a kis osztálylétszámú, fejlesztő és gyógypedagógiai szakemberrel rendelkező szegregált intézményekbe.
Ma társadalmi elvárás a kérdés máshonnan megközelítése, az integrált nevelés, segítségadás intenzív fejlesztéssel, megfelelő szakemberekkel.

A megoldást különböző szervezeti keretek segítik:

- Tanköteles kor előtti óvodai fejlesztés, korai fejlesztés
- Az egyéniesített nevelés differenciált tartalmakkal, módszerekkel, terápiás eljárásokkal

azaz személyre szabottan, speciális feladatokat tartalmazva, pozitív érzelmi ráhangolódást, sikerélményt nyújtva. A speciális nevelés során a készségek, képességek kialakításával kölcsönhatásban együtt történik a sérült vagy lemaradt funkcionális rendszerek korrigálása, kompenzálása.

A jelen kor kihívásainak olyan intézmény felel meg, amely teljeskörűen biztosítja a differenciált fejlesztést, szükség esetén a gyógypedagógiai szolgáltatást, és születéstől a felnőtt korig felöleli a gyógypedagógiai ellátást.

A speciális nevelési igényű vagy hátrányos helyzetű, vagy hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek eredményes fejlesztése jól szervezett, összehangolt team-munkában valósítható meg.

A gyógypedagógiai intézményekben felhalmozott több száz éves tudást, tapasztalatot fel kell használni az integrációs folyamatban.

Milyen kérdések merülhetnek fel?

Miért vállalják vagy nem vállalják az iskolák az integrált nevelést?
Hol tartunk az együttnevelésben?

Az integráció nem egy iskola belügye. A pedagógusok többségének akarata ellenére nem lehet megvalósítani, nem lehet központilag ráerőszakolni az iskolákra.
Fontos a nevelőtestületek fogadókészsége, a szegregált és általános iskolák vezetőinek pozitív viszonyulása.

- ***Mennyire nyitottak az intézményvezetők, a pedagógusok az integráció irányában?***
- ***Mennyire felel meg a gyakorlati megvalósulás a törvény előírásainak?***
- ***Milyennek ítélik meg a pedagógusok a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását?***
- ***Milyen területeken igényelnének több segítséget a témával kapcsolatosan?***
- ***Mennyiben valósul meg az intézmények és szakemberek közötti együttműködés?***

Nem elég megnyitni az egyenlő esélyek kapuját, a lehetőségeket is meg kell adni.
Szinte mindennap hallhatunk a fogyatékosok esélyegyenlősége érdekében tett lépésekről, vagy törekvésekről, ennek ellenére az előítéletek élnek.

A Magyar Köztársaság Alkotmányában meghatározott művelődéshez való jog, illetve *A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról* szóló 1998. évi XXVI. törvény alapján a társadalom minden tagja számára olyan feltételeket kell biztosítani, amely elősegíti a társadalmi integrációt. Minden gyermek számára lehetőséget kell teremteni, hogy sérülésétől függetlenül, megkülönböztetés nélkül vehessen részt intézményes nevelésben.

Az Európai Unió Fogyatékosságügyi Koncepciója és a magyar oktatáspolitika távlati tervei összecsengenek. Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele olyan nevelési-oktatási környezet megteremtése, melyben minden gyermek – függetlenül fogyatékosságától – ki tudja teljesíteni képességeit.

Minden gyermek tehetséges valamiben! – mégis *„a fogyatékosok oktatásának alapvető vonása, hogy az iskolarendszer Magyarországon többnyire erősen specializált és izolált intézményekben képzi a fogyatékosokat. Az enyhén értelmi fogyatékosok egy részét sok országban normál osztályban tanítják. A társadalom egészétől elkülönítetten nevelt tanulók ugyanis nehezen ismerik ki magukat, nehezen igazodnak el az épek világában, a szűk fogyatékos szubkultúra határain kívül, s társadalmi előmenetelükben megsínylik azt, hogy kora gyermekkoruktól csak a többségtől elkülönített élethez szoktak hozzá”.*[5]

[5] Jelentés a magyar közoktatásról szerk.: Halász Gábor és Lannert Judit 2000. http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=Jelentes2000 – 2008.03.10.

Az oktatási rendszer átalakítása a többségi iskolákon kívül nagy mértékben érinti a szegregált gyógypedagógiai intézményeket is. Válaszút elé kerülnek, vagy átalakulnak szolgáltató intézménnyé, vagy folyamatosan működésképtelenné válnak. A módszertanilag leginkább felkészült intézmények **forrásközpontokká** alakulnak, létrejön a módszertani intézmények hálózata, és utazó gyógypedagógiai szolgáltatásokkal segítik a megindult integrációs folyamatot.

A szegregáció-integráció, befogadás-elfogadás, inkluzív nevelés-oktatás kiemelten kezelendő a XXI. század pedagógiájában.

Az együttnevelés feltételei

A társadalmi igényeknek megfelelően az utóbbi évtizedekben folyamatosan változott és gazdagodott a közoktatási rendszer.
Egyre magasabb azoknak az intézményeknek a száma, amelyek nyitottak az új szakmai és környezeti kihívásokra.
A szervezeti és tartalmi kereteik átalakításával alkalmassá válnak a kulcskompetenciák fejlesztésére, a fejlesztési programok befogadására a különböző képességű gyermekek – a sajátos nevelési igényűek és ép társaik – együtt történő fejlesztésére.
Olyan befogadó közeget teremtenek, ahol együttes fejlesztéssel, együttneveléssel biztosítani tudják a tanulók individuális fejlődését.

Ugyanakkor a magyar oktatás jelentős részét az egységes, a tanulók eltérő hátterét figyelmen kívül hagyó tanulásszervezési módszerek, a merev értékelési rendszer és a teljesítési kényszer jellemzi. Ezek a tényezők nagymértékben hátráltatják a sajátos nevelési igényű tanulók beilleszkedését.

Az együttnevelés térhódítását nehezíti, hogy a befogadó intézmények pedagógusai nem kapnak erre irányuló felkészítést, nem rendelkeznek a személyközpontú nevelés megvalósításához szükséges kompetenciákkal.

Ez a kettőség jellemzi a Kaposvári Kistérség közoktatási intézményeit is.

A változások megvalósításának kulcsszereplője a pedagógus.

A befogadás, együttnevelés sikerét nagymértékben befolyásolja a sajátos nevelési igényű tanulókkal foglalkozó szakemberek attitűdje, felkészültsége, a szakemberek továbbképzése, a gyógypedagógiai szakmai szolgáltatások továbbfejlesztése, területeinek kimunkálása.

Integrált iskoláztatás

A törvény motiválja az intézményeket, az integrációval járó többletfeladat vállalásával és az együttneveléssel járó nehézségek leküzdésére:

- a fogyatékos tanuló az osztálylétszám megállapításánál 2 illetve 3 főként vehető figyelembe.
- utánuk az iskolák illetve a fenntartóik emelt normatív támogatást kapnak.

A befogadó intézményekkel szemben elvárás, hogy rendelkezzenek olyan tanulási környezettel, amely megfelel a sérült gyermekek igényeinek. Nyújtsanak differenciált ellátást minden gyermeknek.

A sikeres integráció feltételei:

- az inkluzív intézmények pedagógusainak módszertani megújulása, nyitottsága,
- osztálylétszámok korlátozása, speciális nevelési szükségletű gyermekek számának maximalizálása,
- speciális tantervek, tankönyvek, segédletek,
- az alapító okiratban és a pedagógiai programban az integráció deklarálása,
- gyógypedagógiai segítségnyújtás, tanácsadás,
- speciális oktatási és technikai eszközök,
- akadálymentesítés,
- értékelési rendszer a sajátos nevelési igényű tanulók értékeléséhez,
- szoros kapcsolattartás a szülőkkel.

Az integrálás első lépése a többségi intézmények fogadókészsége.

Inkluzív nevelés

Az inkluzív iskolák szemléletének lényege, hogy minden gyermek különböző, különleges. A pedagógus nem az átlagot keresi, hanem minden gyermekben meglátja az egyedit, a rá jellemző sajátosságokat. A gyermekek eltérnek egymástól korábbi tapasztalataik, érdeklődési körük, érzelmeik, tanulási típusuk és ennek üteme szerint.

Minden gyermeknél felléphetnek tanulási nehézségek, ezek a tanulás természetes velejárói. A fogyatékos gyermekek csupán több egyéni sajátossággal rendelkeznek. A nevelés-oktatást úgy kell kialakítani, hogy minden gyermek kibontakoztathassa képességeit.

Az oktatás minden gyermektől annyit követeljen, amennyire képes. A tehetséges gyermekeknek többet kell teljesíteni, mint a gyengébb képességűeknek. Ezeket a célokat differenciált tanulásszervezéssel lehet megvalósítani.

Minden gyermek olyan és annyi segítséget kap a tanuláshoz amennyire szüksége van. A módszerek, intézkedések differenciálása a tanulók egyéni képességeihez igazodik. A segítségnyújtás kiterjed a tananyag differenciált feldolgozására, az egyéni tanulási tempó tekintetbevételével kiszabott feladatra a csoporttársak együttműködésére. A teljesítmény értékelésekor a különböző gyermekeket nem lehet összehasonlítani, kiemelt szerephez jut az egyéni teljesítmény értékelése, a fejlesztő értékelés.

A többségi iskolák, és az ott dolgozó pedagógusok felelőssége megnő, a sajátos nevelési igényű tanulókkal szemben. Az inkluzív nevelés-oktatáshoz nélkülözhetetlen az attitűdváltás, a vezetői és a nevelőtestületi elkötelezettség.

A magyar oktatási rendszer átalakulását meghatározza egyrészről az EU fogyatékosságügyi koncepciója, az oktatási esélyegyenlőség növelése, másrészről a jelenlegi iskolarendszer felépítése. Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele olyan nevelési-oktatási környezet megteremtése, melyben minden gyermek függetlenül fogyatékosságától ki tudja teljesíteni képességeit.

Az oktatási rendszer átalakulása két területen fontos:

- **az inkluzív iskolák létrehozása,**
- **a szegregált gyógypedagógiai intézmények módszertani megújulása.**

Ez a tendencia előrevetíti a szegregált intézmények tanulónépességének átstrukturálódását, a súlyosabb esetek felé történő elmozdulását csakúgy, mint a gyógypedagógiai tevékenység megújulását, polarizálódását. A gyógypedagógia jövőjét csak innovatív szemlélettel lehet szolgálni.
A szegregált gyógypedagógiai intézmények akkor járnak el helyesen, ha nem megakadályozni, hanem segíteni igyekeznek az átalakulás folyamatát.
„Az integrációt a gyógypedagógiának nem követni kell, hanem utat mutatni, segíteni!”

A befogadás (inklúzió) alapvetően megváltoztatja a többségi iskola pedagógiai eljárásait, módszertani eszköztárát. Az egész tantestület keresztülmegy egy szemléletváltozáson.
Az a cél, hogy minél több gyermek tanuljon a többségi, a lakóhelyéhez közel eső iskolában.

A tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott gyermekek az óvodában, iskolában

Tanulásban akadályozottak, azaz enyhén értelmi fogyatékosok, akiknél a kognitív funkciók lassúbb fejlődése tapasztalható, a megértés, a nyelvhasználat lassabban alakul ki. Kisebb részüknél organikus okok találhatók, fejlődési rendellenességek (autizmus, epilepszia) és tanulási korlátok, tanulási zavar.

Az értelmileg akadályozott, középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekeknél megfigyelhető a lassú fejlődés. A kognitív funkciók sérültebbek mint az enyhe értelmi fogyatékosoknál, érzékelhető a motivációszegénység, az alacsony szintű aktivitás, a kommunikáció lassúbb, kifejezetlenebb, és jól megfigyelhető a gyenge reagálás a külvilágra.
A kezdeteknél sokat lehet tenni, ezért a korai fejlesztés kiemelten fontos. Ugyanakkor a szülők nehezen szembesülnek a gyermekük „másságával", ezért általában későn kezdődhet a fejlesztés.

Tanulásban akadályozott gyermek

Tanulásban akadályozottság – enyhe értelmi fogyatékosság

A szakértői bizottság véleménye alapján enyhe fokon értelmileg sérültnek diagnosztizált gyermek, tanuló. Vizsgálati eredményei tartalmazhatnak organikus sérülésre utaló jeleket, eredményes oktatása-nevelése csak gyógypedagógiai módszerekkel lehetséges.

Jellemző, hogy a feladatmegértés nehézkes, a gyermek fáradékony, kifejezőkészsége gyenge, mentális fejlődése komoly elmaradást mutat, időben, térben rosszul tájékozódik, feladattudata még nem alakult ki, teljesítményei gyengék, magatartásával előfordulhatnak problémák.
Általában később kezdenek el járni, beszélni, hibásak a hangképzéseik, lehetnek kényszeresnek tűnő szokásai.
A szókincs szegényes, a logikai gondolkodás lassú, elmaradott, a problémamegoldó gondolkodás gyenge, a teljesítmény hullámzó.

Társulhat a tanulásban akadályozottsághoz más fogyatékossági forma, látásproblémák, hallás-, mozgássérülések, epilepszia, autizmus, egyéb.

A nevelő-oktató munkában a korrekcióra kell törekedni gyógypedagógus szakemberrel, terapeutákkal.
A tanköteles korú gyermekek tanulmányaikat végezhetik szegregált vagy befogadó, inklúzív intézményben, ezt a szakértői bizottság javasolja, egyben rendelkezik az intézményről is, ahol vizsgálja a megfelelő körülmények jelenlétét.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének és iskolai oktatásának irányelvében benne foglaltatnak a tanulásban akadályozott gyermek fejlesztésével kapcsolatos tudnivalók, az elvárások, a habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák, a szükséges pedagógiai feltételek, a társadalmi integráció kívánalmai.

A dokumentum hangsúlyozza az egyéni bánásmód, a személyre szabott nevelési eljárások alkalmazását, az iskolai környezet megfelelő kialakítását, az egyéni tanulási és ismeretszerzési technikák megtanulását, a terápiás tevékenységek fontosságát.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanuló kognitív funkciói lassan fejlődnek, ami attól is függ, hogy milyen egyéb érzékszervi, motorikus, beszédfejlődési, viselkedési rendellenességek kapcsolódnak.
Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszaiban fontos a bevezető szakasz, minél korábbi életkorban (jellemző a túlkorosság), mivel erre építjük a következő szakaszokat.

A műveltségi területen kiemelt habilitációs, rehabilitációs feladatoknak meghatározó szerepe van a képességek fejlesztésében.

Mesterházi Zsuzsa

Értelmileg akadályozott gyermek

Értelmi akadályozottság – középsúlyos értelmi fogyatékosság

Fejlődés gyermek- és ifjúkorban

A fejlődés első szakasza az anyaméhben, a második szakasza a megszületés után a környezetében zajlik. A fejlődést számtalan tényező befolyásolja, módosíthatja: elősegítheti, hátráltathatja, károsíthatja. Az eredmény részben külső jelekből is felismerhető.
Csökkent intelligencia, az adaptív funkciók gyengesége, beszűkülése, a fejlődés korai szakaszában meglassúbbodott fejlődési ütem érzékelhető.
Jelentős értelmi elmaradásra utaló jel, ha a gyermek nem érdeklődik az építő, összerakó, fűző játékok iránt, ha nem firkál szívesen, ha a firkában nem jelenik meg az ábrázolás igénye, tevékenysége nem mélyült, nem figyel arra amit cselekszik. Különböző mértékben, esetenként nagyon későn tanulnak meg beszélni, ritkábbak a spontán kérdések. Alig kezdeményeznek beszélgetést.

A nevelés, oktatás és képzés tartalmi elemei

Az iskola olyan képességek kialakítását célozza meg, amelyek elősegítik, hogy önmagukat minél jobban el tudják látni, környezetükben tájékozódni és tevékenykedni legyenek képesek, szociális – kommunikációs készségeik fejlődjenek, azokat megfelelően tudják felhasználni, ismerjék közvetlen tárgyi és személyi környezetüket, azt alakítani is képesek legyenek. Bizonyos önállóságra tegyenek szert, dönteni is tudjanak. Képességeik nem teszik lehetővé, hogy megszerezzék az általános műveltség alapjait.
A Nemzeti Alaptanterv tíz alapműveltségi terület helyett hat fejlesztési területet ír le.
Ezek: anyanyelv és kommunikáció, természeti környezet, társadalmi környezet, életvitel és gyakorlati ismeretek, művészetek, testi nevelés.

Olvasni, írni, elemi fokon számolni hosszú előkészítés után próbálják megtanítani az értelmileg akadályozott tanulókat. Például az olvasás előkészítésében ide tartoznak a helyzetek, képek, piktogramok, jelek felismerése, amit már a nem akadályozott kisgyermekek

játékaiban megtalálunk, valamint a hallási, látási megkülönböztető képesség, figyelem fejlesztése.
Az értelmileg akadályozott tanulók iskolai környezete is más feltételeket kíván, mint például cselekedtető, életorientált oktatást minden tanuló részére. A mindennapi életben alkalmazható ismereteket, szociális szerepeket, készségeket különféle műhelyekben, gyakorló konyhán sajátíthatják el.
A testnevelés mellett a gyógytorna, a zenei ritmika is megjelenik az órarendekben. Az egyéni képességekhez alkalmazkodva a terápiás célú egyéni foglalkozásokat is biztosítani kell.

A nevelési rendszer, a rászorulók köre és az integráció lehetőségei

Számukra iskolákat a hatvanas évektől kezdve szerveznek Európában, országonként igen eltérő keretek közt. A hazai iskolát 1985-ig foglalkoztató iskoláknak nevezték, ma általános iskola.
A gyermek és ifjúkorú népességben az értelmileg akadályozottak részaránya fél százalék, így inkább nagyobb városokban lehet önállóan, de kis létszámmal számukra iskolát működtetni. Az iskolák nagyobb részéhez kollégiumok is tartoznak. Ezekhez az iskolákhoz óvodák, speciális készségképző szakiskolai osztályok kapcsolódnak.
Az értelmileg akadályozottak abba a csoportba tartoznak, ahol a támogatás igénye széleskörű, kiterjedt és nem köthető határidőhöz.
Az osztálykeret mellett számba jöhetnek a teljesítmény szerinti csoportkeretek, választható tematikájú kis csoportok, valamint egyéni és kiscsoportos terápiás foglalkozások.
Az 1993-as oktatási törvény, az irányelvek „habilitációs és rehabilitációs” foglalkozásokat tesznek lehetővé.

Az integrált iskoláztatás lehetőségei

Az értelmi akadályozottsággal élő gyermekek közös iskolai nevelése egyre jobban előtérbe kerülő igény, erőteljesen jelentkezik. Azonban ezek a gyermekek nehezebben vonhatók be a közös, többségi iskoláztatásba.
Az integrált oktatás gyakorlata még nem alakult ki, de láthatunk jól működő egyedi eseteket.

Hatos Gyula

A pedagógiai szakszolgálatok

A szülő és a pedagógus nevelő munkáját és a nevelési-oktatási intézmény feladatainak ellátását pedagógiai szakszolgálat segíti.

Melyek azok a szakszolgálatok, amelyeket az EGYMI felvállalhat, és érdemes megteremtenie a feltételeket?

Logopédiai szolgáltatás

(5) „A logopédiai szolgáltatás feladata a beszédindítás, beszédhibák javítása, nyelvi-kommunikációs zavarok javítása, dyslexia megelőzése és gyógyítása."[6]

A logopédiai ellátás feladata: a beszédindítás, a beszédhibák javítása, nyelvi, kommunikációs zavarok javítása, diszlexia megelőzése és gyógyítása. A súlyosan beszédhibás gyermekek, tanulók fejlődését a logopédiai szakszolgálat figyelemmel kíséri.
A legkeresettebb és legismertebb szakszolgálat, óvodákban, általános és-középiskolákban látja el feladatait.
A súlyosan beszédfogyatékos gyermek, a korai fejlesztésben részt vevő gyermek is itt kapja meg az ellátást, ezért nagyon nehéz megszervezni.

A logopédia megjelenhet mint önálló szakszolgálat, intézmény mellett, önkormányzat által fenntartottan, a gyógypedagógiai nevelés- oktatás részeként: mint logopédiai óvoda, beszédjavító iskola.
A 14/1994. (VI.24.) MKM rendelet 1998-as módosítása alapján meg lehet szervezni nevelési-oktatási intézmény alapfeladataként is.

A szakszolgálat feladata a szűrővizsgálat, az egyéni és/vagy csoportos terápia az óvodában, iskolában. A logopédiai foglalkozásokat kiegészíthetik egyéb terápiák: dráma, báb, Ayres-terápia, s az újabban beindult állatasszisztant terápiák.

[6] Közoktatási törvény 35. § 5. pont

A logopédiai ellátások a legproblematikusabb szakszolgálati ellátások a szakember hiány és az elégtelen pénzügyi források miatt, nem csak a kistelepülések, a városok is nehéz helyzetben vannak, ám kétségtelen, hogy a kistérségi normatíva sokat segíthet a megvalósításban.
Saját szakember hiányában általában megbízással, pályázati keretből (közalapítvány) tudják megoldani a feladatellátást, kevés óraszámban, utazó logopédusokkal.
Elsősorban az öt éves kor alatti súlyos beszédhibás és nem beszélő gyermekek kezelése nem teljes körű, holott a korai fejlesztés ebben a korban még maradandó személyiségkárosodás nélkül kiküszöbölhetné a beszédbeli akadályozottságot, megelőzhetőek lennének a súlyosabb tanulási zavarok. A logopédusok legnagyobb segítőtársai az óvodapedagógusok, tanítók, akik különösen a diszlexia – prevencióban és diszlexia – reedukációban tudnak együttműködni egy megfelelő tanfolyami végzettséggel.

Gyógytestnevelés

(8) A gyógytestnevelés feladata a gyermek, a tanuló speciális, egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása, ha az iskolaorvosi vagy szakorvosi szűrővizsgálat gyógy- vagy könnyített testnevelésre utalja."[7]

A gyermek speciális egészségügyi testnevelési foglalkoztatása a gyógytestnevelés, mely a legfiatalabb szakszolgálat. Az iskolaorvosi és/vagy szakorvosi szűrővizsgálat szükség esetén gyógy- vagy könnyített testnevelésre utalhatja a gyermeket**.**
A 90-es években véglegesen elköteleztük magunkat az integráció felé, s ennek eredményeképpen 2003-ban a törvénymódosítás lehetővé tette az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények létrehozását, melyhez szakszolgálatként kapcsolhatóvá tette a gyógytestnevelést is. A gyógytestnevelés feladata a speciális mozgásterápiás foglalkozások megtartása, valamint rehabilitációs és gyógyúszás biztosítása megfelelő szakemberekkel.

Szoros kapcsolatot kell kiépíteni és tartani az iskolaorvosokkal, szakorvosokkal, védőnőkkel és egyéb mozgásfejlesztő szakemberekkel. Magyarországon a népbetegségnek számító mozgásszervi megbetegedések statisztikája folyamatos romlást mutat. A rehabilitáció végső célja az egészség visszaállítása**. A kisebb településeken nehéz megszervezni az ellátást, több iskola összefogására van szükség. Sokat segíthet az egységes módszertani intézmény utazó gyógytestnevelés hálózata.**

[7] Közoktatási törvény 34., 35. §

Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás

35. § (1) *A gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás feladata a sajátos nevelési igény megállapításának időpontjától kezdődően a gyermek korai fejlesztése és gondozása a szülő bevonásával, a szülő részére tanácsadás nyújtása. Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, akkor vehet részt korai fejlesztésben és gondozásban, ha nem kapcsolódhat be az óvodai nevelésbe."*[8]

A gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás a legkorábban nyújtható szakszolgálati forma 0-5 éves korig. A szakemberek a szülő nevelőmunkáját segítik.
A korai fejlesztésben részt vevő gyermekek sérülései: szülési sérülés, fejlődési rendellenségek, mozgássérülés, végtaghiány, egyéb.
Ezekben az esetekben már korán meg lehet kezdeni a korai fejlesztést és tanácsadást, különösen, ha a szülő, a védőnő, a gyermekorvosok észreveszik a rendellenes fejlődést. Természetesen lehetséges, hogy később válik nyilvánvalóvá a probléma, ilyen esetben fokozott, intenzív fejlesztés szükséges.
A sérülés formája lehet értelmi, testi, érzékszervi fogyatékosság: látás-, hallás-, mozgás vagy beszédsérülés. Egyre gyakoribb a halmozott fogyatékosság. Az autista gyermekek száma is nő.
A korai életkorban nehezen diagnosztizálható a sérülés, ezért nagyobb figyelmet kell fordítani a gyermekekre, a szülőkre. **A szülők megijednek, félnek a „másságtól", nem akarják tudomásul venni, hogy mindez velük történik, s nagyon lassan fogadják el azt a tényt, hogy gyermekük valamiben „más", mint a többiek.**
A szülőknek nyújtott gyógypedagógiai tanácsadás sokat tehet az ellenállások leküzdéséért, a kiszolgáltatott helyzetben.

A rehabilitációs és szakértői bizottság állapítja meg a korai fejlesztés szükségességét, a védőnő, orvos, szülő jelzései alapján. Bárki kezdeményezheti, s bármikor megteheti az adott életkorban. A szakértői vizsgálatról értesíti a bizottság a szülőt, aki ezen részt vesz, s abban aktívan közreműködik.
A vizsgálat támaszkodik a szülőtől felvett adatokra, a kórházi zárójelentésre és egyéb orvosi vizsgálatok adataira.

A szakértői bizottságban gyógypedagógus, pszichológus, orvos vizsgálja meg a gyermeket, és ennek alapján születik meg a szakvélemény, mely tartalmazza a szakértői vizsgálat rövid leírását, a fogyatékosságra vagy annak kizárására vonatkozó megállapítást, az azt alátámasztó

[8] Közoktatási törvény 35. § 1. pont

tényeket, a korai fejlesztés és gondozás szükségességét, az ennek keretében nyújtott szolgáltatásokat, valamint azok idejét, a fejlesztéssel kapcsolatos szakmai feladatokat, illetve annak megjelölését, hogy a feladatokat milyen ellátás keretében, mely intézmény biztosítja.[9]
A korai fejlesztés megvalósulhat egyéni foglalkozás, illetve legfeljebb három-öt gyermekből álló csoportfoglalkozás keretében. Heti két óra, háromtól ötéves korig legalább heti négy óra. Csoportok esetén hároméves korig heti négy óra, három és ötéves kor között heti hat óra.
A korai fejlesztést gyógypedagógus, gyógytornász, vagy konduktor végzi, segítséget adhat óvodapedagógus, fejlesztő pedagógus, ápoló, gyógypedagógiai asszisztens és bölcsődei gondozó, sőt a szülő is, aki elsajátíthatja azokat a fejlesztő módszereket, technikákat, melyekkel a gyermekét a terapeuta nélkül, otthon is fejlesztheti.
A fejlesztést végző szakember éves fejlesztési tervet készít, amely tartalmazza elsősorban az értelmi, a hallás, látás, az adaptációs tréning és mozgásfejlesztő terápiákat, a pszichológiai fejlesztés feladatait.

A törvény lehetőséget ad arra, hogy a gyermek otthonában történjék a fejlesztés. Az utazó szakembert segíti az orvos, a védőnő, szükség esetén gyógypedagógiai asszisztens. A korai fejlesztés a tanév rendjéhez igazodik, de tanév közben is megkezdhető.

Nagyon fontos a szülő bevonása, nélküle nem működhet jól ez a szakszolgálati tevékenység.
A gyermekeken már a születés pillanatában jól látható fejlődési rendellenességek, szülési sérülések, genetikai ártalmak, esetleg mozgászavarok, testi fogyatékosság érzékelhetők. A kórházi konduktorok, gyógytornászok megkezdik a fejlesztést, majd bekapcsolódnak a külső szakemberek, terapeuták.
A lakóhelyhez közel eső szakszolgálat sokat tehet a gyermek rehabilitációjában. A korai életkorban felismerhető az érzékszervi fogyatékosság is, a mozgás mellett a látás, hallás, majd később a beszéd sérülése.
Nehéz a szülőknek, a tágabb családnak feldolgozni a történteket, ezért különösen empatikusan kell megközelíteni, lehetőleg a körzeti védőnő segítségével a problémakört. Minél korábban ismerjük fel és el a sérülést, és kezdjük meg a fejlesztést, annál jobbak a kilátások.
A szakértői bizottság szakvéleményére épített fejlesztési terv alapján indul a fejlesztés, a terápiák, melyek nagyon sokfélék lehetnek.

Fejlesztő felkészítés

35. § (2) *„A fejlesztő felkészítés feladata, hogy azoknak a gyermekeknek, akik tankötelezettségüket sajátos nevelési igényük miatt nem tudják teljesíteni, biztosítsa a fejlődésükhöz szükséges felkészítést, a szülő bevonásával, a szülő részére tanácsadás nyújtásával.”*[10]

[9] 14/1994. (VI.24.) MKM rendelet – a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról
[10] Közoktatási törvény 35. § 2. pont

A súlyosan, halmozottan fogyatékos, képzési kötelezett gyermekek 5 éves kortól fejlesztő felkészítés keretében teljesítik tankötelezettségüket. A képzési kötelezett gyermekek fejlesztő felkészítése sajátos szolgáltatás, mivel a nevelési- oktatási intézmények képzésüket nem tudják hagyományos keretek között ellátni. A szakértő és rehabilitációs bizottság minden évben felkeresi a fogyatékosok ápoló, gondozó otthonát, a fogyatékosok rehabilitációs intézményét, a fogyatékosok nappali intézményét, megvizsgálja a gyermekeket, továbbá meghatározza a fejlesztő felkészítés módját. **A legnehezebb feladat azoknak a gyermekeknek a felkutatása, akik kisebb falvakban élnek.** A képzési kötelezett gyermekek állapota nagy terhet ró a családra, ezért fontos a szülő bevonása, az ápolási, gondozási feladatok mellett a habilitáció, rehabilitáció megkezdése, a szülő megtanítása az általa megtanulható fejlesztésekre, ellátásokra.

A gyógypedagógus, gyógytornász, konduktor mellett terápiás szakemberek működnek. Ha a gyermek otthonában történik a fejlesztés, utazó gyógypedagógusok segítenek. A súlyosan fogyatékos gyermekeket sokáig képezhetetlennek nyilvánították őket, de az 1993-as közoktatási törvényben megjelent a szervezett fejlesztésük és **2006-ban a törvénymódosítás létrehozta a fejlesztő iskolát,** mint újabb lehetőséget a minél optimálisabb ellátásra.
A képzési kötelezett gyermekek láthatóan sérültek, azonnal igénylik a fejlesztést, így a szakértői bizottságok tudnak róluk szinte születésük óta, s 5 éves kortól egy újabb vizsgálattal megállapítják a fejlesztő felkészítés szükségességét, amely a tankötelezettség végéig tart. A gyermekek egy része tehát intézményi keretek között vesz részt fejlesztésben más részük családban vagy egészségügyi gyermekotthonban él.

Fejlesztő iskola

A korai fejlesztés és fejlesztő felkészítés szakszolgálatok esetében a szülők képzése, tájékoztatása elkerülhetetlen. Itt működik a legtöbb szakember, a team-ek összhangja rendkívül fontos, életkor, sérülés és ellátó hely tekintetében nagyok a különbségek, a fejlesztési tervek is sokfélék lehetnek.

9/A.§ (2) „A fejlesztő iskolai oktatásban a tanulóknak a fogyatékosságuk, fejlettségük és életkoruk alapján történő csoportokba sorolásáról – a nevelőtestület véleményének kikérésével – az intézmény vezetője dönt. A csoportok maximális létszáma hat fő."
9/A.§ (7) „ A fejlesztő iskolai oktatás teljes időtartama egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs célú foglalkoztatásnak minősül."[11]

A képzési kötelezettek, súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekek sokáig nem vettek részt központi ellátásban, nem volt számukra iskola, a szülő problémái voltak, vagy egészségügyi gyermekotthonban helyezték el őket, ahol a férőhelyek korlátozottak voltak.
A legnehezebb terület a szakemberek számára, hiszen meg kell küzdeni egy-egy apró sikerért, egy mozdulatért.
A fejlesztési tervet a gyógypedagógus, a konduktor, a terapeuta készíti el, az ő irányításával működik együtt a szülő.

[11] 14/1994. (VI.24.) MKM rendelet – a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról

Nevelési tanácsadás

4) „A nevelési tanácsadás feladata annak megállapítása, hogy a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, ennek alapján szakvélemény készítése, valamint a gyermek fejlesztő foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával. A nevelési tanácsadás az óvoda megkeresésére szakvéleményt készít az iskolakezdéshez, segítséget nyújt a gyermek óvodai neveléséhez, a tanuló iskolai neveléséhez és oktatásához, ha a gyermek, tanuló egyéni adottsága, fejlettsége, képessége, tehetsége, fejlődésének üteme indokolja. A nevelési tanácsadás segítségét kérheti a szülő, továbbá a szülő egyetértésével az óvoda, az iskola és a kollégium. A nevelési tanácsadás e feladatai körében pedagógiai, pszichológiai támogatást, fejlesztést, terápiás gondozást nyújt a gyermeknek, a tanulónak, illetve támogatja a pedagógus nevelő és oktató munkáját, segíti a családdal való kapcsolattartást. A nevelési tanácsadás elláthatja az iskolapszichológiai szolgáltatás feladatait is. Az óvodai nevelés, iskolai nevelés és oktatás, kollégiumi nevelés és oktatás keretében a fejlesztő foglalkozás, ha a gyermek, tanuló beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzd, a nevelési tanácsadás keretében készített szakvéleményben meghatározottak alapján folyhat. A nevelési tanácsadást ellátó intézmény ellenőrzi a szakvéleményben foglaltak végrehajtását. A nevelési tanácsadás feladata továbbá, hogy a szakértői és rehabilitációs bizottság által készített és a nevelési tanácsadó részére megküldött szakvélemény alapján segítse azoknak a gyermekeknek, tanulóknak az óvodai, iskolai, kollégiumi ellátását, akik a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdenek. Az e körbe tartozó tanulók részére az e törvény 52. §-a (6) bekezdésének b) pontjában meghatározott időkeret terhére kell az iskolai fejlesztő foglalkozást biztosítani. A nevelési-oktatási intézmény vezetője felelős a fejlesztő foglalkozások – e bekezdésben előírt – szakvéleményekben meghatározottak szerinti megszervezéséért”[12].

Az iskolaérettségi szűrések során a tanácsadó javaslatot tesz az óvodában maradásra, vagy iskolába lépésre, feltárja a nevelési problémákat, megállapítja az iskolai életmódra való alkalmasságot.

Pszichológus, gyógypedagógus, pedagógus, orvos szolgál tanácsadással a szülőnek, óvodapedagógusnak, tanítónak, tanárnak, ha szükséges.

A tanácsadó javasolhat kis létszámú osztályt az iskolakezdéshez, felveheti a kapcsolatot a gyermekvédelmi szakemberrel.

A nevelési tanácsadó az a szakszolgálat, ahová a problémát mutató gyermek először kerül általában, ha az iskolán belül nyújtható segítségek nem elegendőek. A nevelési tanácsadó vagy szakértői bizottság javaslatára az intézményvezetők mentesíthetik a tanulót egyes tantárgyakból, tananyagrészekből a minősítés és értékelés alól.

A szülő közvetlenül is jelentkezhet, kérheti gyermeke vizsgálatát, nem szükséges az óvoda vagy iskola támogatása. **Ha a szakemberek sajátos nevelési igényt valószínűsítenek, javasolják a szakértői és rehabilitációs bizottság vizsgálatát**, ahová a gyermek anyagát megküldik.

Elképzelhető, hogy a szakértői bizottság nem találja sajátos nevelési igényűnek a tanulót, ebben az esetben visszaküldi a saját vizsgálati anyagával együtt az iratokat, és értesíti a szülőt erről. A nevelési tanácsadó szakvéleménye alapján a gyermek számítható kettőnek, de különleges normatívára nem jogosult.

[12] Közoktatási törvény 35. § 4. pont

Konduktív pedagógiai ellátás

(7) „A konduktív pedagógiai szakszolgálat feladata a központi idegrendszeri sérültek konduktív nevelése, fejlesztése és gondozása. „[13]

A súlyosan mozgássérült gyermekek, központi idegrendszeri sérültek szakszolgálata, a 14/1994. (VI.24.) MKM rendelet 23/A. §-a rendelkezik róla.
A konduktív nevelés, fejlesztés és gondozás kidolgozója, Pető András orvos-pedagógus. A róla elnevezett budapesti intézmény nemzetközi hírű. Az idegrendszeri sérülés által mozgáskorlátozottak rehabilitációja a világon egyedülálló és elismert módszer, külföldön rendkívül keresettek a magyarországi konduktorok. Képzésük, elméleti és gyakorlati oktatásuk a budapesti Pető Intézetben folyik, s konduktori végzettségük tanítói végzettséget is jelent. A konduktív pedagógia az egész személyiség alakítását jelenti, ez különösen fontos a halmozottan, súlyosan sérült gyermekeknél.

További szakszolgálatok

Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás

(6) „A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás feladata a tanuló adottságainak, tanulási képességének, irányultságának szakszerű vizsgálata, és ennek eredményeképpen iskolaválasztás ajánlása.”[14]

[13] Közoktatási törvény 35. § 7. pont
[14] Közoktatási törvény 35. § 6. pont

A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadó minden érdeklődő rendelkezésére áll, aki iskolaválasztásában elbizonytalanodott, szüksége van útmutatásra. A munkába álláshoz szintén segítséget nyújt.

Feladata: a tanuló adottságainak, tanulási képességeinek, irányultságának szakszerű vizsgálata, iskolaválasztás ajánlása. A továbbtanulás esetében, a munkába állásban iskolarendszeren belüli és kívüli intézmények, továbbá a munkaügyi központok is segíthetnek. **Információt nyújtanak a választható pályákról, pályaorientációs és pályaválasztási adatbankot működtetnek.** A pályaválasztás kitolódott az iskolaszerkezet átalakulásával a középiskolás korosztályra, akiknek az is nehezíti a választását, hogy az elmúlt években többször is módosultak a felvételi eljárás szabályai.
A pályaválasztási tanácsadást végezheti pedagógus, pszichológus, gyógypedagógus.

Különösen nehéz helyzetben vannak a sajátos nevelési igényű fiatalok, részben a vágyak és realitások ellentmondásai, másrészt a lehetséges munkahelyek száma miatt.
Az információs kommunikációs technológia (IKT) terjedésével kibővültek a lehetőségek, az ország bármely településén azonos értékű és színvonalú információ áll rendelkezésre a pálya és szakmaválasztó, továbbtanuló, munkanélküli fiatalok körében. A szülők, tanulók, pedagógusok tájékoztató fórumokon ismerhetik meg a lehetőségeket.

Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
Független szakszolgálat

(3) A tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység vagy az országos szakértői és rehabilitációs tevékenység keretében kell
a) a fogyatékosság szűrése, vizsgálata alapján javaslatot tenni a gyermek, tanuló különleges gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra,
b) vizsgálni a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétét."

A fővárosi és megyei szakértői és rehabilitációs bizottságok feladatai közé tartozik a tanulási képesség vizsgálata, az értelmi fogyatékosság szűrése, annak szintjének megállapítása, az autizmus gyermekpszichiáter véleményével megerősített megállapítása, és a pszichés fejlődés zavarainak megállapítása, amely a nevelési és tanulási folyamatban tartós és súlyos akadályozottságban nyilvánul meg. Ez alatt a részképesség zavarokat értjük: diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, súlyos figyelem- és magatartászavar. A bizottságok a szülő vagy intézmény kérésére történő szűrés, vizsgálat alapján javaslatot tesznek a gyermek ellátására, annak módjára, formájára, **az ellátáshoz kapcsolódó szakszolgálatokra.**
Meghatározzák a szülővel egyeztetve azt a nevelési- oktatási intézményt, amely fogadja a gyermeket, ez lehet szegregált vagy integráló, azaz befogadó, inkluzív intézmény. Az alapszolgáltatások mellett kiegészítő szolgáltatásokat is biztosítanak: mint tanácsadás, szakmai szolgáltatás.

A sajátos nevelési igényű gyermekek diagnózisához több szakember szükséges: orvos, pszichológus, gyógypedagógus. A komplex szűrés alkalmas a probléma súlyossági fokának megállapítására és a fejlesztés meghatározására.

14.§ (2) A szakértői és rehabilitációs bizottság tagjai a gyermek, tanuló fogyatékosságára, fejleszthető képességére, készségeire vonatkozó megállapítást közösen alakítják ki…."[15]

Tevékenysége szorosan összefügg a nevelési tanácsadók feladatellátásával.
13.§ (10) „Ha a szakértői és rehabilitációs bizottság a nevelési tanácsadó kezdeményezésére készít szakvéleményt, a nevelési tanácsadó által már elvégzett vizsgálatokat nem kell megismételnie, elégséges azokat szükség szerint kiegészítenie."[16]

Az országos hatáskörű szakértő és rehabilitációs bizottságok feladatai: hallás, látás, mozgás, beszéd és – értelem- személyiségvizsgálat. Az ellátott gyermekek után járó emelt normatívát a szakértői vélemény alapján lehet megigényelni az arra jogosultaknak.

A szakértői bizottságok megvizsgálják azokat a gyermekeket, akiknek fejlődésük elmarad az átlagtól, beiskolázzák, megállapítják integrálhatóságát, és meggyőződnek a kijelölt intézmény személyi és tárgyi feltételeiről.
A bizottság önállóan működik, iskolától, nevelési-oktatási intézménytől függetlenül. Kapcsolatot tart a gyógypedagógiai, többségi intézményekkel, segítő szervezetekkel, a hatóságokkal, a kórházzal, orvosokkal, védőnőkkel. Szakvéleménye meghatározó a befogadó intézmény számára, kijelöli és javaslatot tesz fejlesztési feladatokra.

*(15.) „A **tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység** olyan többcélú közoktatási intézményben szervezhető meg, amely nem lát el óvodai, iskolai, kollégiumi feladatot."*[17]

További fontos jogszabályok

*(11) „Az **egységes pedagógiai szakszolgálatot ellátó intézmény** több különböző pedagógiai szakszolgálatot szervezetileg egységes intézményként lát el. Az egységes pedagógiai szakszolgálatot ellátó intézmény - a szakértői és rehabilitációs bizottsági feladatok kivételével - részt vehet a pedagógiai szakszolgálatok ellátásában, az utazó szakember-hálózat működtetésében, a többi gyermekkel, tanulóval együtt azonos óvodai csoportban, iskolai osztályban, nevelésben-oktatásban részt vevő sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók ellátásában. Az egységes pedagógiai szakszolgálatot ellátó intézmény elláthatja a gyógytestnevelés feladatait is. Az egységes pedagógiai szakszolgálatban - szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységenként - megszervezhető a családsegítő szolgálat, az iskola-egészségügyi ellátás is."*[18]

*(7) „A **többcélú intézményben** egy szervezeti és működési szabályzatot, pedagógiai programot, házirendet, intézményi minőségirányítási programot, az általános művelődési központban egy pedagógiai-művelődési programot kell készíteni."*[19]

[15] 14/1994. (VI.24.) MKM rendelet – a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról
[16] 14/1994. (VI.24.) MKM rendelet – a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról
[17] Közoktatási törvény 33. § .15. pont
[18] Közoktatási törvény 33. § .11. pont
[19] Közoktatási törvény 33. § .7. pont

A különleges gondozáshoz, a rehabilitációs célú foglalkoztatáshoz való jog, a gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény

30. § *„(1) A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges gondozást - a gyermek, tanuló életkorától és állapotától függően, a 35. § (2) bekezdésében meghatározott szakértői és rehabilitációs bizottságok szakértői véleményében foglaltak szerint - a korai fejlesztés és gondozás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a fejlesztő felkészítés keretében kell biztosítani. A korai fejlesztés és gondozás megvalósítható otthoni ellátás, bölcsődei gondozás, fogyatékosok ápoló, gondozó otthonában nyújtott gondozás, gyermekotthonban nyújtott gondozás, gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás keretében biztosított fejlesztés és gondozás, konduktív pedagógiai ellátás keretében.*

(2) A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, tanuló iskolai nevelése és oktatása, továbbá kollégiumi nevelése az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, óvodai tagozaton, iskolai tagozaton, osztályban, csoportban vagy a többi gyermekkel, tanulóval együtt, azonos óvodai csoportban, óvodai tagozaton, illetve iskolai osztályban (a továbbiakban: a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók - külön vagy közös - nevelésében és oktatásában részt vevő óvoda és iskola, illetve kollégium együtt: gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézmény) történhet. A gyermek külön óvodai nevelését végző óvodai csoportot, óvodai tagozatot, illetve a tanulók külön iskolai nevelését és oktatását végző iskolai tagozatot, osztályt, csoportot - a gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézménnyel [20. § (2) bek.] egyezően - a fogyatékosság típusának megfelelően kell létrehozni. A gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben a gyermek, tanuló egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátásban is részesül.

(3) A gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban, a konduktív nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézménynek rendelkeznie kell azokkal a személyi és tárgyi feltételekkel, amelyek a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátáshoz szükségesek. A nevelési-oktatási intézményt a szülő választja ki a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság, illetve az országos szakértői és rehabilitációs tevékenységet végző bizottság szakértői véleménye alapján.

(4) A gyermek, tanuló érdekében a jegyző kötelezheti a szülőt, hogy gyermekével jelenjen meg szakértői vizsgálaton, illetve a szakértői vélemény alapján gyermekét a megfelelő nevelési-oktatási intézménybe írassa be [a továbbiakban a (3) bekezdés szerint kiválasztott, illetve a (4) bekezdés szerint a jegyző által kijelölt nevelési-oktatási intézmény: kijelölt nevelési-oktatási intézmény, kijelölt óvoda, kijelölt iskola].

(5) Ha a gyermeket a kijelölt nevelési-oktatási intézmény nem tudja felvenni, a szakértői véleményt adó intézmény megkísérel másik, a sajátos neveléshez és oktatáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételekkel rendelkező nevelési-oktatási intézményt találni. Ha így sem oldható meg a gyermek, a tanuló elhelyezése, a szakértői véleményt adó intézmény meghatározza, hogy a gyermek, a tanuló milyen módon kapcsolódhat be a nevelésbe és az oktatásba, és a gyermeket, a tanulót előjegyzésbe veszi mindaddig, ameddig felvételét nem sikerül megoldani.

(6) Ha a sajátos nevelési igényű gyermek súlyos és halmozottan fogyatékos, attól az évtől kezdve, amelyben az ötödik életévét betölti, az óvodai nevelési év első napjától kezdődően fejlesztő felkészítésben vesz részt. A fejlesztő felkészítés megvalósítható a fogyatékosok ápoló, gondozó otthonában nyújtott gondozás, a fogyatékosok rehabilitációs intézményében, a fogyatékosok nappali intézményében nyújtott gondozás, a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás keretében biztosított fejlesztés és gondozás, a konduktív pedagógiai ellátás, a gyógypedagógiai nevelésben és oktatásban részt vevő iskolában nyújtott fejlesztés keretében, illetőleg annak a nevelési évnek a végéig, amelyben a gyermek hatodik életévét betölti bölcsődei gondozás keretében. A jegyző a (4) bekezdésben meghatározottak szerint kötelezheti a szülőt, hogy gyermekével jelenjen meg a szakértői vizsgálaton, illetőleg, hogy gyermeke részére a szakértői véleményben meghatározottak szerint biztosítsa a fejlesztő felkészítésben való részvételt.

(7) Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd (a továbbiakban együtt: beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló), illetve a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg.

(8) Abban a kérdésben, hogy a gyermek, tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, vagy sajátos nevelési igényű, a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.

(9) A sajátos nevelési igényű tanulót, illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulót - jogszabályban meghatározott munkamegosztás szerint - a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján - a gyakorlati képzés kivételével - az igazgató mentesíti egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól. Ha a tanulót egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből mentesítik az értékelés és minősítés alól, az iskola - az e törvény 52. §-ának (7) bekezdésében, valamint (11) bekezdésének c) pontjában meghatározott időkeret terhére - egyéni foglalkozást szervez részére. Az egyéni foglalkozás keretében - egyéni fejlesztési terv alapján - segíti a tanuló felzárkóztatását a többiekhez. Az érettségi vizsgán az érintett tantárgyak helyett a tanuló - a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint - másik tantárgyat választhat. A tanuló részére a felvételi vizsgán, az osztályozó vizsgán, a modulzáró vizsgán, a szintvizsgán, a különbözeti vizsgán, a javítóvizsgán, az érettségi vizsgán, a szakmai vizsgán biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, az írásbeli beszámolón lehetővé kell tenni az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszköz (írógép, számítógép stb.) alkalmazását, szükség esetén az írásbeli beszámoló szóbeli beszámolóval vagy a szóbeli beszámoló írásbeli beszámolóval történő felváltását.

(10) A korai fejlesztés és gondozás, továbbá a fejlesztő felkészítés feladatait pedagógus-munkakörben gyógypedagógus (terapeuta) konduktor vagy gyógypedagógus (terapeuta), illetve konduktor irányításával, szükség esetén közreműködésével szociálpedagógus, óvodapedagógus, tanító, tanár; nem pedagógus-munkakörben gyógypedagógus (terapeuta) vagy konduktor irányításával szociális munkás, gyógytornász, ápoló, gyermekfelügyelő, pedagógiai asszisztens, gyógypedagógiai asszisztens, bölcsődei gondozó láthatja el.

(11) A gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben a pedagógus-munkakör betöltéséhez szükséges felsőfokú iskolai végzettségek és szakképzettségek a következők:

a) ha az óvodai foglalkozás, a tanórai foglalkozás elsődleges célja a sajátos nevelési igényből eredő hátrány csökkentése, továbbá az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs óvodai foglalkozásokhoz, tanórai foglalkozásokhoz; valamint, ha az értelmi fogyatékos tanuló iskolai nevelése, oktatása külön - az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, óvodai csoportban, óvodai tagozaton, iskolai tagozaton, osztályban, csoportban - történik, a fogyatékosság típusának megfelelő gyógypedagógiai tanári, konduktori, konduktor-tanítói, terapeuta szakképzettség,

b) ha az óvodai foglalkozás, a tanórai foglalkozás elsődlegesen nem a sajátos nevelési igényből eredő hátrány csökkentését, a tanuló egészségügyi és pedagógiai célú habilitációját, rehabilitációját szolgálja, továbbá a tanórán kívüli foglalkozáshoz, a kollégiumi foglalkozáshoz az a) pontban meghatározott vagy a 17. § (1) bekezdésében meghatározott végzettség és szakképzettség.

(12) Ha a (11) bekezdés b) pontja alapján a pedagógus-munkakört a 17. § (1) bekezdésében meghatározott végzettséggel és szakképzettséggel rendelkezővel töltik be, biztosítani kell, hogy a fogyatékosság típusának megfelelő végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus (terapeuta) vagy konduktor segítse a többi pedagógus munkáját.

(13) A gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben - az e törvény 18. § (1) bekezdésének a) pontjában a középiskolákra vonatkozó rendelkezések megtartásával - intézményi vezetői megbízást kaphat az is, aki a fogyatékosság típusának megfelelő gyógypedagógiai tanári, konduktori, konduktor-tanítói, terapeuta felsőfokú iskolai végzettséggel és szakképzettséggel rendelkezik.

***30/A. §** (1) A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek annak a tanítási évnek az első napjától, amelyben a hatodik életévét betölti, a fejlesztő felkészítés keretei között a tankötelezettségét teljesíti (a továbbiakban: fejlesztő iskolai oktatás). A fejlesztő iskolai oktatás az e törvény 30. §-ának (6) bekezdésében meghatározott intézményekben szervezhető meg (a továbbiakban: fejlesztő iskolai oktatás). A fejlesztő iskolai oktatást a tanév rendjéhez igazodóan kell megszervezni. A fejlesztő iskolai oktatást a Súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő oktatása irányelvének alkalmazásával kell megszervezni, oly módon, hogy a heti fejlesztő foglalkozások száma elérje a húsz órát. Megszervezésekor az e törvény 6. §-ában, 8-9. §-ában, 25-29. §-ában, 31. §-ában, 46. §-ában, 48. §-ában, 50. §-ában, 52-53. §-ában, 66-67. §-ában, 69-73. §-ában, 78. §-ában foglaltakat nem lehet alkalmazni. A fejlesztő iskolai oktatásban rehabilitációs pedagógiai programot és annak alapján egyéni fejlesztési terveket készítenek. A rehabilitációs pedagógiai program bevezetésére a pedagógiai program elfogadására és jóváhagyására vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.*

(2) A fejlesztő iskolai oktatásban a tanuló annak a tanítási évnek az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizennyolcadik életévét. A fejlesztő iskolai oktatásban a tanuló annak a tanévnek a végéig vehet részt, amelyben betölti a huszonharmadik életévét. A fejlesztő iskolai oktatásban a tanulókat a fogyatékosságuk, fejlettségük és életkoruk alapján osztják be fejlesztő csoportokba.

(3) Ha a tanuló - a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményében foglaltak szerint - nem tud részt venni a fejlesztő iskolai oktatásban, a tankötelezettségét egyéni fejlesztő felkészítés keretében teljesíti. Az egyéni fejlesztő felkészítés megszervezhető otthoni ellátás keretében, illetve a fogyatékosok ápoló, gondozó otthonában, a fogyatékosok rehabilitációs intézményében, a fogyatékosok nappali intézményében, a gyógypedagógiai tanácsadó korai fejlesztő gondozó központban, illetve a konduktív pedagógiai intézményben."[20]

[20] Közoktatási törvény 30. §

A pedagógiai szakmai szolgáltatások

A pedagógiai szakmai szolgáltatás jogi szabályozása

A pedagógiai szakmai szolgáltatások célját, feladatát a Közoktatási Törvény 36. § (l) pontja definiálja.

36. § „(1) A közoktatási intézmények és fenntartóik, valamint a pedagógusok munkáját, továbbá a tanulói érdekvédelemmel összefüggő tevékenységet pedagógiai-szakmai szolgáltatások segítik.

(2) Pedagógiai-szakmai szolgáltatás
a) a pedagógiai értékelés, melynek feladata mérni és értékelni a nevelési-oktatási intézményben végzett nevelő- és oktatómunka eredményességét, és segíteni a helyi, a térségi és az országos közoktatási feladatellátás szervezését;
b) a szaktanácsadás, amelynek feladata az oktatási, pedagógiai módszerek megismertetése és terjesztése;
c) a pedagógiai tájékoztatás, amelynek feladata a szakmai információk, adatok és tanügyi dokumentumok (tantervek, tankönyvek, segédletek stb.) gyűjtése, őrzése, feldolgozása és használatba adása, tájékoztatás nyújtása;
d) az igazgatási, pedagógiai szolgáltatás, melynek feladata programok, tantervek készítése, iskolaszerkezeti tanácsadás, közgazdasági, jogi stb. információk közvetítése, tantervek, tankönyvek, taneszközök megismertetése, felhasználásuk segítése, az óvodai nevelési program, az iskolai és kollégiumi pedagógiai program készítésében való közreműködés;
e) a pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése;
f) a tanulmányi és tehetséggondozó versenyek szervezése, összehangolása;
g) a tanuló tájékoztató, tanácsadó szolgálat, amelynek feladata a tanulók, a tanulóközösségek, a diákönkormányzatok segítése, a jogaik érvényesítéséhez szükséges ismeretek nyújtásával, tanügyigazgatási, közgazdasági, jogi stb. információk közvetítésével.

(3) A pedagógia-szakmai szolgáltatásokat az igényeknek megfelelően kell szervezni.

(4) Pedagógiai-szakmai szolgáltatást az láthat el, aki rendelkezik a jogszabályban meghatározott feltételekkel.

(5) Az oktatásért felelős miniszter, szakképzés szakmai tantárgyai tekintetében a szakképzési törvény alapján illetékes miniszter vagy szerv vezetője (a továbbiakban: szakképesítésért felelős miniszter) - azokban az esetekben, amikor az oktatás csak egy vagy néhány iskolában folyik - határozza meg, hogy melyek azok a tantárgyak, szakterületek, amelyekben a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat országosan szervezik meg. Az oktatásért felelős miniszter - a szakképzési törvényben meghatározott hatáskörében foglaltak szerint - a szakképesítésért felelős miniszter kijelöli a szolgáltatást nyújtó intézményt, illetve erre a célra intézményt létesít és tart fenn.

(6) A nemzeti, etnikai kisebbségi óvodai nevelést, iskolai nevelést és oktatást, diákotthoni nevelést segítő pedagógiai-szakmai szolgáltatások országos megszervezéséről - az (5) bekezdésben szabályozott munkamegosztás szerint - gondoskodni kell.”[21]

[21] Közoktatási törvény 36. §

„Magyarországon a pedagógiai szakmai szolgáltatás deklaráltan 1985 óta működik, akkor jöttek létre a megyei pedagógiai intézetek, mint e tevékenység sokáig egyedüli végzői.”[22] 1986-ig létrehoztak 19 megyei és 1 fővárosi pedagógiai intézetet.
A szakmai szolgáltatás közoktatási rendszer szerves része, ezért az ezen a területen bekövetkező változások újra és újra kihívás elé állítják a szolgáltatást nyújtó intézményeket. A szolgáltató intézmények feladata az oktatási intézmények szakmai önállóságának növekedésével vált igazán fontossá. (1990-es évek).
A szolgáltatások szervezésére, működtetésére a pedagógiai intézetek mellett megjelentek más szolgáltatók, hálózatok (például Országos Oktatási Integrációs Hálózat, különböző kistérségi szerveződések, vállalkozások). Számukat tovább növelte, hogy a rendszerben megjelentek szakmai szolgáltatásra fordítható, megszerezhető források: elkülönített állami források, pályázatok.

Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények is gondolkodhatnak pedagógiai szakmai szolgáltatásban, a törvény erre lehetőséget ad.
Különösen fontos a gyógypedagógusok a fejlesztő és többségi pedagógusok szakmai segítése, kommunikáció a fenntartókkal, szülőkkel.

A szolgáltatás célja a neveléssel-oktatással összefüggő feladatok teljes körű segítése.

Fő területei a következők:

- pedagógiai értékelés
- szaktanácsadás
- pedagógiai tájékoztatás
- igazgatási- pedagógiai szolgáltatás
- pedagógusok képzése továbbképzése
- tanulmányi és tehetséggondozó versenyek
- tanulói tájékoztató, tanácsadói szolgálat

[22] www.hajdu –ped.sulinet.hu

Az új típusú pedagógus

Az eredményes pedagógus nem csak őszinte, közvetlen, igazságos, határozott, de a gyermek-szeretete, példamutató magatartása is vezeti a szakmai útján. Nehéz egy bonyolult, kusza világban példamutatóan viselkedni, de értékrendet kialakítani és követelni a tanulóktól még nehezebb, ha magunk sem tartjuk be a szabályokat, ha nem vagyunk tiszteletre méltóak. Morálisan ítélkezni elfogadhatatlan, ha a személyünk megítélése nem megfelelő, ha nem fogadnak el, ha nem becsülnek eléggé.

A XXI. századi tanármodell jelentősen eltér a múltbeli szereptől, ahogy a tanár-diák kapcsolat is átértékelődött.

Az új típusú pedagógus másodszülő, partner, társ, kultúraközvetítő, információt átadó, és egyben segíti feldolgozni, értelmezni, hasznosítható tudássá alakítani.
Minden történelmi kornak megvolt a maga pedagógus ideálja, többnyire felnéztek rá, tekintélye volt. Ma nehéz kivívni ezt a státuszt, meg kell érte harcolni.

A pedagógus új, facilitáló szerepköre, a segítő pedagógust jelenti, a facilitátort, aki nemcsak empatikus, hanem proszociális magatartásával, az új tanulási módszerek ismeretével rugalmasan szervezi a nevelő-oktató munkát, elfogadja az eltéréseket, elismeri a különbözőségeket, az egyéni különbségekhez illeszkedő differenciált tanulásszervezés, hatékony motiváló módszereit.

A pedagógus kulcsszereplő

A támogató törvényi és pénzügyi háttér, a speciális eszközök, taneszközök megléte, a megfelelő osztálylétszám, a segítő szolgáltatások és személyek biztosítása mellett a sikeres integráció feltétele a módszertani, tanulásszervezési technikák ismerete és változatos használata és a **legfontosabb tényezője a befogadó pedagógus.**

Fontos a képzettség, a szociális érzékenység, a különbségek kezelésének képessége, differenciális szemlélete. Résztvevője a kedvező körülmények biztosításának, a kedvező tanulási környezet megteremtésének.
Ha jó módszereket választ, jól tervezi a tananyag mennyiségét, egyéni fejlesztéssel, fejlesztő értékeléssel biztosítja a sajátos nevelési igényű tanulók kiegyensúlyozott fejlődését. Az inkluzív nevelés kihívás, befogadó nevelőtestületben lesz eredményes.
Ha a pedagógushallgatók főiskolai, egyetemi éveik alatt nem kapnak megfelelő felkészítést, nem szereznek megfelelő módszertani ismereteket a sajátos nevelési igényű tanulók ellátásához, ha nem ismerik meg a speciális pedagógiai módszertant, nem tudnak sikeresek lenni a mai iskolarendszerben, nem tudnak megfelelni az új kihívásoknak. A gyógypedagógiai végzettség, vagy az ennek megfelelő szakmai képzés feltétlenül szükséges a többségi iskolákban ellátott gyermekek nevelése-oktatása érdekében.

Igen jelentős az intézmény vezetőjének szerepe, személyisége is.
Az integráció megvalósulása egyben *szervezetfejlesztés* is.

A vezető csak olyan attitűdöt képes kérni a pedagógusközösségtől, amellyel maga is rendelkezik.

Új eszközök, módszerek, eljárások, struktúrák

Az egyéni különbségekhez illeszkedő, differenciált tanulásszervezés leghatékonyabb motiváló módszerei:

Differenciálás, KIP = Komplex Instrukció Program, csoportmunka – kooperatív technikák, gondolattérkép, játék – dráma, vita – beszélgetés, kutató-felfedező módszer, projektmódszer, IKT – Információs Kommunikációs Technológia

Stratégiák (komplex módszerek):

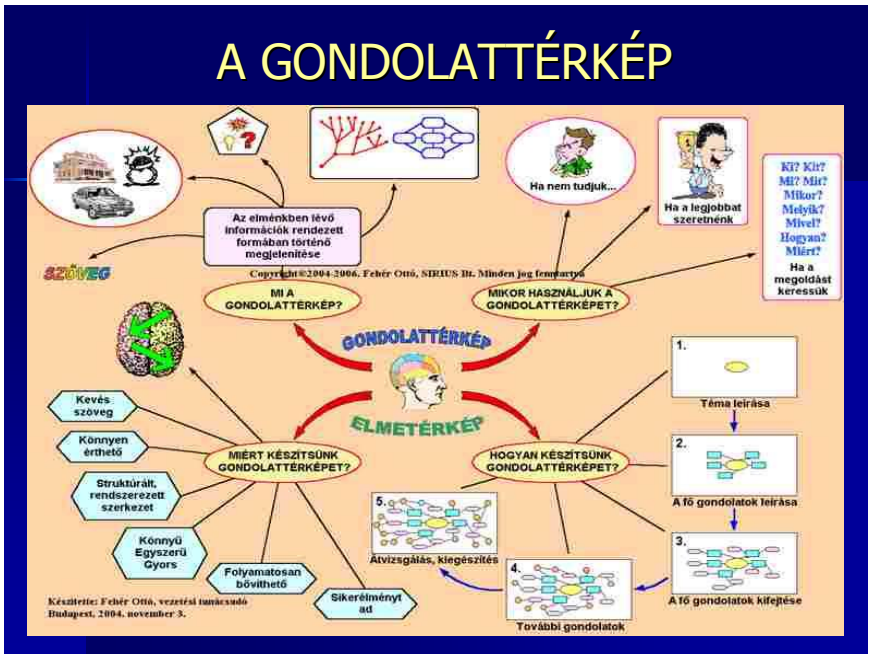
Programozott oktatás, komputerrel segített tanítás-tanulás, oktatócsomag (egyéni, osztály), mesterfokú tanítás-tanulás

Projektmódszer

Lehet órai, tanítást kísérő külső projekt, projekt hét. A tanár-, tanóra-, tantárgyközpontúság helyett jellemző gyermekközpontúság.
Gyermekszemléletében individuális, az oktatás tartalma multidiszciplináris (érdeklődésnek megfelelő téma), hangsúlyos a tanulás, az egyéni aktivitás, az önfejlesztés, az élmény.

Gondolattérkép

A gondolattérkép nagy, összetett, átlátható kép, hatékony tanulási eszköz. Alkalmazható: tananyag, szövegrész, vers tanulásánál, szakkönyv elolvasásánál, jegyzetelésénél, fogalmazásra való felkészülésnél.
Különösen jól használható tanulási zavarokkal küzdő és szociokulturálisan hátrányos helyzetű gyermekeknél.

Új típusú vezető

Az igazgató felelőssége nagyobb a jelenlegi társadalmi, politikai viszonyok között, mint eddig bármikor. A versenyképesség, a piaci stratégiák, a gazdasági és demográfiai változások átalakították a státusz jelentőségét. Az igazgató elsősorban menedzser, pályázó és vállalkozó. Fontos, hogy együttműködjön különböző szervezetekkel és más intézményekkel, és jó kapcsolatot alakítson ki a fenntartóval, változásra, megújulásra is képes legyen.

Ugyanakkor a pedagógusközösségek felelőssége is nagy az igazgatóválasztás terén, mivel ma már az igazgató személyében a jövőjükről is döntenek.

A szülő mint partner

Hogyan nyerjük meg a szülőket?

Olyan „hívogatókkal”, szülősegítő szolgáltatásokkal, amelyek alkalmasak arra, hogy kommunikáljunk, hogy magunk mellé állítsuk őket, elfogadják intézményünket, segítsék nevelő-oktató munkánkat.
Szülői tanácsadás: telefonon, személyesen, szülői konferencia, szülői tréning, szülői klub, szülő értekezletek aktuális témából, nyílt napok, családi délutánok, hétvégék, eszköz-, szakkönyv-kölcsönzés, módszertani kiadványok szülők számára, találkozási lehetőségek biztosítása szakemberekkel: védőnőkkel, orvosokkal, pszichológusokkal, terapeutákkal.

II. FEJEZET

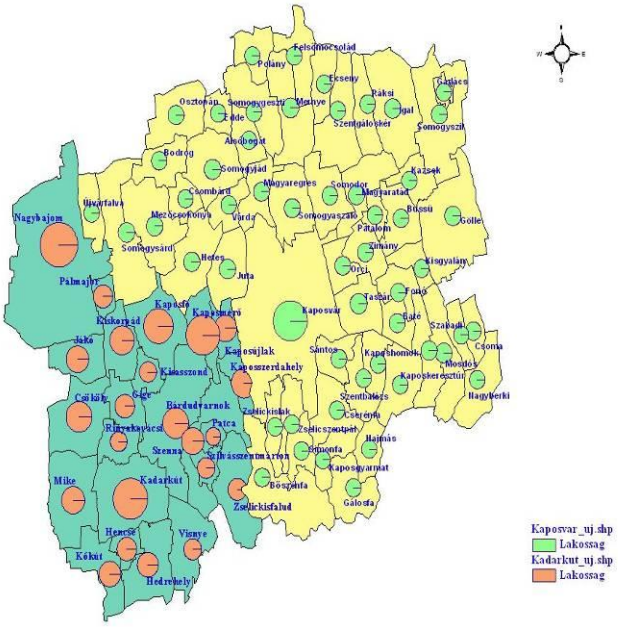
Segítünk, hogy segíthess!

A Kaposvári Kistérség bemutatása

Helyzetkép a Kaposvári Kistérségben

A Kaposvári Többcélú Kistérségi Társulás 2000-ben alakult. A kistérséghez 77 település tartozott, melyből a Kadarkúti Többcélú Kistérségi Társulás 23 önkormányzatának 2008. január 1-jei kiválását követően 54 települése maradt.
Székhelye: Kaposvár

Kaposvári Kistérség települései

Forrás: Kaposvári Többcélú Kistérségi Társulás Egyeztetési terve 2008.

Kaposvár 1990. december 1. óta megyei jogú város. Lakónépessége megközelíti a 70.000 főt. 114 ezer ember veszi igénybe egyes szolgáltatásait. A megyeszékhely a szerepkörének megfelelő teljes oktatási, intézményi ellátottsággal rendelkezik.
A Kaposvári Kistérség települései:
Alsóbogát, Baté, Bodrog, Bőszénfa, Büssü, Cserénfa, Csoma, Csombárd, Ecseny, Edde, Felsőmocsolád, Fonó, Gadács, Gálosfa, Gölle, Hajmás, Hetes, Igal, Juta, Kaposgyarmat, Kaposhomok, Kaposkeresztúr, Kaposvár, Kazsok, Kercseliget, Kisgyalán, Magyaratád, Magyaregres, Mernye, Mezőcsokonya, Mosdós, Nagyberki, Orci, Osztopán, Patalom, Polány, Ráksi, Sántos, Simonfa, Somodor, Somogyaszaló, Somogygeszti, Somogyjád, Somogysárd, Somogyszil, Szabadi, Szentbalázs, Szentgáloskér, Taszár, Újvárfalva, Várda, Zimány, Zselickislak, Zselicszentpál

A kistérség erőteljesen városközpontú, itt koncentrálódnak a szolgáltatások.
A települési önkormányzatok egyik legfontosabb kötelezettsége a közoktatási feladatok ellátása. Egyre többször szembesülnek azzal a problémával, hogy nehezen tudják megoldani kötelező feladatukat. Éppen ezért az intézmények fenntartása egymástól elszigetelt rendszerben nem megoldható. Az együttműködés fontosságát a demográfiai adatok még inkább szükségszerűvé teszik.
A demográfiai tendencia azt mutatja, hogy évenként csökken a születések száma. A csökkenés mértéke eltérő a különféle településeken. A zsáktelepüléseken egyre nagyobb az elvándorlás, ezért egyre erőteljesebb az elöregedés. A közoktatásban érintett korosztály létszáma is egyre csökken.
Az általános iskolai tanulólétszám az országos adatokhoz hasonlóan csökken. A magasabb évfolyamokon a továbbhaladási lehetőség széles skálája miatt még inkább csökken. A 2007/2008-as tanév során látható 3000 fős csökkenés tartalmazza a 23 kiváló település tanulólétszám-csökkenését.
A prognosztizálás további csökkenést vetít előre.

Forrás: Kaposvári Többcélú Kistérségi Társulás adatbázisa

A sajátos nevelési igényű tanulók ellátása részben integrált, részben szegregált keretek között zajlik. Arányuk Kaposvár nélkül lényegesen magasabb, mint az országos átlag.
Kaposvár város nevelési-oktatási intézményeiben évente mintegy 15 ezer gyermek és tanuló nevelését, oktatását végzik az óvodapedagógusok, pedagógusok. A város 70 ezer lakosságához képest ez nagy felelősséggel járó feladat. A sajátos nevelési igényű tanulók aránya a városban nem közelíti meg az országos átlagot. A Kaposvári Kistérségben a speciális nevelésű gyermekek integrációs ellátását a városi és megyei önkormányzat által fenntartott egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények segítik.

Többcélú intézmény a városban és Somogyjádon található. Speciális tagozattal nem működik iskola ettől a tanévtől, a többi általános iskola 1-8. évfolyamos. Az 1-4. évfolyamos iskolák szintén ettől a tanévtől a gesztor intézmények tagintézményeiként működnek.

ISKOLÁK

A csoport: városi iskolák
B csoport: városon kívüli kistérségi iskolák

A csoport

Feladatellátási helyek		Főállású pedagógusok száma	Tanulók száma	Sajátos nevelési igényű tanulók	Ebből	
Székhely-intézmény	Tagintézmény				Integráltan neveltek	Szegregáltan neveltek
1		44	191	191	-	191
2		42	380	72	72	-
3		36	395	15	15	-
4		38	359	26	26	-
5		35	426	9	9	-
6		37	362	19	19	-
	Tagiskola	8	72	10	10	-
7		36	442	1	1	-
8		49	618	12	12	-
9		20	168	10	10	-
10		30	380	83	83	-
11		32	418	14	14	-
12		29	300	17	17	-
13		36	406	7	7	-
Összesen:		**472**	**4917**	**486**	**295**	**191**

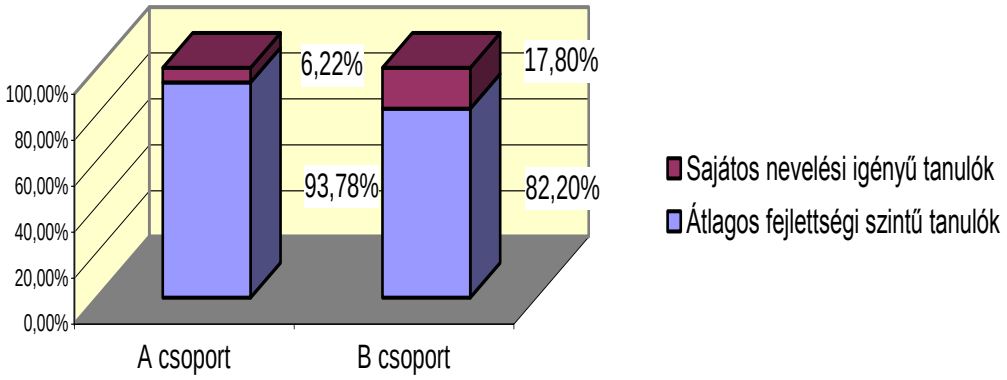
B csoport

Feladatellátási helyek		Főállású pedagógusok száma	Tanulók száma	Sajátos nevelési igényű tanulók száma	Ebből	
Székhely, intézmény	Tagintézmény				Integráltan neveltek	Szegregáltan neveltek
1.			129			-
	Tagintézmény	28	62	67	67	-
2.		24	270	31	31	-
3.		7	63	63	-	63
4.		14	107	7	7	-
5.		19	232	53	53	-
6.		15	151	47	47	-
7.		26	180	34	34	-
8.		4	28	7	7	-
9.			238			
	Tagintézmény	36,5	44	55	55	-
	Tagintézmény		57			
10.		19	153	30	30	-
11.			273			
	Tagintézmény	27	48	20	20	-
Összesen		**219,5**	**2035**	**414**	**351**	**63**

A táblázatokból leolvasható, hogy az „**A" csoport** általános iskoláinak 472 pedagógusa 4917 gyermek nevelését-oktatását végzi. A sajátos nevelési igényű tanulók többi tanulóhoz viszonyított együttes aránya (az önálló gyógypedagógiai iskola nélkül) **6,22 %,** amely alacsonyabb ugyan, de közelíti az országos átlagot, vagyis jelenleg nem több 7 %-nál.

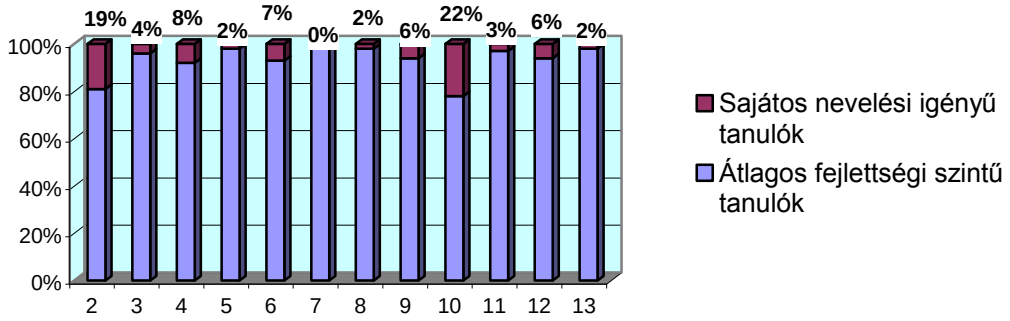
A „**B" csoport** 219,5 pedagógusa 1972 gyermeket nevel-oktat (az önálló gyógypedagógiai iskola nélkül), a sajátos nevelési igényű tanulók aránya közel **18 %**, **amely az országos átlagot több mint kétszeresen meghaladó mértékű.**

Sajátos nevelési igényű tanulók aránya
a tanulónépességen belül

A sajátos nevelési igényű tanulók aránya az **„A”** és **„B” csoportban**; iskolánként megmutatják a sajátos nevelési igényű tanulók koncentrálódását egyes intézményekben.

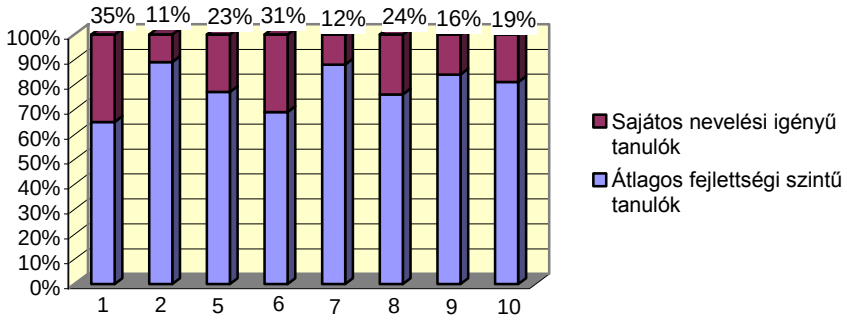
A csoport
Sajátos nevelési igényű tanulók aránya

A sajátos nevelési igényű tanulók két általános iskolában 22 %, 19 %-os arányban fordulnak elő. (5. ábra) Megkülönböztetett odafigyelést követelnek ezek az intézmények mind a fenntartótól, mind az intézményvezetőktől és pedagógusoktól.
A 13 általános iskolából 1 önálló gyógypedagógiai iskola; a Bárczi Gusztáv Módszertani Központ 191 általános iskolás korú tanulóval. A szegregált intézmény 2003-ban módszertani központtá alakult, és szakszolgálataival, pedagógiai szakmai szolgáltatásaival segíti a kaposvári kistérségi integráció lebonyolítását.

B csoport

Sajátos nevelési igényű tanulók aránya

Több intézményben kiemelkedően magas a sajátos nevelési igényű tanulók aránya: 35%, 31%, 24%, 23%. Az adatok jelzik, hogy ezek az iskolák befogadóbbak a többinél.

A sajátos nevelési igényű gyermekeket fogadó intézményekben a tanulók nevelése és oktatása integrált formában történik, kivéve a speciális általános iskolát, ahol 63 tanuló szegregált nevelése-oktatása folyik.
Kiemelten magas a sajátos nevelési igényű gyermekek száma abban az általános iskolában is, amelynek tagintézményében az elmúlt tanévig szegregált tagozat működött az enyhe és középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók ellátására.

A sajátos nevelési igényű gyermekek megoszlása fogyatékosságtípusok szerint a befogadó intézményekben

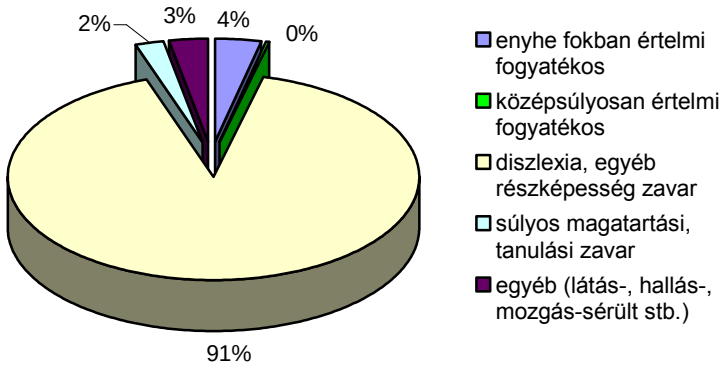
A sajátos nevelési igényű gyermekek egyes kategóriáinak megoszlása az iskolákban

A csoport

SNI gyermekek létszáma az intézményben	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**
enyhe fokban értelmi fogyatékos		2		1	1	1			2	3		1	
középsúlyosan értelmi fogyatékos										1			
diszlexia, egyéb részképesség zavar		66	14	24	7	26	1	12	8	73	14	15	6
súlyos magatartási, tanulási zavar		3	1			1				1			1
egyéb (látás-, hallás-, mozgás-sérült stb.)		1		1		1				5		1	
összes SNI tanuló	191	72	15	26	8	29	1	12	10	83	14	17	7
gyógypedagógiai csoportban nevelt SNI gyermekek létszáma	191												

A csoport

A sajátos nevelési igényű gyermekek egyes kategóriáinak megoszlása az iskolákban

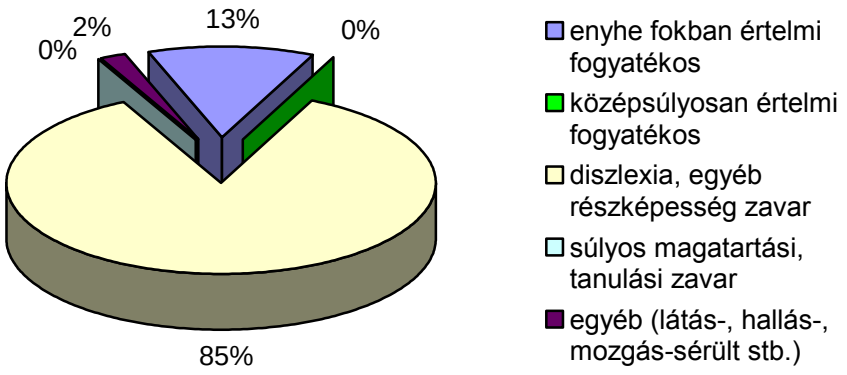

B csoport

SNI gyermekek létszáma az intézményben	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**
enyhe fokban értelmi fogyatékos	20				3	8	6	3		4	
középsúlyos értelmi fogyatékos											
diszlexia, egyéb részképesség zavar	47	31		7	50	39	26	3	52	26	20
súlyos magatartási, tanulási zavar											
egyéb (látás-, hallás-, mozgás-sérült stb.)							2	1	4		
összes SNI tanuló	67	31	63	7	53	47	34	7	56	30	20
gyógypedagógiai csoportban nevelt SNI gyermekek létszáma			63								

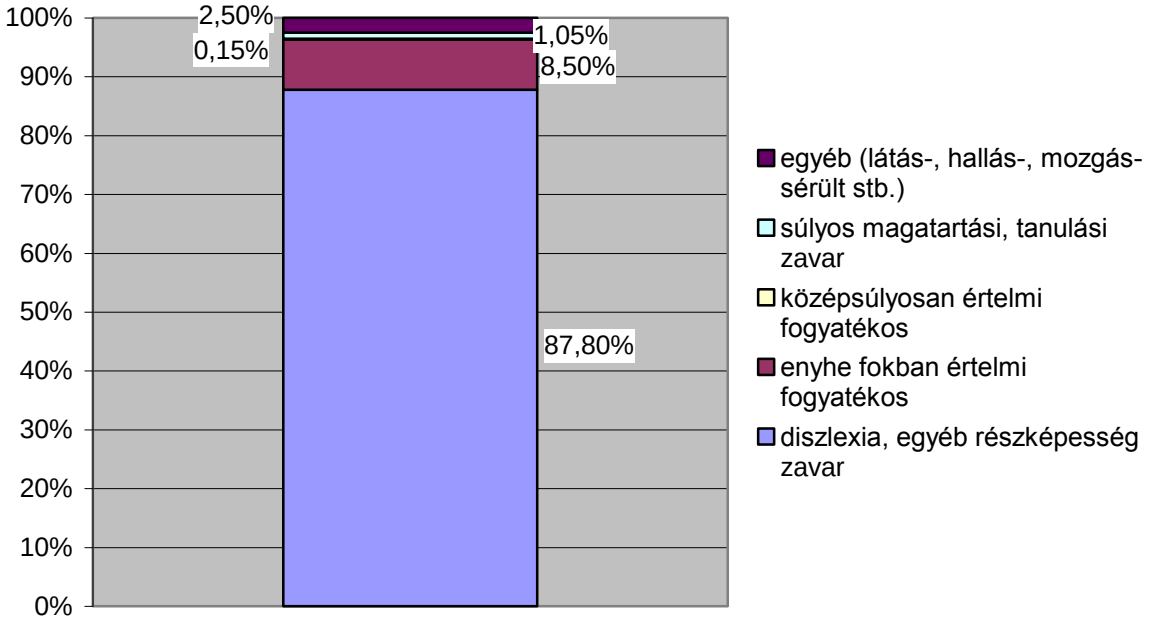
B csoport

A sajátos nevelési igényű gyermekek egyes kategóriáinak megoszlása az iskolákban

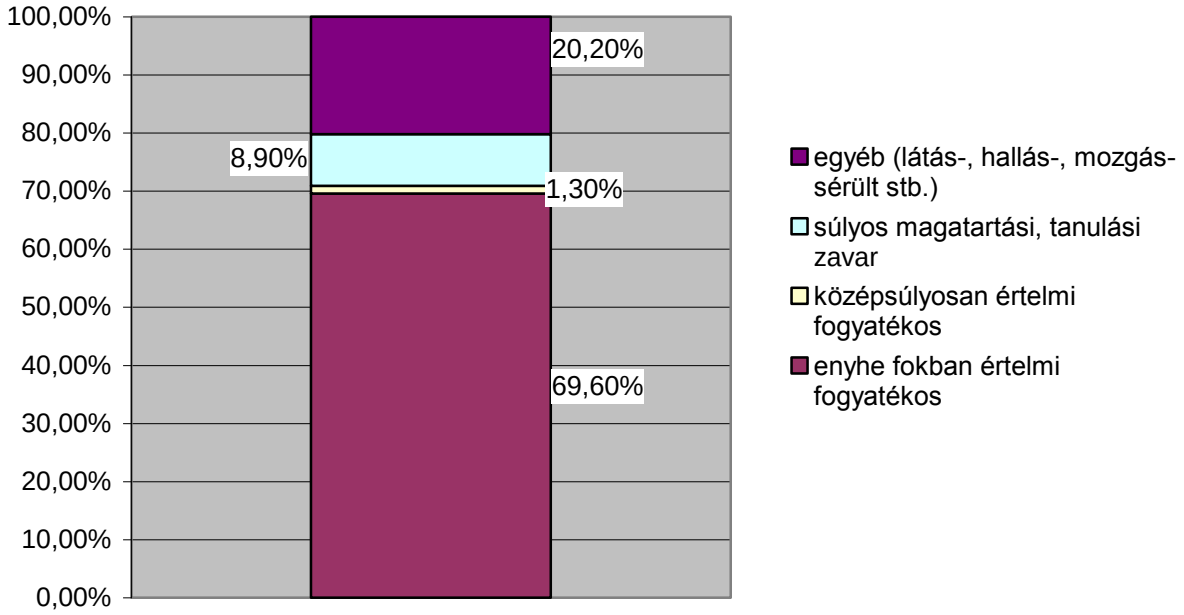

A tanulók fogyatékosságtípusok szerinti megoszlását mutatják a fenti táblázatok (5., 6. táblázat; 7., 8. ábra), melyekből látható, hogy a városi és a városon kívüli intézményekben a legjelentősebb és legnagyobb százalékban van jelen a tanulási zavar, különösen a diszlexia, majd az enyhe fokban értelmi fogyatékos, és a legkisebb terület az érzékszervi fogyatékosok és mozgássérültek. Nyilvánvalóan erre vannak a legkevésbé felkészülve az iskolák. Az akadálymentesítési programok nehezen valósulnak meg az önkormányzati támogatás hiányában. Ebben segítséget az Európai Uniós pályázatok jelenthetnek.

Kaposvár város és kistérség együttes adata

Sajátos nevelési igényű tanulók megoszlása a vizsgált intézményekben (részképességzavarok nélkül)

Több intézményben igen magas a sajátos nevelési igényű tanulók aránya a következő területeken:

- sajátos nevelési igényűvé minősített részképesség-zavarokkal küzdő és a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, mutizmus, kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitászavar),
- enyhe fokban értelmi fogyatékosnak minősített gyermekek, tanulók.

A tanulási zavarok problémaköre minden iskolát érint.
A térség intézményeiben kevés a gyógypedagógus végzettségű szakember, legmagasabb számú abban az iskolában, ahol korábban a speciális tagozat működött, ahol legtöbb a speciális nevelésben részesülő tanulók aránya. Ahol nincs főállású gyógypedagógus, ott utazó szakemberrel biztosítják a törvényességet.

A kaposvári kistérségben:

- Ma még nem minden iskolában fogadnak nagy számban sajátos nevelési igényű tanulót, de több intézményben az országos átlagnál magasabb az arányuk, itt a pedagógiai programjukban és helyi tantervükben figyelembe veszik őket.

- Ugyanakkor az intézmények jelentős része személyi feltételek (gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens, pszichológus) hiányát jelzi, valamint a pedagógiai módszertani ismeretek hiányát, továbbá a speciális tantervek, tankönyvek hiányát. Azokban az intézményekben, ahol a személyi feltételek adottak, elsősorban a tárgyi feltételeken szeretnének javítani, bővíteni a fejlesztő eszközök körét.

- A speciális nevelési igényű gyermekek ellátása érdekében többnyire nem főállású saját szakembert nem alkalmaznak, inkább utazó szakembereket kérnek az egységes gyógypedagógiai módszertani intézménytől, vagy megbízással foglalkoztatnak gyógypedagógust, illetve egyéb szakembert.

- Az integráció megvalósításához az iskolák egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény szakmai segítését veszik igénybe.

A Kaposvári Kistérségben legjelentősebb a kaposvári Bárczi Gusztáv Módszertani Központ szakszolgáltatása, szakmai szolgáltatása és utazó gyógypedagógiai szolgáltatása, minden városi iskolában és a legtöbb városon kívüli kistérségi intézményben.

Bárczi Gusztáv Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó

Történeti áttekintés

A Kaposvári Gyógypedagógiai Iskola 1948-ban alakult meg, másodikként a megyében. A Pécsi Tankerületi Főigazgatóság felkérte Somogy vármegye és Kaposvár város tanfelügyelőjét gyógypedagógiai iskola szervezésére.
Az első tanévnyitó értekezletre 1948. október 9-én került sor 5 nevelő és 74 áthelyezésre javasolt tanulóval.
Az 1960-ban átadott új kisegítő iskolában már a kezdetektől jellemző volt a túlzsúfoltság, majd ugyanez jellemezte az 1987-ben új épületbe költözött Bárczi Gusztáv Általános Iskolát. A 250 férőhelyen ma is több mint 360 gyermeket fejleszt.
Hosszú út vezetett az 5 tanerős kisegítő iskolától a mai komplex intézményig: diákotthon, majd speciális szakiskola, óvoda alakult, és 2003 áprilisában egységes gyógypedagógiai módszertani intézménnyé vált a Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Diákotthon és Módszertani Központ, felvállalva a szegregáció mellett az integrációt.
2007-ben bővült a Nevelési Tanácsadóval, mely helyileg a közös épületbe költözött.

Gyógypedagógiai megsegítést nyújt a teljesen vagy részlegesen integrálható tanulók számára jól képzett, felkészült szakemberekkel.

Az intézmény feladata és alaptevékenysége

Sajátos nevelési igényű (enyhe, középsúlyos értelmi fogyatékos, súlyosan – halmozottan fogyatékos, autista, beszédfogyatékos) gyermekek, tanulók pedagógiai, gyógypedagógiai ellátása. Állapotuknak megfelelő óvodai, iskolai, speciális szakiskolai nevelése és oktatása,

logopédiai, gyógytestnevelési, pszichológiai feladatok ellátása, fejlesztő felkészítés, fejlesztő iskolai oktatás, gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, konduktív pedagógiai ellátás biztosítása.

Változó létszámmal beiskolázásra kerülő, autisztikus tüneteket mutató és autista tanulók nevelése, oktatása. Az utazó szakemberhálózat keretében a többi gyermekkel együtt nevelt, integrált, sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztése utazó gyógypedagógussal.

Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményként pedagógiai szakszolgálati ellátás óvodák, iskolák számára.

Nevelési, pszichológiai tanácsadás óvodák, iskolák számára, iskolapszichológiai feladatok ellátása.
Pedagógiai-szakmai szolgáltatás, szakmai fejlesztés az integrációra is kiterjedően:
szaktanácsadás, pedagógiai tájékoztatás, igazgatási, pedagógiai szolgáltatás, pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése, tanuló tájékoztató, tanácsadó szolgálat.

A nevelési-oktatási folyamat eredményességét szolgáló kutató-fejlesztő csoport működtetése.

Felsőfokú, főiskolai és egyetemi szintű képzésben résztvevő hallgatók gyakorlati képzése.

Feltételek megteremtése azon tanulóknak, akiknek gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben való tanulásukhoz a lakóhelyükön nincs lehetőségük, diákotthoni elhelyezése, 80 intézeti férőhely azoknak, akiknek a mindennapi bejárása nem biztosított.

Pedagógiai szakszolgálat

Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény szakszolgálatai:

- gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás
- fejlesztő felkészítés
- logopédiai ellátás
- konduktív pedagógiai ellátás
- gyógytestnevelés
- a többségi óvodákba, iskolákba járó, integrált nevelésben részesülő sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, nevelésének, képzésének segítése (Ktv. 121. § (29. bek.)

Pedagógiai-szakmai szolgáltatás

- szaktanácsadás
- pedagógiai tájékoztatás
- igazgatási, pedagógiai szolgáltatás
- pedagógusok képzésének, továbbképzésének, önképzésének segítése, szervezése
- tanuló tájékoztató, tanácsadó szolgálat
- főiskolai és egyetemi hallgatók, gyógypedagógiai asszisztensek képzése
- szülői tanácsadás, képzés, szülőklub és telefonos segélyszolgálat

Nevelési Tanácsadó szolgálat

A nevelési tanácsadás feladata a beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermek problémáinak feltárása, szakvélemény készítése, rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával.
A közösségbe nehezen illeszkedő, különleges nevelési módszereket igénylő gyermekek nevelését segítő, tanácsadó szolgáltatás. Gyermekek iskolaérettségi, fejlettségi képesség- és tehetségvizsgálata.
Lelkiekben sérült és emiatt az oktatásban tanulmányi vagy magatartási problémákkal küzdő fiatalok pszichológiai vizsgálata és kezelése.

Óvodai nevelés, iskolai nevelés-oktatás

Évfolyamok száma:
- óvodai csoport (3 évf.)
- iskolai életmódra felkészítő csoport (1 évf.)
- középsúlyos értelmi fogyatékos csoport (1-8. évf.)
- általános iskolai csoport (1-8. évf.)
- speciális és készségfejlesztő szakiskolai évfolyam (2+2 évf.)
- autisztikus tüneteket mutató autista csoport (1-8 évf.)
- fejlesztő iskolai csoport
- 80 pedagógiai intézeti férőhely

Az intézmény típusa: Közös igazgatású közoktatási intézmény

A közoktatási intézmény önálló szervezeti egységei

- **Óvoda, fejlesztő iskola, általános iskola**
- **Speciális és készségfejlesztő speciális szakiskola**
- **Diákotthon**
- **Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény**
    - **Pedagógiai szakszolgálatok**
    - **Pedagógiai szakmai szolgáltatások**
    - **Utazó gyógypedagógiai hálózat**
- **Nevelési Tanácsadó**

Az intézmény pedagógiai gondolkodása

A Bárczi Gusztáv Módszertani Központ a sajátos nevelési igényű gyermekek intézménye. Ebben az iskolában a gyermek áll a középpontban, nem a tanterv által determinált tananyag és nem az ismeretek átadásáért felelős közeg.
Cél, hogy a gyermek saját lehetőségeinek megfelelően, minél optimálisabb szintre juthasson egyéni fejlődési ütemének figyelembevételével.
A pedagógusok a gyermekek szükségleteiben gondolkodnak. A foglalkozásokon megfigyelhető, mennyire fontos a gyermekek biztonságigénye, a védettség és elfogadottság érzésének kielégítése. A tanulásszervezés minden mozzanatában nyomon követhető az

érzelmi biztonság adására való törekvés, a derűs, oldott, gyermekekre koncentráló természetes közeg.
A pedagógus szerepe az együttműködésben nyilvánul meg bármely iskolatípusban. Feladata az optimális tanulási feltételek megteremtése, a szükséges eszközök biztosítása, a feladatsorok, tevékenység-rendszerek és az ismeretszerzés munkaformáinak végiggondolása, megszervezése – az együttműködés.
A különböző képességű, sajátos nevelési igényű gyermekek közös, hatékony tanulásának megszervezéséhez, megfelelő tanulásirányítási módszerek alkalmazása szükséges. Fontos, hogy minden gyermek önálló feladatvégzése megvalósulhasson, valamint a páros vagy kiscsoportos munkában is aktívan vegyen részt.
Az iskola természetes közege kell, hogy legyen minden tanulónak, függetlenül egyéni adottságaitól, képességeitől, fejlődési ütemétől.

A Módszertani Központ célja

A városi és kistérségi óvodákban, iskolákban nevelt-oktatott gyermekekre, tanulókra vonatkozóan:

- A sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékosságából eredő hátrányának megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülésspecifikus szempontú támogatása.
- Pedagógiai szakszolgálati feladatellátás.
- Az integrált nevelés-oktatásban részt vállaló intézmények pedagógusainak szakmai segítése, együttműködés.
- Szülősegítő szolgáltatások működtetése.

Célunk elérése érdekében együttműködés az inkluzív intézményekkel, az érintett gyermekek, tanulók szüleivel, a társadalmi rehabilitációban részt vevő szervezetekkel, országos szinten tájékoztatás a kaposvári integrációról, szakmai fórumokon, helyi intézményekben.

Feladatok a cél megvalósításához

- az integráltan tanuló sajátos nevelési igényű gyermekek számára speciális pedagógiai segítségnyújtás *utazó szakember biztosításával.*

- a Módszertani Központ működési területéhez tartozó intézményekkel történő együttműködés formáinak kialakítása – rögzítése, illesztése az aktuális órarendben,

- a sérült gyermek, tanuló megfigyelése, fejlesztésének, lehetőségeinek, korlátainak értelmezése a gyógypedagógussal, a szakértői vélemény alapján,

- a fejlesztés tervezése tanórai keretek között, a habilitációs, rehabilitációs foglalkozások keretében – egyéni és csoportos fejlesztő tevékenység speciális pedagógiai segítségnyújtással – a gyógypedagógus által biztosított speciális tantervre építetten,

- a gyógypedagógiai nevelés számára biztosított szakanyagok, tankönyvek, taneszközök beszerzése, felhasználásuk, beemelésük ütemezése a gyógypedagógus irányításával,

- a diagnosztizáló, formatív, summatív mérések lehetőségének, gyakoriságának tervezése team munkában a módszertani központtal,

- utógondozás,

- a tanuló fejlődésének, elért eredményeinek meghatározása, rögzítése együttesen kialakított vélemény szerint – a szülő bevonásával, tanácsadás a szülőnek, segítségnyújtás a családi neveléshez, a módszertani központtal együttműködve,

- igény és lehetőség szerint a terápiás célú fejlesztő foglalkozások feltételeinek biztosítása az intézményen kívül is – a módszertani központ szakembere szervezésében,

- az integrált tanuló nevelésével kapcsolatos szakmai tapasztalatcsere, szakmai felkészítés, folyamatos továbbképzés szervezése,

- korai fejlesztés,

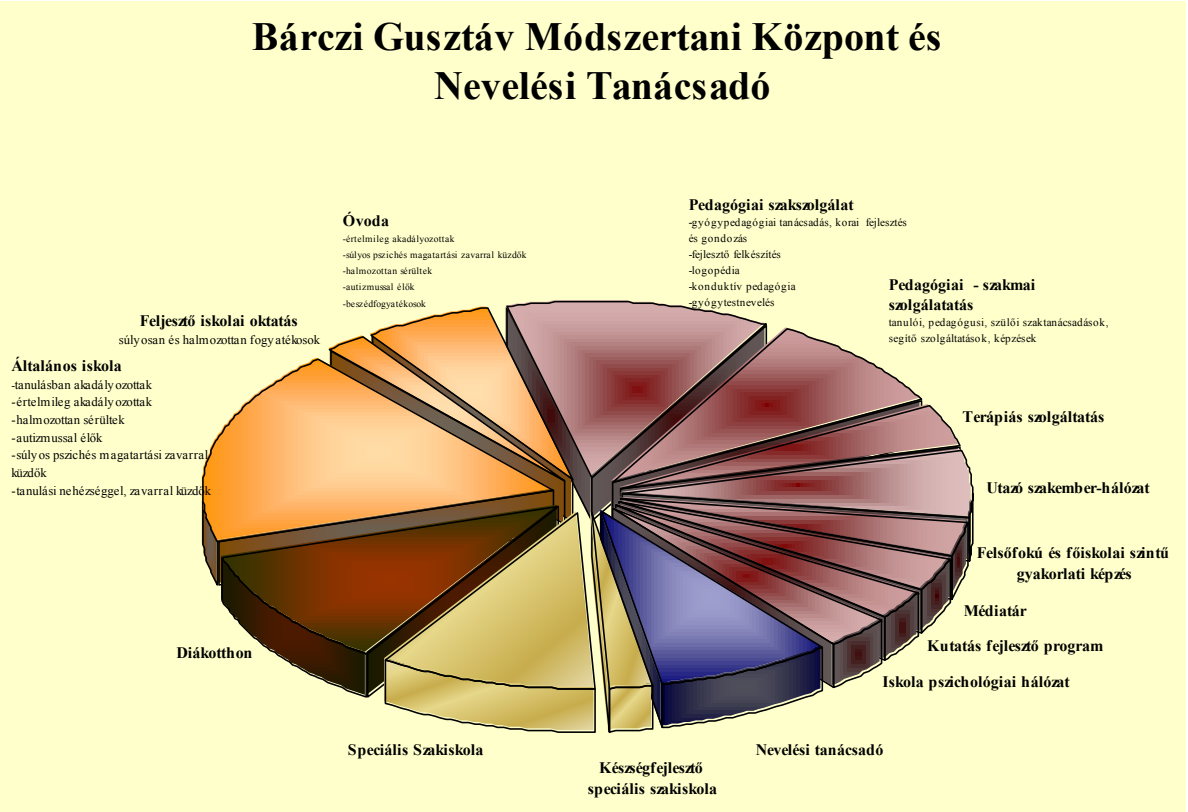
- *gyógytestnevelés* ellátása azoknál a gyermekeknél, tanulóknál, akiket iskolaorvos, vagy szakorvos szűrővizsgálata és szakvéleménye alapján javasoltak,

- *fejlesztő felkészítéssel* a tankötelezettségüket sajátos nevelési igényük miatt teljesíteni nem tudó gyermekek felkészítése szülő bevonásával, szülők részére tanácsadás nyújtása,

- *logopédiai szolgáltatással* a beszédindítás, a beszédhibák javítása, nyelvi-kommunikációs zavarok javítása, dyslexia megelőzése és gyógyítása,

- *konduktív pedagógiai* szakszolgálattal a központi idegrendszeri sérülések konduktív nevelése, fejlesztése és gondozása,

- *nevelési tanácsadás.*

A kaposvári önkormányzat fenntartásában egy önálló egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény működik, a **Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Diákotthon és Módszertani Központ.**
Az intézmény elsősorban **enyhe értelmi fogyatékos**, továbbá **középsúlyos értelmi fogyatékos, autista, halmozottan fogyatékos** gyermekek, tanulók, óvodai, iskolai, speciális szakiskolai felkészítését látja el.
Minden fogyatékosságtípust fogadni tud, rendelkezik megfelelő gyógypedagógiai, fejlesztő, terápiás szakemberekkel, pedagógiai, gyógypedagógiai asszisztensekkel.
A speciális szakiskolai képzés keretében a választható szakmák köre fokozatosan bővül.

Az utóbbi időben egyre több sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló integrált fejlesztését vállalják fel a város óvodái, iskolái.
Az óvodák 1998 óta, az iskolák 1999 óta látnak el gyógypedagógiai fejlesztést utazó gyógypedagógussal. 2003-ban minden városi intézmény alapító okiratába bekerült a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók ellátása utazó gyógypedagógussal, így az integrált oktatás minden városi óvodában és iskolában szükség szerint megvalósulhat, a jogszabályi feltételek rendelkezésre állnak.

A városban élő gyermekek, tanulók speciális fejlesztését, képzését a Bárczi Gusztáv Módszertani Központ gyógypedagógusai, **logopédiai** és **gyógytestnevelési** szakszolgálata látja el.
A központ további szakszolgálatai – **fejlesztő felkészítés, konduktív pedagógia, gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás** – mellett **utazó gyógypedagógiai hálózat** működik, és **pedagógiai szakmai szolgáltatás** valósul meg.
A **pedagógiai-szakmai szolgáltatás** keretében készítjük fel az óvodapedagógusokat, tanítókat, tanárokat az integrációs feladatok ellátására, a megfelelő környezet biztosítására, az együttnevelésre.

A megalakult **szülői klubok, szülői tanácsadás, a módszertani kiadványok** segítik a szülőket a speciális helyzetű gyermekek elfogadására.

A tárgyi feltételek folyamatosan javulnak, az alapfeltételek mindenütt biztosítottak.

A fogyatékos tanulók szakképzési lehetőségei több intézményben megoldottak, egyrészt a Bárczi Gusztáv Módszertani Központ speciális szakiskolájában, másrészt az integrálható tanulók a város szakképző intézményeiben szereznek képzettséget.

Az intézményhez tartozó **Nevelési Tanácsadó** a beilleszkedési, magatartási rendellenességgel, tanulási nehézséggel küzdő tanulók szűrését, fejlesztését, az iskolaérettség vizsgálatát látja el. Évente 400-500 gyermek speciális fejlesztését vállalja fel.
Iskolapszichológiai hálózata a város általános és középiskoláit látja el.

A Bárczi Gusztáv Módszertani Központ a **védőnői hálózatra** alapozva pályázati keretből megkezdte a város perifériáján élő gyermekek korai fejlesztését, gondozását, különösen a roma lakosságot kereste meg szolgáltatásaival.

Kaposvár város és a **Kaposvári Többcélú Kistérségi Társulás** szoros együttműködése következtében megnőtt az igény a kistérségben a **Bárczi Gusztáv Módszertani Központ** és a **Nevelési Tanácsadó** szolgáltatásaira. A kistérségben a módszertani központ értelmi, testi, érzékszervi, autista, halmozottan sérült, súlyos magatartási zavarokkal küzdő tanulók speciális ellátása mellett az utazó szolgáltatás keretében több mint 2000 gyermeket, tanulót fejleszt, s e területeken a pedagógusok, szülők képzését is megoldja.
A módszertani központ vezetésével létrejött a **városi-kistérségi gyógypedagógusok, gyógytestnevelők** és a **fejlesztő pedagógusok** munkaközössége.

A speciális intézmény mint forrásközpont, fejlesztő, tanácsadó, szakmódszertani központ működik. Kapcsolatot tart a szülőkkel, pedagógusokkal, az integrációban résztvevő szakemberekkel, speciális szakemberekkel, társadalmi intézményekkel.
A korai felkutatást, a speciális terápia megkezdését, a szülői tanácsadást fontos feladatának tekinti.

Az utóbbi években az intézmény alaptevékenysége jelentősen bővült, a társadalom, elsősorban a szülő elvárásainak megfelelően. Eleinte a hangsúly iskolán belül tolódott el a frontális osztálymunkától a differenciálás felé, a gyerekek egyéni képességeinek felismerésével, fejlesztésével, fontosságának kiemelésével.

A belső szerkezet átalakulása – autisták, halmozottak sérültek, képzési kötelezettek fogadása óvodáskortól a tankötelezettség végéig – a pedagógiai szemlélet megújulását, változását kívánta meg. Érkeztek a máshol be nem fogadottak, a környező településekről, más megyékből, szülői kérésre, érvényes szakértői javaslattal.

Fontossá vált az új szakmai gondolkodásmód, szakszerűbb pedagógus, szakmai hitelesség, megfelelő végzettség – megindultak a továbbtanulások, önképzések, terápiás szakemberek, asszisztensek képzése, sokféle lehetőség megteremtése; ***tiflo-, szurdo-, pszichopedagógia, logopédia, pszichológia, fejlesztő-drámapedagógia, Sindelar, gyógytorna, gyógytestnevelés, rehabilitációs úszás, kutyás terápia, fizioterápia, gyógymasszázs, lovasterápia, terápiás judo, mentálhigiéné*** és természetesen minden terület, amely a gyógypedagógia köréhez kapcsolható.

A pedagógusok, gyermekfelügyelők képzésével bővültek az ellátható feladatok. A módszertani központ előkészítése során a személyi, tárgyi feltételek megteremtésével megkezdődött az integráció, az utazó gyógypedagógiai hálózat kialakítása. A korszerű szemléltetőeszközök, a modern technikai felszereltség beszerzése pályázati úton valósult meg. Új terápiák, lovaglás, úszás, kutyás, művészetterápiák indultak.
Az alapító okirat módosítása lehetővé tette a sajátos nevelési igényű tanulók teljes körű ellátását, a szakszolgálatok, pedagógiai szakmai szolgáltatás felvállalását.

A **gyógypedagógiai szolgáltató centrumok** 2003-tól hivatalosan is működhetnek, és nagyon fontos, hogy működjenek, hiszen mindannyiunk legfontosabb célja a gyermek, aki így részt vehet a lakóhelyén vagy annak közelében a különböző terápiás szolgáltatásokban, a szakszolgálatok által nyújtott lehetőségekben.
Nincs mindenhol lehetőség új létesítményekre, drága felszereltségre, de a meglévőket számba lehet venni, és szükség szerint át lehet alakítani. Segítenek a konzorciumokra épülő pályázatok, az együttműködés a szegregált és inkluzív intézmények között.

Az integrációt a gyógypedagógiának nem követni kell, hanem utat mutatni, segíteni!

Óvodáknak, általános- és középiskoláknak, elsősorban helyben és a kistérségben, utazó gyógypedagógiai, pedagógiai szakmai és szakszolgáltatással, kiegészítő szolgáltatásokkal segíti az SNI gyermeket, a befogadó pedagógust, a fejlesztő és a gyógypedagógust, a szülőt, **és mindezt együtt, team-ben gondolkodva.**

1998 óta folyamatosan megismertették az ajánlott szolgáltatásokat, kihasználva a pályázati lehetőségeket, képezve a szakembereket, és ajánlásokat adva a nevelési/pedagógiai programhoz**, különválasztva a sajátos nevelési igényt és a hátrányos helyzetet.**
Az ajánlások tartalmazták az iskolai nevelés speciális nevelési feladatait, a befogadó intézmény és a módszertani központ szerepét az integrációban, a szolgáltatások igénybevételének lehetőségeit, a törvényi szabályozás, költségvetés, normatíva és egyéb jogszabályok, rendeletek idevonatkozó gyűjteményét, az alapító okiratot, és egy lehetséges befogadó iskolai alapító okiratot.

Mi volt kezdetben az intézmény szerepe?

- A gyermekek megfigyelése az óvoda, iskola kérésére.
- Javaslat további vizsgálatokra.
- Az SNI tanulók egyéni fejlesztése.
- Terápiás foglalkozások szervezése, koordinálása, lebonyolítása.
- Visszahelyezett gyermekek utógondozása.

A folytatás

A **szakszolgálatok**kal, kiemelten a legnagyobbakkal, a logopédiával, gyógytestneveléssel, s a hozzá kapcsolódó pedagógiai **szakmai szolgáltatások**kal.
A gyermekek, tanulók egyéni képességeinek figyelembevételével történt a tervezés és értékelés, önmagához viszonyítva, pozitívan, fejlesztően.

A **kompetencia-alapú oktatás**ra felkészítő pályázat nyertese a módszertani központ. Nagy lehetőséget jelentett: 500 pedagógus és szülő ismerhette meg a programcsomagokat, 600 tanúsítvány lett kiadva, s a hálózatbővítés jelenleg is tart.

A hagyományos tanárszerep átformálásában a gyógypedagógusok sokat segíthetnek, „csak" annyi a feladatuk, hogy átadják kompetens életérzésüket, ráhangolják az érintett szakembereket az újszerű pedagógia eszközrendszerére.

A kompetencianövelő képzésekre a városi pedagógusok mellett a kistérségi pedagógusok is bejelentkeztek, az informatikai képzéseiken 160 pedagógus szerzett különböző szintű – alapoktól a legmagasabb szintig – **informatikai végzettséget,** tudatosan készülve az IKT eszközökkel támogatott oktatás bevezetésére, elektronikus tananyagok fejlesztésére, e-módszertani kiadványok készítésére.

Az intézmény több mint 20 éve gyakorló terepe a **pedagógiai főiskolai hallgatók** és **gyógypedagógiai asszisztensek képzésé**nek. A hallgatók részt vesznek a tanítási órákon, terápiás és választható foglalkozásokon, az utazó gyógypedagógus munkájában, és minden területet megismernek, beleértve az integrációt is. Az évek során felhalmozódott tudást és tapasztalatot kapják a képzéseken a gyógypedagógusok, a többségi intézmények pedagógusai.

Az iskola – hagyományosan – évente megrendezi a **Bárczi Szakmai Napok**at, mely országos hatáskörű szakmai rendezvény – neves vendég-előadókkal, és saját szakemberekkel.

A legutóbbi konferencia fő témakörei az integráció **és az oktatás korszerűsítése, a gyermekbántalmazás, a kompetencia alapú oktatás, a XXI. század gyermeke volt.**

Mindegyik rendezvényen 5-600 érdeklődő jelent meg, és nyilvánította ki tetszését.

Erdélyben nyertes pályázati keretből megvalósuló konferencián a módszertani központ pedagógusainak előadásai segítették az integrációs szemlélet alakítását, a korszerű eszközök, módszerek, struktúrák megismertetését.

A **nyílt napok**, a **módszertani tanácsadás**, **rendszeres tájékoztatás** mellett segítséget kapnak – kérésre – a **fejlesztési tervek összeállításában, tankönyvek, taneszközök kiválasztásában** az iskolák, s a pedagógusok, szülők képzésén túl **nevelési értekezletekkel, fogadó órákkal, szülői értekezletekkel támogatást kapnak a befogadó intézmények.**

A honlapon tanmenetek, fejlesztési tervek, s egyéb módszertani anyagok adnak hasznos gyakorlati tanácsot. A szülők felkészítése, **szülőklub** működtetése a városban, a kistérségben, a **telefonos és személyes szülői tanácsadás** a legnagyobb erőfeszítést igénylő feladat.

Hasonlóan problematikusak az **osztályfőnöki órák** a serdülők korosztályában a többségi intézményekben, ahol ők maguk kényszerülnek kerekes székbe, élik át a vakságot, siketséget. A foglalkozásokat pszichológus-pszichopedagógus vezeti.

Hasonló a helyzet a többi területen. A mozgásfejlesztés szakemberei például gyógytestnevelők, gyógytornászok, rehabilitációs úszásoktatók, lovasterapeuták és asszisztensek. A művészeti nevelésben a képzőművészet mellett tűzzománc, zeneterápia, kézimunka szerepel a repertoárban.

A megfelelő színvonalú fejlesztéshez megfelelő színvonalon működő szakember szükséges.

A másság megismertetésére, elfogadtatására jött létre az **Érintő** – *módszertani lap*, mely gyakorlati segítséget is ad az óvoda- és iskolapedagógusoknak. **A folyóirat mellett módszertani kiadványok, filmek segítik az integráció lebonyolítását.**

A nyári integrációs táborban a tehetséges és sérült gyermekek nyaraltak együtt. Június végén a tantestület egységesen vett részt a programokban, fejlesztett, kirándult, szabadidős foglalkozást szervezett.

Új módszer indult, a **Waldorf-pedagógia**, elemeit beépítve a tanítási órákba, szabadidős foglalkozásokba. Három pedagógus készült fel a Waldorf-módszer indítására.

Iskolapszichológia előkészítése kezdődött meg a városi iskolákban pszichológusok, pszichopedagógusok közreműködésével. A kutató-fejlesztő csoport tevékenysége évek óta tart, publikációk, segítő anyagok, konzultációk teszik lehetővé megismerését.

Jelen helyzet

Városi ellátás

> utazó gyógypedagógiai hálózat
> szakszolgálatok
> pedagógiai-, szakmai szolgáltatás
> terápiás foglalkozások
> gyógypedagógus képzés

Kistérségi ellátás

> utazó gyógypedagógiai hálózat
> értelmi, látás, mozgássérült gyermekek, tanulók
> logopédiai ellátás
> gyógytestnevelés, gyógytorna
> fejlesztő felkészítés
> pedagógiai, szakmai szolgáltatás

Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Diákotthon, Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó

Nevelő-oktató intézmény

óvoda	általános iskola	fejlesztő iskola	diák-otthon	szak-iskola

Tanulásban, értelmileg akadályozott, autista, halmozottan fogyatékos gyermekek, tanulók

Szakiskolás szakmák:

kőműves, varró, állatgondozó, növénytermesztő, parkgondozó, számítógép-kezelő, -használó

Munkaközösség: 7 csoport

Pedagógusok végzettsége:

- gyógypedagógus: oligofrénpedagógus, szurdopedagógus, tiflopedagógus, pszichopedagógus, logopédus, óvodapedagógus, szociálpedagógus, pszichológus, Waldorf-pedagógus, fejlesztő pedagógus
- gyógytestnevelő, gyógytornász, rehabilitációs úszásoktató, konduktor, lovas terapeuta, kutyás terapeuta, úszásoktató, judo oktató
- szaktanácsadó, pedagógiai előadó, szociálpedagógus, drámapedagógus
- mentálhigiénés szakértő, szaktanácsadó, pályázatíró
- művelődésszervező, romológus, hitoktató, szakfordító, műszaki szakoktató

Gyermekfelügyelők végzettsége:

- pedagógiai, gyógypedagógiai, fizioterápiás és lovasterápiás asszisztens, gyógymasszőr, mentálhigiénés asszisztens
- népi játék és kismesterségek oktatója, faműves

Fejlesztő foglalkozások, szakkörök:

- atlétika, úszás, erőemelés, judo, aerobic, természetjáró, közlekedési
- tűzzománc, fotó, agyag, zenei nevelés, báb, rajz, énekkar, szövés, kézműves
- informatika, kisokos
- beás hagyományőrző, színjátszó

Gyermekvédelem
Waldorf-módszer
DADA-program
Erdei iskola
Széleskörű kapcsolatrendszer
Rendezvények: művészeti, pedagógiai
Regionális, országos konferenciák
Felsőfokú és főiskolaszintű képzésben résztvevő hallgatók gyakorlati képzése
Pályázatok írása, szervezése, lebonyolítása
Minőségfejlesztés Comenius I.
BGR-szaktanácsadó – 18 fő
Alapítványok: „Add a kezed" Alapítvány
„Bárczi Gusztáv Pedagógiai Díj" Alapítvány
Gyermekdíj: „Bárczi Gusztáv Ifjúsági Díj" Alapítvány

Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Utazó szakemberhálózat

Városi, kistérségi integráció irányítása, többségi óvodák, iskolák számára

Városi ellátás: minden fogyatékosság területen, kiemelten logopédia, gyógytestnevelés

Kistérségi ellátás: tanulásban, értelmileg akadályozott, autista, halmozottan fogyatékos, látásérült, mozgássérült kiemelten gyógytestnevelés, logopédia

Tevékenység:
- gyermekek megfigyelése az intézmény kérésére
- javaslat további vizsgálatokra
- fejlesztés – egyéni és kiscsoportos
- prevenciós tevékenység
- komplex gyógypedagógiai fejlesztés
- terápiás foglalkozások
- utógondozás
- szakmai team: orvos, pszichológus, gyógypedagógus, logopédus, gyógytestnevelő, gyógytornász, gyógypedagógiai asszisztens
- csoportos konzultáció
- integráló pedagógusok szakmai, módszertani segítése, továbbképzése
- tanácsadás: szülőnek ill. pedagógusnak
- közreműködés az eszközellátásban

Pedagógiai Szakszolgálat

Logopédiai ellátás:

Városi, kistérségi óvodák, iskolák:

- szűrés
- beszédindítás
- beszédhibák javítása
- nyelvi, kommunikációs zavarok javítása
- dyslexia megelőzése, gyógyítása

Gyógytestnevelés

Városi, kistérségi óvodák, általános iskolák, középiskolák gyermekeinek, tanulóinak speciális egészségügyi, testnevelési foglalkoztatása iskolaorvosi vagy szakorvosi szűrővizsgálat alapján:

- gyógytestnevelés
- könnyített testnevelés
- gyógytorna

Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás

Városi és kistérségi védőnőkkel, szülőkkel együttműködve családi hétvége.
Fejlesztő felkészítés.
Konduktív pedagógiai ellátás.

Terápiák, fejlesztő módszerek

- művészetterápia 4 klasszikus formája:
  zene, képzőművészet, tánc, mozgás
- gyermek-pszichodráma
- gyógytorna, gyógyúszás
- rehabilitációs úszás (korai speciális vízifejlesztés)
- gyógylovaglás, kutyás terápia
- judo terápia
- autogén tréning
- Ayres terápia
- játék- és bábterápia
- szociális érzékenységet fejlesztő tréning
- Snoezelen terápia
- Alapozó terápia
- Dévény-féle speciális manuális technika (DSGM)

Pedagógiai-szakmai Szolgáltatás

Szaktanácsadás

Pedagógiai tájékoztatás

Igazgatási, pedagógiai szolgáltatás

Pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése

Tanulói tájékoztató, tanácsadó szolgálat

Helyszíni (befogadó intézményben) bemutató foglalkozások, terápiák.

Kihelyezett nevelési értekezletek kérésre.

Osztályfőnöki órák általános iskolák 7-8., középiskolák 9., 10. osztályában a másság elfogadásáért.

Fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok, gyógytestnevelők, logopédusok munkaközössége kistérségi szinten.

Szülősegítő szolgáltatás:
- Szülőklub – kistérségi szinten
- Szülői tanácsadó szolgálat: telefonon, személyesen
- Szülői tájékoztatás

Módszertani kiadványok, PR tevékenység:
- Fejlesztő lapok készítése
- Érintő c. módszertani lap
- Publikációk szakmai lapokban
- Módszertani filmek
- Tájékoztatás folyamatosan a helyi, kistérségi, országos médiákban
- Szolgáltatásainkat ismertető plakátok, szórólapok terjesztése

Kutató-fejlesztő tevékenység
- E-tananyagok
- Integrációs kézikönyv
- Fejlesztési tervek
- Oktató anyagok

EU-s pályázatok elkészítése, koordinálása, lebonyolítása

Nevelési Tanácsadás

Beilleszkedési zavarok, tanulási nehézségek, magatartási rendellenességek

Diagnosztizálás
- anamnézis felvétele
- exploráció
- pedagógiai vizsgálat
- logopédiai vizsgálat
- pszichológiai vizsgálat
- orvosi vizsgálat
- család- és oktatási intézmény látogatása
- szűrővizsgálat

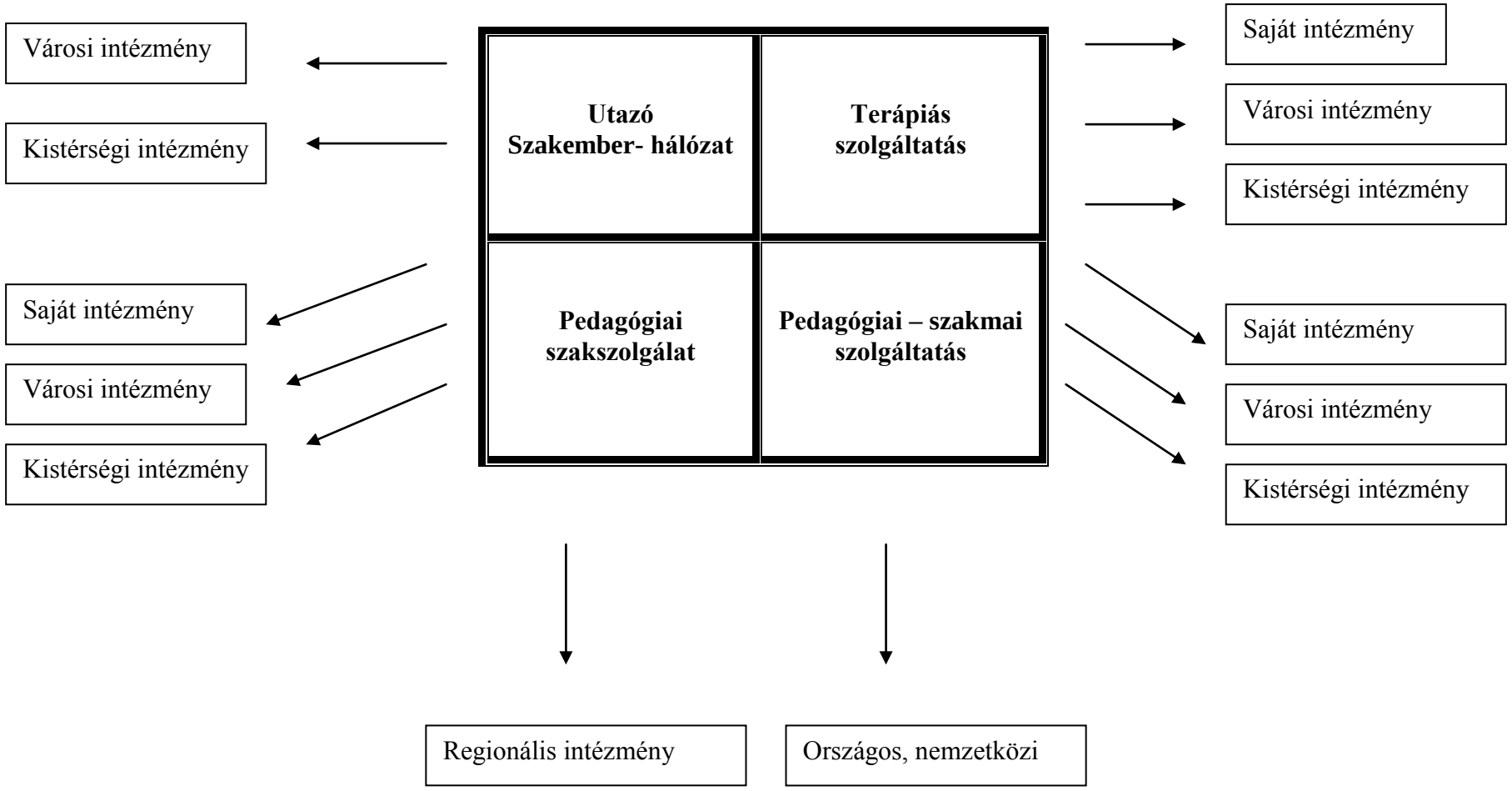
Tanácsadás
- gyermeket nevelő eljárások változtatásához
- gyermekre, környezetére vonatkozóan
- pedagógus módszereihez kapcsolódóan
- családhoz kapcsolódóan
- napirend kialakításához
- szabadidős tevékenységhez
- kiegészítő vizsgálatra utaláshoz

Gondozás
- egyéni terápia
- csoportos terápia
- családgondozás

Tanköteles korba lépő gyermekek fejlettségi , iskolaérettségi, képesség- és tehetségvizsgálata

Iskolapszichológiai hálózat működtetése, pszichológusokkal, pszichopedagógusokkal

A Módszertani Központ működési modellje

A Módszertani Központ tartalmi felépítése

Utazó szakember- hálózat

- Megfigyelés
- Tanácsadás, konzultáció, segítségnyújtás szülőknek és pedagógusoknak
- Sajátosnevelési igényű gyermekek, tanulók egyéni komplex gyógypedagógiai fejlesztése
- Utógondozás igényeknek megfelelően
- Utazó szociálpedagógus- romológus

Terápiás szolgáltatás

- Gyógytorna
- -Rehabilitációs úszás
- gyógylovaglás
- kutyás terápia
- judo terápia
- masszázs
- alapozó terápia
- zene terápia
- autogén tréning
- játék - és bábterápia
- gyermek- pszichodráma
- szociális érzékenységet fejlesztő tréning
- -DSGM
- -Ayres-terápia
- terápiás, integrációs tábor

Pedagógiai szakszolgálat

- Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás
- Fejlesztő felkészítés
- Logopédiai szolgáltatás
- Konduktív pedagógia
- Gyógytestnevelés
- Iskolapszichológiai hálózat
- Osztályfőnöki órák az integráció előkészítésére

Pedagógiai szakmai – szolgáltatás

- Szaktanácsadás
- Pedagógiai tájékoztatás
- Pedagógusok képzésének, továbbképzésének, önképzésének segítése, szervezése
- Igazgatási, pedagógiai szolgáltatás
- Tanuló tájékoztató tanácsadó szolgálat
- Kutató-fejlesztő csoport:
  > tananyag kidolgozás (elektronikus)
  > integrációs kézikönyv
  > módszertani film
  > fejlesztési tervek
  > óravázlatok
  > ajánlások pedagógiai programhoz
  > publikáció
  > módszertani kiadványok pedagógusoknak, szülőknek (Érintő)
  > szakértői tevékenység
  > városi-kistérségi munkaközösségek koordinálása, irányítása

- Szakmaközi kapcsolatok – team: neurológus, pszichiáter, ortopedia, védőnők
- Szülősegítő szolgáltatások: szülői fórum, szülői klub, szülő tanácsadás, konferencia, eszközkölcsönzés
- Pályázatok írása, lebonyolítása

Óvoda, iskola, fejlesztő iskola, speciális és készségfejlesztő szakiskola

A tanulókat közvetlenül érintő fejlesztések, szolgáltatások:

- terápiás fejlesztések bővítése,
- pszichopedagógiai, pszichológiai tanácsadás, foglalkozás,
- gazdagabb, változatosabb gyermekprogramok,
- egyéni fejlesztő, habilitációs, rehabilitációs órák számának növelése,
- napközis ellátás szervezettebbé tétele,
- folyamatos oktatáskorszerűsítés,
- szakkörök, fejlesztő foglalkozások számának növelése, anyagvásárlás lehetőségeinek bővítése,
- a speciális szakiskola szakmai előkészítésének, pályaorientációjának, továbbá az integrációs törekvések (további szakmák megszerzésének lehetősége többségi szakképző intézményekben) megvalósítása, gyakorlati képzőhelyek bővítése,
- egészségnevelési, drogmegelőző programok szervezése,
- cigányösztöndíjak, szakiskolai tanulók ösztöndíjai,
- élsportolók ösztöndíjai, kiemelt támogatásai,
- tanulók jutalmazása az elért tanulmányi, képzőművészeti, drámapedagógiai, zenei, sport, egyéb eredmények alapján,
- táborozás, erdei iskola minden tanévben,
- iskolaújság (tanulók és pedagógusok által szerkesztett) kiadása,
- diákotthoni fejlesztés.

A nevelő-oktató intézményegységben áthelyeződött a hangsúly az értelmileg akadályozott (középsúlyos értelmi fogyatékos), autista, súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermekekre a tanulásban akadályozottak (enyhe értelmi fogyatékos) integrációja következtében. Érezni hatását a speciális szakiskolai képzésben is, ahol egyre több tanuló a készségfejlesztő speciális szakiskolai oktatásban tud részt venni.

Diákotthon

27 gyermekfelügyelő, gyógypedagógiai asszisztens, többségük terápiás végzettségekkel erősíti a közösséget, az otthon-jelleget, különösen azon tanulók számára, akiknek szülei nem tudják biztosítani a tanuláshoz szükséges megfelelő körülményeket.
Az elmúlt években átrendeződött a gyermekek összetétele, befogadottak a súlyosan-halmozottan fogyatékosok, autisták, nem beszélő, magatartási zavarokkal küzdő, veszélyeztetett helyzetűek. A gyermekfelügyelők, ápolók, orvos, védőnő, nevelőtanárok nagyon nehéz feladatot kaptak, a végzettségeket ehhez kellett igazítani.

A tanulók eredményei

Az alapellátáson túl fokozottan biztosítani kell a gyermekek számára különböző képességfejlesztő szabadidős foglalkozásokat. A tanulók sikeresen szerepelnek színjátszó bemutatókon, kézműves kiállításokon, sportversenyeken, pályázatokon, a többségi gyermekek számára kiírt pályázatokon, kiállításokon.

A nemzetközi versenyeken hazánkat képviselő gyermekek európai és világbajnoki címeket szereztek.

Az Országos Diákfotó Pályázaton a fotószakkör vándorkiállításon vesz részt minden évben. A Kulturális Fesztiválokon a színjátszó csoport mindig eredményesen szerepel.
Az Országos Szavalóversenyen a szavalók I., II., III. helyezéseket érnek el. Az Országos Komplex Tanulmányi Versenyen rendszeresen díjazottak a tanulók.

Organogram

Az intézmény szervezeti felépítése

IGAZGATÓ

óvoda, fejlesztő iskola, általános iskola vezetője	*egységes gyógypedagógiai, módszertani intézmény vezetője*	*speciális és készségfejlesztő speciális szakiskola vezetője*	*diákotthon vezetője*	*nevelési tanácsadó vezetője*	*IMIP vezetője*	*gazdasági vezető*
munkaközösség-vezetők ↓ • óvodapedagógusok • fejlesztő iskola pedagógusai • 1-8. évfolyam osztályvezetői, szaktanárok • napközis nevelők, tanulószoba vezetője • középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók foglalkoztató csoportjaiban, autista csoportban működő pedagógusok versenysportos szervező pedagógusok DÖK munkáját segítő pedagógus Waldorf-pedagógusok szakmai és kulturális rendezvényeket szervező szakemberek pályázatok lebonyolításában résztvevő pedagógusok	módszertani központ városi és kistérségi munkaközösség-vezetők: • utazó gyógypedagógusai • pedagógiai szakszolgálatok szakemberei területenként (logopédia,gyógytestnevelés, fejlesztő felkészítés, konduktív pedagógiai, gyógypedagógiai tanácsadás, • gondozás és korai fejlesztés • pedagógiai szakmai szolgáltatás ellátásában résztvevő pedagógusok területenként (szaktanácsadás, szakértés, tanfolyamok, tréningek, konferenciák, előadások, nevelőtestületi értekezlet, módszertani kiadványok, publikációk, pályaválasztási tanácsadás, szülői szolgáltatás, iskola-pszichológiai hálózat) • terápiák belső és külső szakembernek (pszichológus, állatasszisztált terápiák, speciális vízi és mozgásterápiák)	munkaközösség-vezető ↓ 9. – 12. osztály osztályvezetői, szaktanárai szakelméleti oktatók, gyakorlatvezetők romológus hitoktató pályázati referensek rendszergazda oktatástechnikus, munkavédelmi felelős médiakoordinátor, médiafigyelő pályaválasztási felelős gyermek- és ifjúságvédelmi felelős	orvos, ápolók, védőnő gyermekfelügyelők, pedagógia és gyógypedagógiai asszisztensek fizioterápiás asszisztensek gyógymasszőrök diákotthoni technikai személyzet felsőfokú és főiskolai szintű hallgatói képzés szervezője pedagógus-továbbképzés szakvezetést ellátó gyógypedagógusok iskolai könyvtáros pedagógus terápiás tábor irányítói pályázatok készítése, lebonyolítása	munkaközösség-vezetők ↓ gyógypedagógusok pszichopedagógusok pszichológusok óvodapszichológus logopédus adminisztrátor	BGR-szaktanácsadók minőségirányítási vezetőség ↓ team-vezetők belső gondozók	gazdasági ügyintéző konyhai dolgozó technikai dolgozó gépkocsivezető portai dolgozó éjjeliőr munka- és tűzvédelmi megbízott

A szervezeti ábrán látható az alá-, fölérendeltségi viszony, az igazgató, az 5 szakmai helyettese, gazdasági igazgatóhelyettese, a minőségi irányítási szakemberek (18 BGR-szaktanácsadó) vezetője, s a közvetlenül hozzátartozó iskolatitkár és a munkaügyi-személyzeti előadó.
A szervezeti felépítés többször változtatott, s még mindig átfedéseket tartalmaz.
Az utazó pedagógusok, akik esetleg osztályfőnöki feladatot is ellátnak, vagy munkaközösség-vezetők, vagy terápiás szakemberek, vagy a felnőttképzésben is részt vesznek, esetleg egyéb megbízással is rendelkeznek, több vezető alá rendeltek, többen adhatnak utasítást számukra.
A kapcsolatok iránya fentről lefelé a jellemző, de igazgatóhelyettesek egymás mellett, egyenrangúan dönthetnek, kivéve az általános igazgatóhelyettest, aki az igazgató távollétében első számú vezetővé lép elő.
A szervezeti út be nem tartása rendkívüli esetben indokolt lehet, ami egy többcélú, összetett intézménynél elképzelhető.

Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó

A jelen helyzet

A Módszertani Központ helyileg a Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Diákotthon épületében található meg.
Az intézményen belül igényesen, esztétikusan kialakított és leválasztott épületszárnyban működik a Nevelési Tanácsadó.
A központ szolgáltatásainak egy része az intézmény jól felszerelt foglalkoztatási – gyógytorna, gyógytestnevelési és terápiás- helyiségeiben zajlik, ami kiegészül a városi uszodájával, illetve a kórház gyermekambulanciáján található hidroterápiás medencéjével.

Fontos kiemelni, hogy a szolgáltatások nagy része nem csak az intézményen belül, hanem az együttműködő intézmények helyszínén, annak speciálisan kialakított fejlesztő szobájában is működik.
Az érintett gyermekek, tanulók az állapotuknak megfelelő speciális terápiákat, fejlesztéseket lehetőleg a legoptimálisabb szervezettségi szinten, s egy helyen kapják meg.
Amennyiben a terápia külső helyszínnel oldható meg (pl. rehabilitációs úszás, gyógylovaglás), az intézmény biztosítja a gyermekek szállítását és felügyeletét is.
Rendelkezésre áll egy kilenc személyes mikrobusz, valamint kettő személygépkocsi a városi és a kistérségi személyi feltételek biztosítására, illetve a gyermekek, tanulók fejlesztésre történő szállítására.

Cél, hogy a lehető legkisebb külső változás nélkül éljék meg a gyerekek a speciális fejlesztést.
A szervezés, feladatellátás se időben, se pénzben nem jelent a szülők számára terhelést, hiszen a módszertani központ térítésmentesen adja szolgáltatásait, megszervezi az ellátások napirendjét, pontos órarendjét, szakemberek biztosításával. Helyszínre szállítás esetén biztosítja a gyermekek felügyeletét is.

A Módszertani Központban és az együttműködő intézményekben a speciális eszközök legnagyobb részben pályázati forrásból, kisebb része önkormányzati fenntartásból és adományokból tevődik össze.

A szolgáltatások létrejöttének egyik igen fontos alapfeltétele volt a megfelelő humánerőforrás megteremtése.
A résztvevő pedagógusoknak a sérüléseknek, fogyatékosságoknak, speciális fejlesztéseknek megfelelően számos végzettségük (főiskola, egyetem, tanfolyam) van, s jelenleg is folynak a széleskörű képzések, az ellátási igényeknek megfelelően.

Személyi és tárgyi feltételek

Szakirányú végzettségek, speciális felsőfokú és tanfolyami végzettségek

Gyógypedagógiai tanár, oligofrénpedagógus, szurdopedagógus, tiflopedagógus, pszichopedagógus, tanító, Waldorf-pedagógus, pszichológus, fejlesztőpedagógus, diszlexia-prevenció terápia és más tanulási zavarok, beszédpercepció diagnosztika és terápia, írás-olvasás nehézségei, beilleszkedési és magatartászavarral küzdő gyermekek az iskolában, speciális tanulási zavarokkal küzdők fejlesztése, a súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermekek korai fejlesztésének általános és speciális kérdései, autista gyermekek speciális pedagógiája, autizmussal élő gyermekek célzott pedagógiai ellátásának elméleti és gyakorlati alapjai, sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja, szenzomotoros integráció, mozgássérültek fejlesztése-Pető Intézet, helyi tanterv megvalósítása, óvodapedagógus, mentálhigiénés terapeuta, mentálhigiénés terapeutaasszisztens, mentálhigiénés szemlélet alapjai, drogprevenciós tevékenység, Sindelar-Zsoldos program I-II., tanulói személyiségfejlesztés és készségfejlesztés, drámapedagógus, drámapedagógia alkalmazásának lehetőségei a tanítási-tanulási folyamatban, hagyományos kézműves technikák, művelődésszervező, szaktanár, közoktatásvezető, pedagógia-bölcsész tanár, gyógypedagógiai szaktanácsadó, gyógypedagógiai szakértő, főiskolai oktató és gyakorlatvezető, BGR-szaktanácsadó, minőségbiztosítás az iskolai gyakorlatban, minőségirányítási alapismeretek, minőségirányítási rendszerek bevezetésének folyamata az iskolákban, szociálpedagógus, romológus, kreativitásfejlesztő romaprogram, tánc és mozgás, zeneoktató, énekkarvezető, kórusvezető-felsőfokozatú, hitoktató, szakfordító, műszaki szakoktató, informatikus, gyógytestnevelő, gyógytornász, konduktor, gyógypedagógiai asszisztens, pedagógiai asszisztens, gyermekfelügyelő, dajka, rehabilitációs úszásoktató, úszásoktató, gerincgyógyászati Nemzetközi Központ - tartásjavító torna, fizioterápiás asszisztens, zeneterapeuta, a zene megértése, lovasterapeuta, lovasterapeuta-asszisztens, gyógymasszőr, kutyás terapeuta, népi játék és kismesterségek oktatója, egyéb.

Kompetencia képzéseknek megfelelő tanfolyami végzettségek:
számítógép és internetalapismeretek, LINUX rendszergazda, WEB mester, szövegszerkesztés, táblázatkezelés, képszerkesztés és prezentáció készítés, elektronikus tananyagkészítés-LAPODA, Európa-Institut-Boxchort úniós pályázat írói

A megnövekedett ellátás igénye megköveteli a speciális eszközök fejlesztését, kibővítését. Ezek beszerzése részben saját erőből, támogatásokból, többnyire pályázati lehetőségek felhasználásával történik.

A mozgásterápiák egy része az intézményen belül történik. Külső telephellyel a vizes foglalkozások, a lovas terápia valósul meg. A többségi intézmények részben biztosítanak fejlesztőtermeket.

A gyerekek helyszínre történő szállítását az intézmény kis- és nagybusza, a kistérségi intézményekbe a szakemberek eljutását két személygépkocsi biztosítja.

Az utazó szakemberek számára elkülönített eszköztár tartalmazza a fejlesztésekhez szükséges „utazócsomagokat".
A Módszertani Központ szolgáltatásaihoz szükséges eszköztár jegyzéke a pedagógiai programban: *A nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések* jegyzékében található.

A tárgyi feltételek jelentős mértékben javultak:

- két jól felszerelt informatikai terem,
- oktatástechnikai eszközök,
- személygépkocsik az utazó gyógypedagógusok munkájának segítéséhez,
- fejlesztő eszközök,
- Internet-hálózat kiépítése az egész intézményre kiterjedően,
- szakiskola tárgyi eszközfejlesztése,
- sporteszközök,
- Nevelési Tanácsadó termeinek kialakítása,
- szakkörök alapanyagainak biztosítása,
- nyomdagép újságszerkesztéshez,
- diákotthoni felszereltség javítása,
- egyéb eszközök beszerzése segítette az iskolai nevelő-oktató munkát.

Utazó szakember-hálózat

A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók integrált ellátásának biztosítására.

Az ellátás helyszíne:
Az integrációban részt vevő városi és kistérségi többségi óvodák, általános iskolák, középiskolák.

Az ellátás célcsoportja:
Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodás kortól a tankötelezettség végéig.
Az ellátás formája:

- egyéni foglalkozás
- mikrocsoportos foglalkozás (2-3 fő)

Az utazó gyógypedagógus:

- kapcsolatot tart a szülőkkel
- megfigyeli a gyermeket a szülő kérésére
- javaslat tesz további vizsgálatokra
- tanácsot ad
- segítséget nyújt a szakvélemény, diagnózis értelmezésében
- tájékoztatás tart a fejlesztés lehetőségeiről
- rendszeres konzultációt biztosít a gyermek fejlődésével kapcsolatosan
- javaslatot tesz az együttműködési módokra, a gyermek/ tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására, az otthon végzendő gyakorlatokra
- segítséget nyújt a speciális eszközök kiválasztásában, tájékoztat a speciális eszközök beszerzési lehetőségeiről
- részt vesz szülői értekezleteken, fogadóórákon
- felkészíti a szülőket a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadására

fejleszti a gyermeket:

- megfigyeli a gyermeket, speciális fejlesztő tevékenységet végez
- a gyermek képességeinek megfelelő módszerek, terápiák, technikák alkalmazásával speciális fejlesztő tevékenységet végez
- figyelembe veszi a gyermek terhelhetőségét
- a fejletlen vagy sérült funkciókat korrigálja, az ép vagy kevésbé sérült funkciókat fejleszti
- elfogadtatja és megtanítja használni a speciális segédeszközöket
- figyelemmel kíséri a gyermek/tanuló haladását
- a többségi általános iskolába visszahelyezett, ill. többségi szakképző intézményekben továbbtanuló gyermekeket utógondozza

kapcsolatot tart a többségi intézmények pedagógusaival:

- az intézmény kérésére megfigyeli a gyermeket
- javaslatot tesz további vizsgálatokra
- felkészíti a pedagógusokat a sajátos nevelési igényű gyerek fogadására
- segítséget nyújt a szakvélemény, diagnózis értelmezésében; javaslatot tesz a gyermek/ tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására, a fejlesztési terv elkészítésére
- segítséget nyújt a tanuláshoz szükséges speciális eszközök kiválasztásában, tájékoztat a speciális eszközök beszerzési lehetőségeiről
- részt vesz a gyermek/tanuló részeredményeinek értékelésében
- módszertani segítséget nyújt; segít a sikertelenségek, kudarcok és eredmények okainak feltárásában
- megismerteti tanulási nehézségek kialakulását, tanulási zavarokat, magatartászavarokat megelőző pedagógiai eljárásokat
- szakmai előadásokat, eszközbemutatókat könyvajánlásokat tart a többségi intézmények által kiválasztott témában

A gyermekek megfigyelése:

- tanulási szokások, sajátosságok megfigyelése
- gyermek megismerési képességeinek, a továbbhaladást akadályozó egyéni eltéréseknek, sajátosságoknak pedagógiai, gyógypedagógiai feltárása
  - kommunikáció, gondolkodás, szocializációs képességek vizsgálata
  - fejlődési vizsgálat kiértékelése

Komplex egyéni fejlesztés: a tanórán kívül gyógypedagógiai eljárások alkalmazásával

Gyógypedagógiai tanácsadás, pedagógusok felkészítése, folyamatos konzultáció

- Sikertelenségek, kudarcok és eredmények okainak feltárása
- Tanulási nehézségek kialakítását, tanulási zavarokat, magatartászavarokat megelőző pedagógiai eljárások megismertetése
- Tanulási technikák bemutatása
- Oktatási segédanyagok, szakirodalom ajánlása
- Az egyéni fejlesztést elősegítő tanulói és tanári eszközök bemutatása, elkészítésének lehetőségei
- A diagnózisból megismert problémák azonosítása, besorolása a képességek rendszerébe
- Sajátos nevelési igény a családban, tanácsadás a szülőknek

Utógondozás

- többségi általános iskolákba visszahelyezett, ill.
- többségi szakképző intézményekben továbbtanuló gyermekek számára.

Az utazó szakember-hálózat alappillére az az együttműködés, amely az utazó gyógypedagógus, a szülő, a pedagógus és más szakemberek team munkája alkotja.
Az utazó pedagógusnak elsősorban egy partneri kapcsolatot kell kialakítani az érintett személyekkel, hogy tanácsadása, szakmai segítségnyújtása megfelelően tudjon érvényesülni.

A partnerség alapja a bizalom, amit először a szülőnek kell éreznie, hogy biztonságban érezze gyermekét, és tudja,ha segítségre van szüksége kihez fordulhat közvetlenül. A pedagógus számára nagyon fontos segítségadás a szakvélemény, diagnózis közös értelmezése.

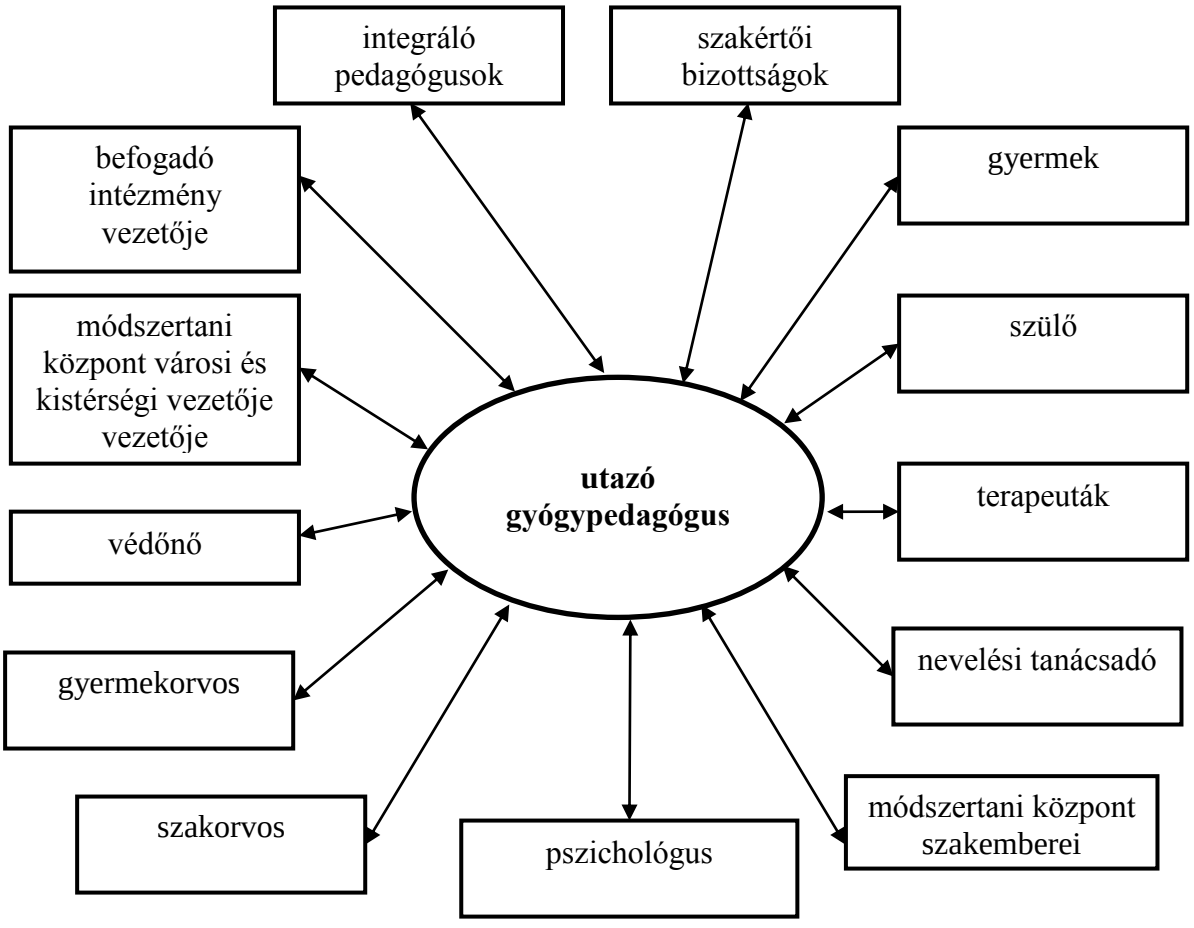
A továbblépés érdekében az utazónak szüksége van egy partnerlistára, amelynek segítségével team munkát alakíthat ki más szakemberek, terapeuták bevonásával a gyermek, tanuló komplex fejlesztése érdekében.
A többségi intézményekben, akár a városban, akár a kistérségben teljes partnerként kezelik utazó tanárainkat. A fejlesztésekhez szükség esetén külön fejlesztő szobát biztosítanak, s szoros együttműködéssel segítik munkáját.

A szakembereink számára a módszertani központban számukra kialakított eszköztárból állíthatják össze „utazó csomagjukat”. Ezt rendszeresen cserélhetik, kiegészíthetik, aláírásukkal hitelesítik a kölcsönzésüket erre a célra kialakított füzetben. A módszertani központ, illetve a munkaközösség vezetője tartja kézben az eszköztár kezelését, s így

közvetlenül informálódhatnak a kollégák további speciális eszközigényeiről. Nagyon sok esetben a többségi intézmények is jól felszerelt fejlesztőszobákat tudnak biztosítani az utazók számára.
A központ és a többségi intézmények között kialakult hatékony együttműködés egyik jellemzője az is, hogy eszközvásárlás esetén kikérik a véleményt, a segítséget a pályázatok megírásában.
Az utazó gyógypedagógusok feladatellátásuknak megfelelően, illetve a terület szétszórtságát tekintve busszal, vagy saját személygépkocsijukkal jutnak el az intézményekhez. Autóval közlekedők órarendjüknek megfelelően minden hónap végén útnyilvántartást vezetnek.

Újabb fejlesztési igények jelzései esetén a többségi intézmények igazgatója, vagy megbízottja megkeresi a módszertani központ vezetőjét, aki a továbbiakban megszervezi a teendőket. A módszertani központ vezetőjét, illetve utazó tanárait természetesen a szülők is megkereshetik, erről nem csak a PR tevékenység ad tájékoztatást, hanem a többségi intézmények vezetőinek és pedagógusainak ajánlásai is.
Szakembereinket rendszeresen felkérik a többségi intézmények szakmai előadásra, mellyel segítik a pedagógiai munkájukat. Előadásaink során mélyebb betekintést kaphatnak egy-egy speciális sérülés, probléma területéről (autizmus, hiperaktivitás), valamint gyakorlati útmutatókat, speciális eszköz- könyvajánlásokat tudnak nyújtani óvodapedagógusok és pedagógusok számára.

Az utazó gyógypedagógus kapcsolatrendszere

Személyi erőforrások: 3 fő státusz, azonban a teljes körű feladatellátáshoz sokkal több gyógypedagógusra van szükség.

A 2007/2008-as tanévben még 10 fő segít be a túlórakeret terhére, az ellátásba. A 13 gyógypedagógus gyengénlátókat, vakokat, tanulásban, értelmileg akadályozottakat lát el. Jelentős szerepet vállalnak a beszédindításban, a megkésett beszédfejlődési gyermekek megsegítésében. Óvodában a diszlexia prevenciós munkában és az iskolában diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás tanulók megsegítésében.
Összegezve az ***utazó szakember-hálózat célcsoportja***: sajátos nevelési igényű gyermekek óvodáskortól a tankötelezettség végéig, kiknek ellátási jogosultságát, a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság határozza meg.

A legtöbb esetben, team munkában dolgoznak logopédussal, pszichológussal, gyermekpszichiáterrel, gyermekneurológussal, gyógytornásszal, rehabilitációs úszásoktatóval. Kiemelt utazó szakemberi tevékenységek a megfigyelés és a tanácsadás. Megfigyelés, mely szülői és/vagy intézményi kérésre történik, szabad és irányított tevékenységek során. A tanácsadás során további vizsgálatokra tehetnek javaslatot, valamint módszertani segítségnyújtást adnak pedagógusoknak, szülőknek.
Az utazó szakemberi tevékenység során a fejlesztés/utógondozás a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményére építetten kezdődik meg.

Többségi óvodák, iskolák napirendjéhez, órarendjéhez igazítottan van kialakítva az utazók órarendje. Ennél a szervezői munkánál a cél a gyermek, tanuló optimális leterhelhetőségének figyelembe vétele a fejlesztés sikerének érdekében.
A heti rendszerességgel ellátott fejlesztések óraszámai a sérülés specifikumától és az ellátás komplexitásától is függhetnek. Például beszédindítás esetében heti két órát kap az utazó, de az ő munkáját kiegészíti még logopédia, kutyás terápia, rehabilitációs úszás. Így a gyermek már minden nap kap speciális fejlesztést, kiscsoportos gyermek esetében a két órát akár négy napra is eloszthatja.
Értelmileg akadályozott gyermeknél 10 órában utazik már a gyógypedagógus, függetlenül attól, hogy milyen és mennyi kiegészítő terápiát kap még a gyermek.
Óvodai fejlesztés esetén munkanaplóba, iskolai ellátás esetén, a munkanaplón kívül a törvény által előírt egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció, egyéni fejlődési lap betétlapjaira dokumentál az utazó gyógypedagógus.

Minden gyerekre egyéni fejlesztési tervet dolgoz ki a szakvéleményeknek, s a gyermek fejlődési ütemének megfelelően.

Terápiás szolgáltatások

Minden szakszolgálati tevékenységhez terapeuták állnak rendelkezésre, különösen a legnagyobb csoportra, a tanulási zavarok terén, a diszlexia-prevenciót és reedukációt tekintve.

Terápiás szolgáltatások I.

Terápiák	Célcsoport	Ellátás helyszíne	Ellátás tervezése	Az ellátás formája
Lovas terápia	Tanulásban és értelmileg, akadályozott gyermekek, súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók (kiemelten Down, autista)	Kaposvári Egyetem Lovardája (Pannon Lovasakadémia)	Éves fejlesztési terv	Csoportos terápia (4 – 10 fő)
Judo	Tanulásban és értelmileg akadályozott iskoláskorú tanulók	Módszertani Központ	Éves fejlesztési terv	Csoportos terápia (15 fő)
Gyógytorna	Orvosi diagnózis és elrendelés alapján javasolva Óvodás- és iskoláskorú gyermekek	Városi uszoda Módszertani Központ Többségi városi óvodák, általános iskolák	Egyéni fejlesztési terv, rövid és hosszú távú rehabilitációs feladatokkal	Egyéni foglalkozás Kiscsoportos foglalkozás (2 – 3 fő)
Rehabilitációs úszás	Orvosi diagnózis és elrendelés alapján javasolva Óvodás- és iskoláskorú gyermekek	Városi uszoda - Kaposvár	Egyéni fejlesztési terv, rövid és hosszú távú rehabilitációs feladatokkal	Egyéni foglalkozás Kiscsoportos foglalkozás
DSGM	Sajátos nevelési igényű gyermekek: csecsemő és óvodás kortól a tankötelezettség végéig szakorvosi javaslattal	Módszertani Központ	Rövid és hosszú távú habilitációs terv készítése	Egyéni, csoportos mozgásfejlesztés
Kutyás terápia	Tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott, autizmussal élő ill. autisztikus tüneteket mutató óvodás és általános iskoláskorú gyermekek	Módszertani Központ Városi óvodák	Rövid és középtávú fejlesztési terv (havi valamint éves lebontás)	Egyéni terápia Kiscsoportos terápia (4 – 10 fő)

Terápiás szolgáltatások II.

Terápiák	Célcsoport	Ellátás helyszíne	Ellátás tervezése	Az ellátás formája
Autogén tréning	Tanulásban akadályozott, általános kisiskolás és serdülő korú gyermekek	Módszertani Központ	Éves fejlesztési terv (középtávú)	Egyéni fejlesztés Kiscsoportos fejlesztés
Játék- és bábterápia	Tanulásban akadályozott óvodás és általános iskolás gyermekek	Módszertani Központ	Éves fejlesztési terv	Egyéni fejlesztés Mikrocsoportos fejlesztés Egész osztályra kiterjedő nagycsoportos foglalkozás
Ayres-terápia	Tanulásban akadályozott óvodás és általános iskolás gyermekek Óvodás és általános iskolás autista gyermekek Óvodás és általános iskolás hiperaktív gyermekek	Módszertani Központ Ayres-szoba	Éves és havi lebontású fejlesztési terv	Egyéni fejlesztés Mikrocsoportos fejlesztés
Gyermek- pszichodráma	Tanulásban akadályozott általános iskolás gyermekek, szakiskolás fiatalok számára	Módszertani Központ	Éves fejlesztési terv	Kiscsoportos fejlesztés Egész osztályra kiterjedő nagycsoportos foglalkozás
Szociális érzékenységet fejlesztő tréning	Szegregált és integrált keretek között nevelt és/vagy diákotthonos tanulásban és értelmileg akadályozott, beilleszkedési és magatartászavaros tanulók számára (általános iskola, szakiskola)	Módszertani Központ	Rövid- és középtávú fejlesztési terv	Egyéni fejlesztés Mikrocsoportos fejlesztés Egész osztályra kiterjedő nagycsoportos foglalkozás
Alapozó terápia	Anyanyelvi készséghiány, idegrendszeri éretlenség, mozgáskoordináció elmaradottság esetében 5 - 16 éves korig.	Módszertani Központ	Rövid- és középtávú fejlesztési terv	Egyéni, kiscsoportos fejlesztés

Terápiák

A Bárczi Gusztáv Módszertani Központ terápiái:
rehabilitációs úszás, állatasszisztált terápiák (lovas, kutyás), alapozó terápia, művészetterápia, gyógytorna, beszédterápiák, pszichoterápiák.
A Bárczi Gusztáv Módszertani Központ iskolapszichológiai hálózata most van kialakulóban, egyelőre városi feladatellátással.

A tárgyi feltételek fontosak a terápiás fejlesztésben.

2004 évben pályázatból beszerzett mozgásfejlesztő eszközök a decentrumokban állnak rendelkezésre. A többi intézménybe a gyógytestnevelők lehetőség szerint a Módszertani Központból szállítják ki a szükséges eszközöket.

Az iskoláknak az az igénye, hogy az ellátás a délutáni időpontban történjék, szükségessé tette, hogy több szakember egyszerre végezze feladatát. Szállításukhoz az erre a célra beszerzett személygépkocsi mellett így saját gépkocsi is szükséges.

Logopédia

Az ellátás helyszíne

- Az integrációban részt vevő városi és kistérségi többségi óvodák, általános iskolák, középiskolák
- Bárczi Gusztáv Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó

Az ellátás célcsoportja
Gyermekek, tanulók számára óvodás kortól a tankötelezettség végéig.

Az ellátás formája

- egyéni foglalkozás
- mikrocsoportos foglalkozás (2-3 fő)
- makrocsoportos foglalkozás (5-6 fő)

Az ellátás tervezése
Egyéni fejlesztési terv alapján.

Az ellátás személyi, tárgyi feltételeinek alakulása

Az ellátásban közreműködők létszáma:

- 11+2 fő főállású logopédus
- 2 fő óraadó logopédus

A feladatellátásban résztvevők szakmai képzettsége, tapasztalata, elhivatottsága:

Valamennyi kolléga rendelkezik a feladatellátáshoz előírt végzettséggel, szakmai tapasztalatokkal. Alapvégzettségükön túl valamennyien speciális szakmai továbbképzéseken szereztek tanúsítványokat az alábbi területeken: romológia, közoktatási vezető, projekt menedzsment, Sindelar terápia, diszlexia prevenció, tanulási tréning, korai fejlesztő, orrhangzós beszéd terápiája, beszédészlelési zavarok felismerése és fejlesztése, az afázia terápiája, a kompetencia alapú oktatás óvodai programcsomag, életpálya építés és szociális kompetencia területek, ill. interaktív tábla kezelés, SDT tananyagszerkesztés.
Szakmai elhivatottságukkal, szemléletükkel és feladat végzésükkel kapcsolatban nem merült fel probléma az elmúlt tanévben, az intézményektől, településekről érkező visszajelzések alapján munkájukkal mindenhol meg voltak elégedve.

A feladatellátást segítő tárgyi feltételek:

Az intézmények a szakfeladat ellátásához a megfelelő helyiséget – a lehetőségekhez mérten - mindenhol biztosították. A logopédusok a helyi lehetőségeket, eszközöket, valamint az intézményünkben található tárgyi eszközöket (fénymásoló gép, számítógép, telefon, fax, nyomtató), fejlesztő eszközöket, szakkönyveket, játékokat is használják feladatvégzésük során.

Az összes ellátott gyermek:

Városi óvodák:	463 fő
Városi Iskolák:	460 fő
Bárczi G. MK.:	98 fő
Összesen:	**1019 fő**

Az összes ellátott gyermek:

Kistérségi Óvodák:	153 fő
Kistérségi Általános Iskolák:	180 fő
Összesen:	**333 fő**

Az ellátás eredményességének alakulása:
Logopédiai ellátásban részesültek közül:

Tünetmentes:	
Város:	302 fő
Kistérség:	85 fő
Összesen:	**387 fő**

Az idei tanévtől megemelkedett a 3-4 éves nem beszélő gyermekek száma az óvodákban, ezért szükségessé vált a korai fejlesztés biztosítása. E gyermekek foglakoztatása csak egyéni terápiában valósítható meg, ezért elengedhetetlen a további óraszámnövelés az adott intézményben.

Gyógytestnevelés

Az ellátás helyszíne

- Bárczi Gusztáv Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó
- Kaposvár város többségi óvodái, általános és középiskolái
- Kistérségi Társulások többségi óvodái, iskolái

Az ellátás célcsoportja

- óvodás korú gyermekek
- általános iskolás korú gyermekek
- középiskolás korú gyermekek
- tankötelezettség végéig tartó ellátási kötelezettek

Az ellátottak köre

Mozgásszervi betegségek

- láb – statikai rendellenességek: lúdtalp, lábboltozat eltérések, boka, térd, csípő rendellenességek.
- gerinc – mellkas deformitások, aszimmetriák: „tyúk, tölcsér” mellkas, mellkasi aszimmetriák, testtartáshibák, gerincferdülés, gerincbetegségek.
- ízületi, - csontrendszeri betegségek: reumatoid elváltozások, gyulladások, ficamok, törések, műtétek utáni meghatározott állapotok.

Belgyógyászati betegségek

- szív – érrendszeri betegségek
- légúti és tüdőbetegségek
- vese,- húgyúti betegségek
- endokrin (hormonális) betegségek

Neurológiai betegségek

A központi idegrendszer, gerincvelő és perifériás idegrendszer sérüléseinek következményei:

- enyhe bénulások, koordináció – egyensúly
- téri orientációs zavarok, magatartás, túl vagy, alulmozgás zavarok
- epilepszia
- szocializációs zavarok

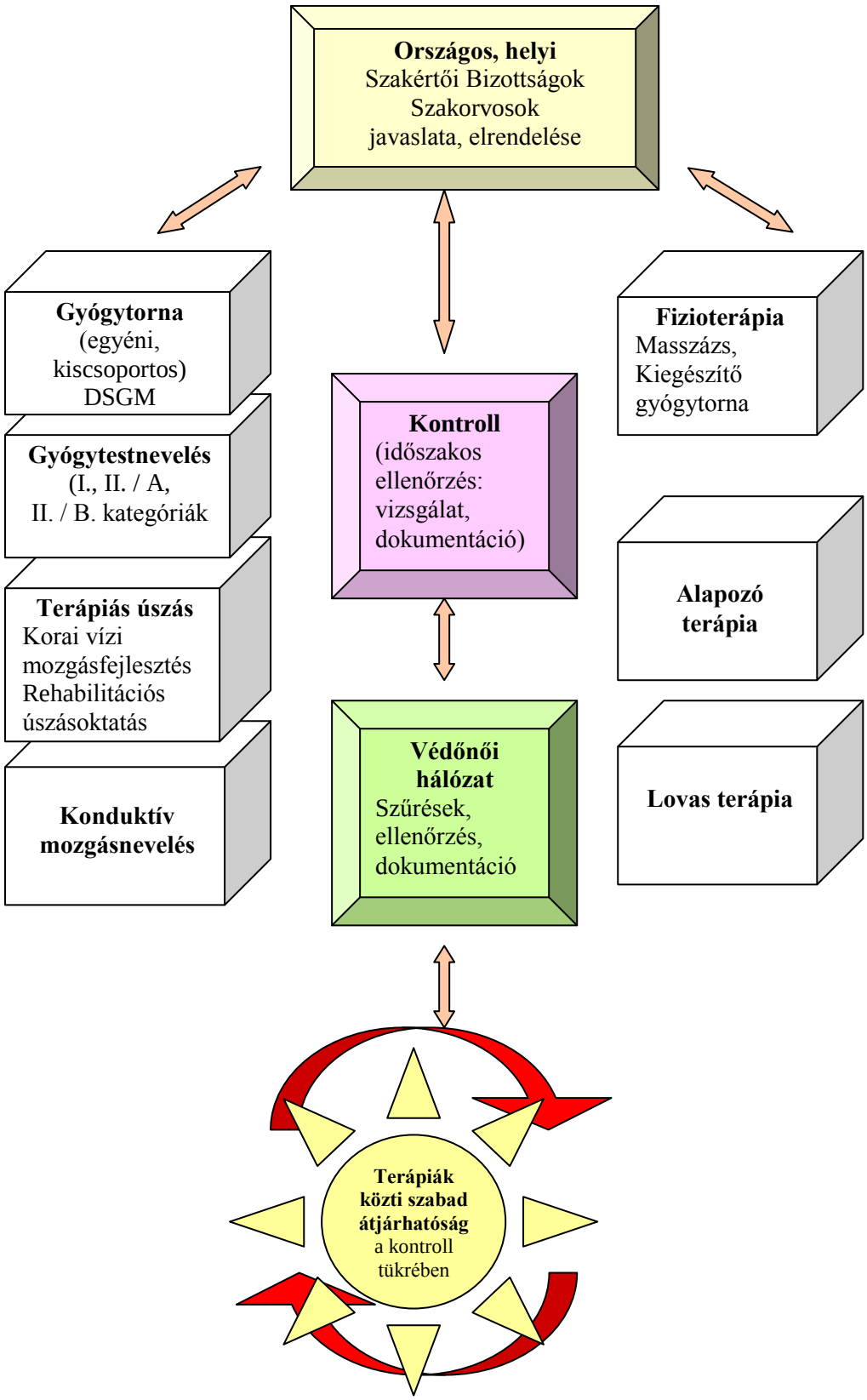
Az ellátás személyi feltételei

- egyetemi végzettségű gyógytestnevelő
- főiskolai végzettségű tanító, tanár, gyógytestnevelés szakirányú végzettséggel
- főiskolai végzettségű óvodapedagógus, gyógytestnevelés szakirányú végzettséggel

Tárgyi feltételek

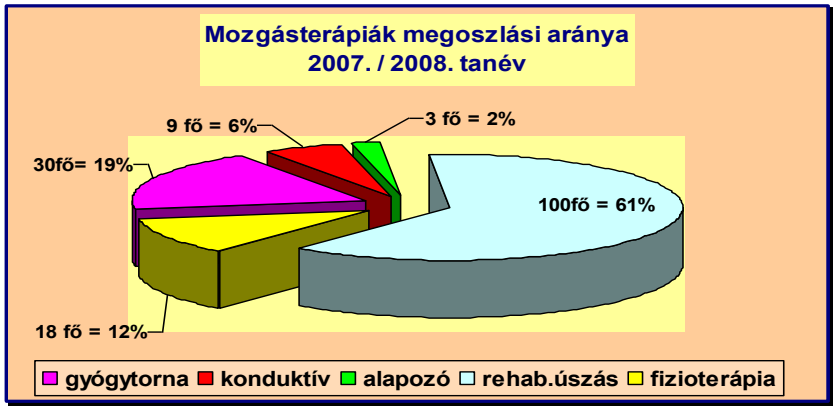
- tornaterem, általános tornatermi eszközökkel
- foglalkoztató terem, melyet a többségi intézmények biztosítanak, tornaeszközökkel
- „utazó alapcsomag” melyet a Módszertani Központ eszköztárából állítanak össze
- a kistérségi többségi intézmények decentrumaiba kihelyezett tornaeszköz állomány
- az utazó gyógytestnevelők számára az intézmény által erre a célra fenntartott személyautó állt rendelkezésre, illetve szükség esetén a saját személygépkocsit használhatták gazdasági törvényeknek megfelelő pénzügyi elszámolással

A mozgásterápiák felépítése, szervezeti és kapcsolatrendszere

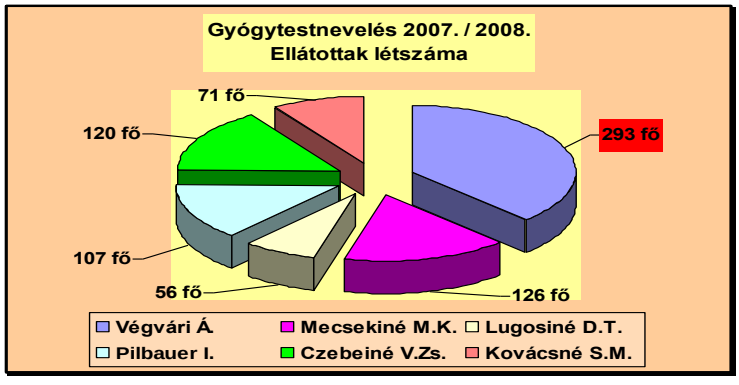
A gyógytestnevelés szakszolgálatot a közoktatási törvény alapfeladatként ellátható szolgáltatásként határozza meg. Oktatására másoddiplomás képzéseken készülnek fel a pedagógusok.
A Bárczi Gusztáv Módszertani Központ – Kaposvár város Önkormányzata és a Kaposvári Többcélú Kistérségi Társulás között létrejött megállapodás alapján – nyújtotta gyógytestnevelési szolgáltatását a 2006/2007-es tanévig minden intézményben, majd folyamatosan megkezdte a feladat átadását a többségi intézményeknek. Az ellátás szolgáltatói hálózattal működik, melynek helyszínei a települési iskolák. A helyszínen történő ellátás biztosítja a kiszűrt gyermekek, tanulók folyamatos részvételét a foglalkozásokon. Előnye, hogy nem kell a decentrumokba utazniuk, hanem helyben kapják meg a fejlesztést.[23]

Mozgásterápiák megoszlási aránya

BGMKP. Tar© 2008. 06. 09.

Gyógytestnevelés ellátás 2007. / 2008.
27 intézményben

[23] Kaposvár Megyei Jogú Város feladatellátási terve – Kaposvár, 2008. , Kaposvári Többcélú Kistérségi Társulás feladatellátási terve – Kaposvár, 2008.

Konduktív pedagógiai ellátás

A központi idegrendszeri sérült gyermekek és tanulók konduktív nevelése, fejlesztése és gondozása.

Személyi feltétel: konduktor

Ebben a tanévben 2 fő óvodás és 6 fő tanköteles korú gyermek részesült a szakvélemény javaslatok alapján konduktív pedagógiai ellátásban.
A fejlesztések részben a Bárczi Gusztáv Módszertani Központban, valamint a kórház gyermekosztályán biztosított terápiás helyiségben valósultak meg, rehabilitációs úszással egybekötve.

Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás

A feladatellátás célcsoportja születéstől, szükség esetén beiskolázásig sajátos nevelési igényű gyermekek számára a város és a kistérség területéről.
Az ellátásban részt vevő gyermekek számát nem lehet előre megtervezni. Nagymértékben függ a diagnosztizált, nyilvántartásban lévő gyermekek szülői tájékoztatásától, a szülők igényeitől, utazási, vagy egyéb szervezési problémák megjelenésétől (pl. az anya jelenleg is otthon van még egy kiskorúval, s vidékről történő rendszeres beutazása tömegközlekedési járatokkal nem mindig megoldott).Mivel egész tanévben folyamatosan, meghatározatlan időszakokban várhatók az újabb fejlesztési igények, olyan szakember-bázist kellett kialakítani, ahol azonos szakokból (pl. tiflopedagógus) több fő szerepel.
Ez egyrészt a megemelkedett ellátást is engedi, s emellett az esetleges átmeneti, vagy tartósabb szakemberhiányzást is feloldja.
E szakszolgálati feladatellátásba kizárólag a Tanulási Képességet Vizsgáló, vagy Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján kerülhetnek a gyermekek. Szakvéleményre építetten minden gyermek egyéni fejlesztési terv alapján kerül a gondozásba.

Személyi erőforrások: gyógypedagógus, fejlesztő terapeuták, konduktor, gyógytornász, rehabilitációs úszásoktató, fizioterápiás asszisztens, gyógymasszőr.

Alkalmazott módszerek, terápiák
- Beszédpercepciós diagnosztika és terápia
- Dyslexia prevenció és megkésett beszédfejlődés terápia
- Alapozó terápia
- Sindelar program I.
- Az Autizmus Kutatócsoporttól kapott adaptációs tréningek alkalmazása
- Korai fejlesztési terápiák fogyatékosság típusa szerint
- Szenzoros integrációs terápiák (Ayres)
- Implant műtétek pedagógiai utókezelése
- Korrekciós műtétek pedagógiai utókezelése
- Speciális vízi fejlesztő terápiák
- DSGM

Az ellátás helyszíne legtöbb esetben a módszertani központ mozgásfejlesztő termében, a Kaposi Mór Oktató Kórház hidroterápiás medencéjében, valamint szükség esetén otthoni keretek között valósul meg.
Egyéni foglalkozás keretében belül: 0- 3éves kor között legalább heti két óra,
3- 5 éves kor között legalább heti négy órát tudunk biztosítani a gyermekek számára.
Lehetőség van csoportos foglalkozások megszervezésére, legfeljebb 3-5 gyermekkel, melynél 0-3 éves kor között legalább heti 4 óra, és 3-5 éves kor között legalább heti hat óra az ajánlott fejlesztési idő.
Felmérve a gyermek állapotát a szakértői diagnózisnak megfelelően, valamint a team felmérésének alapján a lehető legoptimálisabb egyéni órarendet kell kialakítani a gyerekek számára, melyben a komplex gyógypedagógiai fejlesztés intenzív terápiával egészül ki.

Nagy gondot szükséges fordítani a szülőkkel, az anyával való intenzív kapcsolattartásra, sok esetben a szülő együttműködésére szükség is van a feladatok megvalósításánál. Mindannyian
A fejlesztés, gondozás, csak, mint lehetőség áll a családok számára, s nem kötelezettség. Sok esetben ez nagy veszélyt is hordoz magával a gyermek számára, mert a szülő- a tájékoztatás ellenére sem- nem ismeri, vagy nem akarja felismerni a korai gondozás, fejlesztés jelentőségét.
A szülői tanácsadó-hálózat jelentős szerepet kap a korai gondozás esetében is.
A korai fejlesztés fontosságára kell felhívni a figyelmet azzal is, hogy rendszeresen „Családi hétvégék" formájában csecsemő korosztály vizsgálata és korai fejlesztése történik a Módszertani Központon kívül, meghirdetett aktuális helyszíneken, a védőnői hálózat együttműködésével.
Kiemelt munka a védőnői-hálózattal való együttműködés. Természetesen nem csak a korai gondozás területen jelentős a közös feladatellátás, hanem pl. a gyógytestnevelési szűrővizsgálatok esetében is. A szakmai kapcsolat megerősítése céljából rendszeresen szerveződik Kaposvár és a kistérség területéről, a védőnők számára előadások, továbbképzések.
Az intézmény által szervezett kistérségi, regionális, országos konferenciák alkalmából mindig lehetőség van arra, hogy a védőnők is az adott témával kapcsolatban munkájuk szemszögéből, tapasztalatából kiindulva szót kaphassanak.

A jelenleg megalakuló integrációs központok szakszolgálatokat hoznak létre, köztük nevelési tanácsadókat is, így biztosított a települési helyszíneken történő ellátás, a tanulók utaztatása nélkül.

Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények szakemberei minden iskolában – kérésre – figyelemmel kísérik a szakértői véleménnyel rendelkező sajátos nevelési igényű tanulókat, és biztosítják számukra a terápiás ellátást.

Nevelési tanácsadó

A Nevelési Tanácsadó 2007. szeptemberében kezdte meg működését a Bárczi Gusztáv Módszertani Központ falai között, szakmai önállóságát megtartva.
Célcsoportja a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek.
Az iskolaérettségi szűrések során a tanácsadó javaslatot tesz az óvodában maradásra, vagy iskolába lépésre, feltárja a nevelési problémákat, megállapítja az iskolai életmódra való alkalmasságot.

Pszichológus, gyógypedagógus, pedagógus, orvos szolgál tanácsadással a szülőnek, óvodapedagógusnak, tanítónak, tanárnak, ha szükséges.
A tanácsadó javasolhat kis létszámú osztályt az iskolakezdéshez, felveheti a kapcsolatot a gyermekvédelmi szakemberrel.

Iskolapszichológia

2007 szeptemberétől kezdte kialakítani városhálózatát a pszichológusokból, pszichopedagógusokból álló csoport. Előadásaikkal és kidolgozott tanulói tréningjeiket ajánlva végigjárták nevelési értekezleteken a városi általános és középiskolákat.

A Módszertani Központ pedagógiai szakmai szolgáltatásai

A pedagógiai szakmai szolgáltatás feladata:

- városi, kistérségi, regionális-országos pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése
- akkreditált pedagógus továbbképzések szervezése és lebonyolítása
- továbbképzési programok elkészítése
- képzési igények előzetes felmérése
- az intézmény képzési tevékenységével kapcsolatos általános dokumentumok nyilvántartása
- konferenciák, tanácskozások, pedagógiai szakmai napok bemutatóval, ankétok, fórumok, nyílt napok szervezése
- szakmai munkaközösségek működésének segítése (gyógypedagógiai mk., óvodai fejlesztőpedagógusok mk., általános iskolai fejlesztőpedagógusok mk., gyógytestnevelési mk.)
- szaktanácsadás
- kihelyezett nevelési értekezletek szervezése, lebonyolítása
- szülősegítő szolgáltatások, ismeretterjesztő előadások, tanfolyamok, tanácsadás szülőknek, családtagoknak érdeklődőknek
- módszertani kiadványok, publikációk készítése, PR tevékenység végzése
- tanuló-tájékoztató szolgáltatás, osztályfőnöki órák
- honlap-készítés
- partnerek elégedettségének mérése

Személyi feltételek:

- **főiskolai vagy egyetemi végzettségű gyógypedagógusok** (a fogyatékosság minden típusához – középiskolában is)
- **gyógytestnevelők**
- **gyógytornász**
- **szaktanácsadók**

- **előadóink, trénereink, tanfolyamvezetőink valamennyien főiskolai vagy egyetemi végzettségű gyakorló pedagógusok:**

  - intézményvezető
  - módszertani központ vezető
  - kistérségi tanügyigazgatási szakértő
  - munkaközösség-vezető
  - szupervizor
  - szaktanácsadó
  - főiskolai oktató
  - tanító, tanár
  - gyógypedagógiai tanár
  - elektronikus tananyagkészítő
  - pszichopedagógus
  - logopédus
  - drámapedagógus
  - pszichológus
  - középiskolai tanár
  - közoktatási szakértő
  - óvodapedagógus
  - informatikai tanár

Tanfolyamok adatai

Saját alapítású tanfolyam, indítási engedéllyel:
Sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelése tanulási zavar és akadályozottság esetén 30 és 60 óra

Indítási engedéllyel rendelkező tanfolyamok:

Kompetencia alapú oktatási programcsomagok alkalmazása:
Óvodai programcsomag
Szövegértés „A” (1-4. évfolyam)
Szövegértés „B” (5-12. évfolyam)
Matematika „A” (1-4. évfolyam)
Matematika „A” (5-8. évfolyam)
Szociális, életviteli és környezeti kompetencia (1-6. évfolyam)
Szociális, életviteli és környezeti kompetencia (7-12. évfolyam)
Óvodai programcsomag
Életpálya-építés (1-6. évfolyam)
Életpálya-építés (7-12. évfolyam)

Vezetőknek:
Projektmenedzsment ismeretek tréning jellegű továbbképzése
Változáskezelési tréning jellegű továbbképzés

SDT keretrendszerének, adatbázisának kezelése és felhasználása a tanítás-tanulás folyamatában
A számítógép alkalmazási lehetőségei a tanítás-tanulás folyamatában

Módszertani képzések:

Tanulói differenciálás heterogén csoportokban
Hatékony tanuló megismerési technikák
Önismereti személyiségfejlesztő képzés pedagógusoknak
Osztályzat nélküli értékelés, bevezetés a szöveges értékelésbe

***Képzett trénerek száma*:** 14 fő
Tanfolyamok száma: 2006-os év: 12 tanfolyam
2007-es év: 47 tanfolyam
2008-as év: 25 tanfolyam

Kiadott tanúsítványok száma:

2006 : 167 tanúsítvány
2007: 719 tanúsítvány
2008: 403 tanúsítvány

Kistérségi pedagógiai szakmai szolgáltatás

A kistérség települései eleinte a nevelőtestületi értekezleteket, előadásokat, konferenciákat részesítették előnyben, majd az integráció felvállalásával a pedagógusok továbbképzése került előtérbe.

Elsősorban **tanácskozások** szervezésével történt a közoktatási intézmények vezetőinek információ nyújtása. A Kaposvári Többcélú Kistérségi Társulás munkaszervezetében alkalmazott oktatási referens az önkormányzati vezetők és az intézményvezetők folyamatos együttműködését, kistérségi feladatok megvalósítását segítette.

A kistérségben a Bárczi Gusztáv Módszertani Központ, pályázati forrás elnyerésével segíti a közoktatás humán erőforrásának **képzés**ét. Kooperatív tanulási technikák, digitális tudás elterjesztése, képzési folyamatba építése, kompetencia alapú képzés, módszertani képzések hozzájárulnak a korszerű tudásátadás megvalósításához.
Vezetői tanfolyamaival – Változásmenedzsment, Projektmenedzsment – az iskola-igazgatók felkészítését célozta meg. Mind szervezetileg, mind pedig a szakmai, tartalmi munkát tekintve hatékony megoldást jelent a vezetők képzése.

A Kaposvári Többcélú Kistérségi Társulás nem kaposvári iskolaigazgatóinak egy csoportja az **Iskolaszövetség**en belül talált szakmai munkájához segítséget a Megyei Pedagógiai Intézettel együttműködve, vagy más szolgáltatóval, 50 %-a szintén a Bárczi Gusztáv Módszertani Központtól igényli a szolgáltatásokat.

Minden vezető fontosnak érzi saját pedagógusainak képzését. A Bárczi Gusztáv Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó pedagógiai szakmai továbbképzési terve és évi beszámolója alapján megállapítható, hogy a pedagógusok mellett a vezetők is (igazgatók, helyettesek, munkaközösség-vezetők) részt vettek jelentős képzéseken.

A képesítéshez tartozó az a tény, hogy az integrációra vállalkozó pedagógusok közül hányan végeztek valamilyen tanfolyamot a sajátos nevelési igényű gyermekekkel kapcsolatosan. Az iskolákat és az ott folyó integratív pedagógiát jellemzi az is, hogy mennyire képzett szakemberek vesznek részt a munkában.

A 2007/2008-as tanévi képzések a kompetencia alapú oktatás nyertes pályázat következtében magas számúak. A Bárczi Gusztáv Módszertani Központ elnyerte a *Kulcs a kompetenciához* HEFOP 3.1.4. pályázatot, melyben 15 konzorciumi partnerrel működött együtt a Kaposvári Kistérségből, és közel 600 tanúsítványt adott ki akkreditált tanfolyamai lezárásakor.

A vezetők és pedagógusok kihasználták a lehetőséget, és olyan tanfolyamokon is részt vettek, mint „Sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelése", „Differenciált tanulásszervezés" és „Hatékony együttnevelés".
Ma az individuális oktatás, az egyéni fejlesztés, a differenciált tanulásszervezés megköveteli a pedagógusszerep átalakulását, melynek alapja a továbbképzések mellett a szakmódszertani kézikönyvek ismerete, a legújabb kutatási eredményekben való tájékozódás, azok tapasztalatának beépítése a mindennapi pedagógiai munkába. Az integrált nevelés eredményességét a korszerű pedagógiai ismeretek segítik.

Intézmények, gyermekszervezetek együttműködése

Az intézményi kapcsolatháló utal az iskolák összetételére, a hátrányos helyzetű tanulók iskolai jelenlétére. Az alkalmi kapcsolatok a meghatározóak, holott az esélyhátrányok ellensúlyozása, a lemorzsolódás csökkentése rendszeres együttműködéseket igényel!

Néhány intézmény esetében rendszeres a kapcsolat, együttműködés az intézmény környezetében működő társadalmi és szakmai szereplőkkel (szülők, fenntartó, helyi önkormányzat, cigány kisebbségi önkormányzat, családsegítő, gyermekjóléti szolgálat, szociális és egészségügyi partnerek, egyéb civil és szakmai szervezetek) a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességének érdekében.
Amennyiben az intézmény és a társadalmi, szakmai partnerek közötti kapcsolat alkalomszerű, az együttműködés nem elég hatékony, rendszeresen működő, átfogó célokat megjelölő és egyedi eseteket megbeszélő egyeztető fórum létrehozása és működtetése szükséges. A társadalmi partnerek (egyeztető fórum) bevonása szükséges továbbá az esélyegyenlőség növelése érdekében tervezett intézkedések, programok véleményezésébe, nyomon követésébe és értékelésébe.

Pályázatok

A Bárczi Gusztáv Módszertani Központ, alapítványa; az „Add a kezed" Alapítvány, diáksportegyesülete; a Bárczi DSE számtalan projektet valósított meg sikeresen az elmúlt 5 évben.
Valamennyi nyertes pályázatban megfogalmazott program megvalósult. A programok lebonyolításában a gyógypedagógusok és gyógypedagógiai asszisztensek illetve a gazdasági dolgozók vettek részt.

A munka sikerességét bizonyítják a véghez vitt beruházások, a megvalósított programok, amelyek szakmai és pénzügyi beszámolóit kivétel nélkül minden esetben elfogadták a pályáztató szervezetek.
A szakmai team (pedagógiai, pénzügyi) minden alkalommal bizonyította rátermettségét, elhivatottságát.

Az intézményi dolgozók munkájáról

A pedagógusok munkájáról

A komplex intézményben 3 éves kortól 22 éves korig részesülnek a gyerekek, fiatalok folyamatos gyógypedagógiai ellátásban, fejlesztésben. Ez az időszak felöleli a teljes gyermekkort, megteremti az életbe indulás esélyeit.
A tanítványokat a pedagógiai program alapján speciális módszerekkel, korszerű eszközökkel fejlesztik a gyógypedagógusok és a munkájukat segítő gyógypedagógiai asszisztensek, gyermekfelügyelők, hogy komplex személyiségfejlesztéssel segítsék a gyermekek teljesebb habilitációját, rehabilitációját. Szakmai team áll rendelkezésre a gyógypedagógia minden területéről.

Nagyon energikus, jól képzett, a fogyatékos tanulók teljeskörű ellátásához szükséges képesítéssel (oligofrénpedagógia, tiflopedagógia, szurdopedagógia, szomatopedagógia, logopédia, pszichopedagógia, szociálpedagógia) rendelkező pedagógusok dolgoznak az intézményben.

A főiskolai képzést, az utazó gyógypedagógiát csak kiemelten jó szakmai munkát végző kollégák végezhetik, de a többi kolléga is kiaknázza a képességeiben rejlő lehetőségeket (képzőművészet, sport, drámapedagógia, egyéb...).

A **szakvezető pedagógusok** őszinte, kellemes légkört alakítanak ki a hallgatókkal, a maximális szakmai felkészítés mellett.

Az **utazó gyógypedagógusok** sok segítséget adnak a többségi óvodák és általános iskolák pedagógusainak a tanulási zavarok felismerésében, kezelésében.

Szakmai munkaközösség-vezetők: a munkaközösség-vezetőknek – akik kiváló szakemberek – kiemelt szerepe van a szakmai munka koordinálásában, a hatékonyság ellenőrzésében,. A munkaközösségek megerősödtek, megbecsültségük, szakmai rangjuk, elismertségük révén önállóan oldanak meg feladatokat, javaslatokat tesznek, vezetői döntéseket készítenek elő.

Az **igazgatóhelyettesek** sokoldalú munkát végeznek. A mai kor igényeinek megfelelően túlmutat munkaköri feladatuk a szakmai kérdések megoldásán, és a napi 8 óra munkaidőn. Pályázatokat készítenek, támogatókat keresnek, jótékonysági programokat szerveznek, városi, megyei, regionális, országos szakmai rendezvényeket készítenek elő, részt vesznek a lebonyolításában, stb...

Áldozatos és nagyszerű munkájuk nélkül nem működhetne országosan elismerten a Bárczi Gusztáv Módszertani Központ.

A **gyermekfelügyelők, gyógypedagógiai asszisztensek** a nevelőtestület szakmailag értékes tagjai, akik segítenek a nevelő-oktató munkában, rendszeresen továbbképzik magukat. Többen pedagógus pályára léptek, vagy készülnek, s elvégezték vagy végzik a főiskolát. A napközis csoportok munkájába segítenek be, akár önállóan is, és segítik a képességfejlesztést, tehetséggondozást. Bekapcsolódnak minden pedagógiai jellegű rendezvénybe, de kötelességüknek érzik szükség esetén az iskola és környékének szépítését, rendbe tételét is. A diákotthonban a szabadidő hasznos eltöltésén túl személyiségfejlesztő, közösségfejlesztő foglalkozásokat vezetnek. További alapvető feladataik, az ingerszegény környezetből érkezett gyermekek lemaradásának kompenzálása, az alapvető higiénés, önkiszolgálási, étkezési

szokások kialakítása, erősítése. A gyermekfelügyelők legnagyobb erénye az „igazi otthon” kialakítása a diákotthonban, elősegítve ezzel az esélyközelítő szerep megvalósulását.

A **gazdasági, adminisztrációs és technikai munkakörben dolgozók** a pedagógusok és gyermekfelügyelők példáján munkakörükön és munkaidejükön túli feladatok vállalnak fel. A pedagógiai munka segítése a feladatuk, a saját területükön végzett jó munkával erősítik az intézményi feladatellátást. A gazdasági vezető fogja össze ezt a területet, mely ugyanolyan fontos, mint a pedagógia, hiszen egyik a másik nélkül nem létezhetne. Sajátos feladatok, melyek erre az intézményre jellemzőek: kapcsolattartás vidéki önkormányzattal, beiskolázási segélyek, utazási költségtérítés, pályázatok, alapítványok, DSE, gyermekvédelmi támogatások, tanulmányi ösztöndíjak, iskolai rendezvények, éves drog-program, gyermekvédelmi jelentések, adatszolgáltatás, szakiskolások ösztöndíjai, orthopédiai, szervi betegségekkel kapcsolatos ügyintézés, fokozott munkabiztonsági feladatok.

Fejlesztési program

Az elmúlt évek eredményeit mutatja a Módszertani Központ céljának bővülése.

A városi és kistérségi óvodákban, iskolákban, egyes területeken regionális szinten is cél:
a sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékosságából eredő hátrányának megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülésspecifikus szempontú támogatása mellett teljes körű pedagógiai szakszolgálati feladatellátás, az integrált nevelés-oktatásban részt vállaló intézmények pedagógusaival szakmai együttműködés, szülősegítő szolgáltatások működtetése, szakmai szolgáltatás hangsúlyosabbá tétele.

Az intézmény intenzív fejlődése, pozitív megítélése, a sikeres pedagógiai programnak, a szakmai vezetés megerősödésének, a pedagógusok, gyermekfelügyelők kiváló nevelő-oktató munkájának, a gazdasági, technikai dolgozók segítő munkájának, a tanulók által elért városi, megyei, országos, nemzetközi eredményeknek köszönhető.

Az eredményességet támogatta:

- szakmai munkaközösségek megerősödése, bővülése,
- az egységes szakmai szemlélet,
- a döntési helyzet növelése, szakmai önállóság,
- a gazdasági helyzet mindenkori ismerete, feltárása, a nevelőtestület számára is,
- óralátogatások, bemutató órák számának növelése,
- kezdő pedagógusok munkájának figyelemmel kísérése,
- erős szakmai team-munka bármely gyógypedagógiai feladat ellátására,
- a szakemberek előadásai különböző fórumokon, konferenciákon
- nyílt napok, fogadóórák a szülők számára,
- versenyeken, kiállításokon való sikeres részvétel,
- intézménylátogatások, tapasztalatcserék,
- a pedagógusok, gyermekfelügyelők továbbtanulásai, továbbképzések, szakmai konferenciákon való részvételük – továbbtanult az elmúlt 5 évben: 41 fő, továbbképzésen vett részt: 118 fő,
- a jelenlét érdekvédelmi, egyéb szervezetekben (többnyire vezetői poszton) ÉFOÉSZ, MSOSZ, MÉS

Az elmúlt években kiemelten lett kezelve:

- *gyógytestnevelés* ellátása azoknál a gyermekeknél, tanulóknál, akiket iskolaorvos, vagy szakorvos szűrővizsgálata és szakvéleménye alapján javasoltak,
- *fejlesztő felkészítéssel* a tankötelezettségüket sajátos nevelési igényük miatt teljesíteni nem tudó gyermekek felkészítése szülő bevonásával, szülők részére tanácsadás nyújtása,
- *logopédiai szolgáltatással* a beszédindítás, a beszédhibák javítása, nyelvi-kommunikációs zavarok javítása, dyslexia megelőzése és gyógyítása,
- *konduktív pedagógiai* szakszolgálattal a központi idegrendszeri sérülések konduktív nevelése, fejlesztése és gondozása.
- az *iskolapszichológiai hálózat* működtetésének megszervezése
- *osztályfőnöki órák* az integráció előkészítésére
- *pedagógiai szakmai szolgáltatás*

Mit tesz a jövőben a Bárczi Gusztáv Módszertani Központ?

Egységes gyógypedagógiai módszertani intézményként a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók többi gyermekkel, tanulókkal együtt történő nevelésének-oktatásának segítése a cél.
A törvény által megfogalmazott ellátható feladatok közül el van látva jelenleg a jogszabályok által engedett szakszolgálatok, pedagógiai szakmai szolgáltatások, az utazó szakember-hálózat működtetés.

A jelen gyógypedagógiai centrumban megfelelő feltételek között sokoldalúan képzett gyógypedagógusok, innovációra kész nevelőtestület korszerű terápiás eljárásokkal, fejlesztő eszközökkel, speciális taneszközökkel bármely fogyatékosságtípushoz gyógypedagógiai megsegítést tud biztosítani 0 évtől a munkába állásig.

A gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás felvállalása a kórházakkal, egészségüggyel, védőnőkkel, a roma kisebbségi szervezetekkel együttműködve történik, a szülők számára a tanácsadás, a gyermekek számára a terápiás gondozás.

A tanulásban akadályozott (enyhe értelmi fogyatékos) gyermekek integrációjának elősegítése során az inkluzív befogadásra helyeződik a jövőben a hangsúly, ugyanakkor az értelmileg akadályozottak (középsúlyos értelmi fogyatékos), autisták, súlyosan-halmozottan fogyatékosok létszámának emelését folytatni kell regionális beiskolázással.

Kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni a tanórai foglalkozásokon túl (integrált oktatás keretében is), ahol a fejlesztés speciális feladatokkal, személyre szabottan történik.

Emelni kell a szülői szolgáltatások számát, és rendszeres tájékoztatással, szülői tréningek bevezetésével elősegíteni a sérült gyermekek elfogadását.
Az óvodai nevelésben hangsúlyosabban kell szerepeltetni a terápiákat, fejlesztő foglalkozásokat. A társadalmi kirekesztés csökkentése már itt kell, hogy elkezdődjön, akár a hátrányos helyzetet, akár a sajátos nevelési igényt (fogyatékosságot) tekintve.

A gyógypedagógia szemszögéből két nagy csoportot:

a) hátrányos helyzetű gyermekek csoportja,
b) a sajátos nevelési igényű gyermekek csoportja

Mindkét csoport fejlesztése emelt szintű személyi és tárgyi megsegítést feltételez, nagyobb mértékű pedagógiai segítséget igényel:

- speciális technikai eszközök szükségesek,
- biztosítani kell a tantervi rugalmasságot,
- ki kell dolgozni ezen tanulók értékelési rendszerét,
- a szülőkkel való szoros kapcsolattartás elengedhetetlen.

Szocializációs hátrányt csökkentő programok roma-gyermekek számára.

- védőnők felvilágosító munkájának bevonása,
- óvodai fejlesztés, iskolai életmódra felkészítés szegregált és integrált körülmények között,
- tantárgyi felzárkóztatás (szegregáltan, visszahelyezéssel, integráltan), fejlesztés
- utógondozás,
- egészséges életmódra nevelés, szocializációs technikák.

Nagyon fontos az elfogadó környezet, a komplex fejlesztés, a közös programok, a felzárkóztató foglalkozások. Csak így nőhet az esélyegyenlőség, így csökkenhet a szociokulturális helyzetükből adódó hátrány. A tanulók megértéséhez és másságuk elfogadásához meg kell ismertetni a többségi óvodák, iskolák nevelőit a cigányság kulturális sajátosságaival, értékeivel, hagyományaival, kézműves technikáival.

A roma tanulók visszahelyezését és minél kisebb számú szegregált ellátását kell preferálni, ennek módszere az intenzív fejlesztés, roma fejlesztőprogramok kidolgozása és a kompetencia alapú oktatás további terjesztése az eddigi partnereken túl új partnerintézmények bevonásával.

A továbbiakban is fontos feladat a **tanuló-tájékoztató, tanácsadó szolgálat**, amelynek feladata a tanulók, diákönkormányzatok segítése, jogaik megismerése, tanügyigazgatási, közgazdasági, jogi információk közvetítése. Ez a feladat különösen ebben az intézménytípusban fontos, mivel a gyermekek nem tudják önállóan dolgaikat elrendezni, nincsenek tisztában az élet adta problémákkal, szüleik segítségére többnyire nem számíthatnak, ezért olyan szolgálatot kell szervezni számukra, mely megoldja a nehézségeiket.

Fontos a pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése az intézményen belül, tanfolyam jelleggel, figyelemfelhívással, szakirodalom ajánlásával, nyílt napokkal, bemutatókkal, helyszíni megbeszéléssel, ismeretterjesztő kiadványokkal.
A készségfejlesztő szakiskola bővítése részben megoldja a tankötelezettségi feladatokat, másrészt segíti a középsúlyos értelmi fogyatékosok beilleszkedését a társadalomba.

Szakiskolai szakmák bővítése, átgondolása: pl. szőnyegszövés, kosárfonás, szakképző évfolyamokon a tantárgyi felzárkóztatással, szakmai ismeretek elsajátításával, az önálló életre való felkészítéssel a munkába állási esélyeket növeljük, a lemorzsolódást csökkentjük.
Utógondozás: Az iskolákból kikerült tanulók életútjának nyomon követése.

Az intézmény kapcsolatrendszerének bővítése, különösen a külföldi kapcsolatra tekintettel. A magyar gyógypedagógia nemzetközileg elismert, határainkon kívül is népszerű. Fontosak a tapasztalatcsere-látogatások, a rendszeres kapcsolattartás.

Hallgatói képzés bővítése: A szakirányú főiskolai hallgatók gyakorlati képzése során bekapcsolódásuk szorgalmazása az utazó tanári hálózatba, integrációs feladatokra felkészítésük, önkéntes segítői hálózat kialakítása.
Az intézményi **dolgozók továbbtanulási** lehetőségének biztosítása, speciális tanfolyami képzéseken való részvételük, publikációs tevékenység szakfolyóiratokban és saját kiadvány formájában.

Szülők, tanulók, pedagógusok együttműködése

Az intézmény csak akkor működhet eredményesen, ha a szülők, tanulók, pedagógusok együttműködése maradéktalanul megvalósul, és figyelembe vannak véve a szülői elvárások.
A kapcsolattartási formák bővítése, a szülői munkaközösség erősítése segítheti az együttműködési formákat.

Az iskolapszichológiai csoport létrehozása pszichológusok és pszichopedagógusok részvételével a magatartási zavarok kezelését próbálja megoldani.
Az intézményi kutató-fejlesztő csoport működése az innovációt segíti.
A Waldorf-módszer nagyon hatékony a magatartási és tanulási zavarok kezelésében, ezért célszerű megismertetni a többségi intézmények pedagógusaival.

A sikeres befogadás feltétele a pedagógusok részéről a tanári attitűdök, a szociális érzékenység, az eltérések elfogadása, a különbségek kezelésének képessége.

- pedagógus gazdag szakmai repertoárja, speciális felkészültsége
- megfelelően kiválasztott tanítási módszerek
- rugalmas tanulásszervezés, heterogén csoportok
- támogató környezet iskolán belül és kívül.

Az eredmények eléréséhez kell egy céltudatos szakmailag felkészült ösztönző vezető és nyitott, az újra fogékony innovatív nevelő testület. Elsőként a tantestületet kell felkészíteni a befogadásra. … „Olyan szervezet fejlesztésre van szükség, amely eljuttatja a tantestület tagjait ahhoz, hogy elfogadják egymást, hogy toleránsak legyenek a másság iránt.”[24] Lehetőséget kell teremteni, hogy átéljék a gyermekközpontú szemléletet, a másság nyújtotta következményeket. Az integrációs folyamat akkor lesz eredményes, ha együttműködés, nyitottság, egymás munkájának az elfogadása van az érintettek között.

Mindezek érdekében a befogadó iskola pedagógusainak részt kell venniük pedagógus továbbképzéseken, a szakmai módszertani kultúra folyamatos fejlesztése érdekében. Élniük kell a szakmai szolgáltatások széles tárházával.

„Szeptembertől új kisgyerek kerül az osztályomba. Peti 8 éves, más, mint a többi kisfiú, akit eddig tanítottam. Más, mert nem lát. Nagyon sajnálom őt… és nagyon félek a feladattól, mivel semmilyen korábbi tapasztalatom és képzettségem nincs ezen a területen. Nem tudom, hogyan fogunk együtt dolgozni. Nem fogom miatta elhanyagolni a többi gyereket?”

[24] A befogadó iskola esélyei itt és most – pódiumbeszélgetés a nehezen nevelhető gyermekek integrációjáról.

Ezeket a gondokat egy általános iskolai tanító mondta el egy továbbképzésen.
Egyre több többségi iskola pedagógusa szembesül ezekkel a problémákkal. Komoly kihívást jelent számukra a befogadás. **A főiskolai, egyetemi éveik alatt nem kaptak megfelelő felkészítést, nem szereztek módszertani ismereteket a sajátos nevelési igényű tanulók ellátásához.**

A legtöbb európai országban a legfontosabb feladat között tartják számon a speciális oktatást igénylő tanulók ellátását biztosító pedagógusok képzését.
Hazánkban is kiemelt területe az integráció kérdésköre a szakmai szolgáltatásoknak. A pedagógiai szakmai szolgáltatások szerepe és funkciója a sikeres bevonás kulcsfontosságú tényezője.

Együttműködés a szülőkkel

Négy évvel ezelőtt az intézmény minőségfejlesztési rendszerének kiépítése során célzott problémafeltárást végzett az integrációban együttműködő partnerek körében óvodáknál, iskoláknál egyaránt.
A **kérdőíves felmérés** egyértelműen kimutatta, hogy a szülőkkel való kapcsolattartás, kommunikáció az egyik legfontosabb fejlesztésre szoruló terület az intézmény kulcsfolyamatai közül. Így *minőségi kör* szerveződött, fel lettek térképezve a legfontosabb teendők, *ütemterv* készült annak érdekében, hogy minél jobban tudjon működni. Azóta évente folyamatos a felmérés, tapasztalatai alapján bevezetődött a *szülői klub*, heti rendszerességgel tartva szülői tanácsadásait. Elindult – térítésmentesen – a *fejlesztő eszközök, játékok és a szakirodalom kölcsönzése*. Vidéken (több helyszínen) *kihelyezett szülői értekezletek* voltak. A kompetencia alapú oktatással együttjáró *továbbképzések,* tréningek körébe beépültek a *szülői tréningek*. Hangsúly helyeződött arra a folyamatra, amely a szülőt beavatja a legújabb, legfrissebb pedagógiai elképzelésekbe. Emellett fontos volt a családokkal való aktív kapcsolatfelvétel, hogy a szülő könnyebben elfogadja gyermekét, magáénak érezze az intézmény innovatív törekvéseit, az integráció, inklúzió gondolatát.
A Módszertani Központ elsődleges feladata a másság elfogadtatása. A szülőktől kapott visszajelzések, támogató ötletek is azt sugallták, hogy már ne csak a szülői közösségek számára, hanem a városban és a kistérségben található partnerintézményekben érdekelt felek részére is elérhetőek legyenek a segítő szolgáltatások, és folytatódjanak a vizsgálódások más területeken is.
Ennek következményeként *elektronikus tananyagok* készültek gyermekeknek, pedagógusoknak, szülőknek, és vizsgálódások indultak a szülőkkel való kapcsolattartáson túl a fenntartói kapcsolattartásban, az integráció elfogadásában vagy elutasításában.

A szülői tanácsadás koordinálását a városi és a kistérségi feladatellátásért felelős módszertani központ vezetői végzik.
A fent bemutatott bejelentkezési űrlapnak megfelelően adminisztrálnak, jelölik ki a problémáknak megfelelően a szakembert, illetve szükség esetén szakembereket, akik személyesen fogadják a bejelentkezőket, valamint a tanácsadásról már ők töltik ki az űrlapot. A további lépések esetében a team munkával történő vezetői egyeztetés a meghatározó.
A szülői tanácsadói szolgálat különböző hirdetési lehetőségekben megjelenik.
Az első figyelemfelhívás után nagy számban jelentkeztek segítséget kérő szülők, így át kellett alakítani a tanácsadás idejét, a hét minden napját igénybe véve.

Alkalmazkodva a szülőkhöz, a találkozó időpontja délután 5-6 óra körül kezdődik. Meglepő, hogy a távoli településekről is szép számmal érkeznek telefonhívások. A szülők általában megkapják a lehetőséget a találkozóra, kivételt képez, ha a problémája nem a Módszertani Központ kompetenciája.

A tapasztalat az, hogy nagyon nagy szükség van a szülői tanácsadásra, függetlenül a probléma súlyától. Sok szülő nem képes egyedül megbirkózni a nehézségekkel, sokan nem is tudják merre induljanak el, vannak, akik arra kíváncsiak, hogy jó úton járnak-e, vagy van-e egy hatékonyabb lehetőség. Olyan is akad, aki nem is vár el mást, csak, hogy végre meghallgassák. A speciális szakemberek (logopédus, gyógytornász, gyógypedagógus, tanító, tanár, pszichopedagógus) mellett a legnagyobb szerepet a pszichológus kapja. Nagyon sok esetben több fordulós a találkozó, mely során a gyermeküket is elhozzák megfigyelésre, esetleg szűrésre.

Bárczi Gusztáv Módszertani Központ

Szülői tanácsadásra bejelentkezés adatlapja

Bejelentkezés formája:	**Bejelentkezés időpontja:**
Segítséget kérő adatai:	**Bejelentkezést adminisztráló személy:**
Név:	
Lakóhely:	
Elérhetőség:	
Bejelentkezés információi:	
Elhangzott javaslat:	**Személyes tanácsadás időpontja:**
Tanácsadáson résztvevő(-k) kijelölése:	
Aláírás:	
Dátum:	

Bárczi Gusztáv Módszertani Központ

Szülői tanácsadás adatlapja

IDŐ:

HELYSZÍN:

RÉSZTVEVŐK KÖRE:

Segítséget kérő szülő adatai:

Név:

Életkor:

Lakcím:

Elérhetőség:

Gyermek, tanuló adatai:

Név:

Életkor:

Intézmény:

Évfolyam:

Problémahelyzet rövid leírása:

Tanácsadáson elhangzott javaslat:

Módszertani Központ által biztosított szolgáltatások:

Aláírás: Szülő:

MK.szakembere:

Dátum:

A kistérségi integráció

Miért kezdődhetett el az együttműködés?

A demográfiai változások, a társadalmi igény az integrációra, a támogató jogszabályi háttér, a támogató pályázati rendszer (NFT, HEFOP) a spontán integráció megindulásához vezetett, és a jól működő kaposvári modell, az ismertté vált szolgáltatásai következtében igény érkezett a segítségnyújtásra.

Milyen kistérségi igények jelentkeztek?

Jogszabályok, szakvélemények értelmezése, fejlesztési tervek összeállítása, óralátogatások (rehabilitációs foglalkozások), alapító okiratok, pedagógiai programok módosítása, tanácsadás pedagógusoknak, szülőknek, költségvetés, normatíva, a tanulók megfigyelése, egyéni és kiscsoportos fejlesztése, esetmegbeszélés szülőkkel, szoros szakmai kapcsolat kialakulása.

A közös pályázatokkal kezdődött:

- „Add a kezed" komplex személyiségfejlesztő program hátrányos helyzetű tanulók számára
- szegregált gyógypedagógiai intézmények szervezeti és módszerbeli megújulása
- „E-tananyag" integrációban résztvevő pedagógusok informatikai képzése.
- „Kulcs a kompetenciához" - Kompetencia alapú oktatás elterjesztése
- utazó gyógypedagógiai szolgáltatások
- szülősegítő szolgáltatások
- eszközkölcsönzés
- szakmai konferenciák

Kistérségi munkaközösségek megalakításával – gyógypedagógusoknak, gyógytestnevelőknek, fejlesztőpedagógusoknak (óvoda, iskola), védőnőknek – sokat lendült előre a szakmai beszélgetés az intézmények között.

Továbbléptünk Hívogatókkal:

- nyílt szakmai napok,
- módszertani kiadványok,
- közös pályázatok,
- kistérségi munkaközösségek megalakítása,
- szülősegítő szolgáltatások (szülőklub, telefonos segítségadás),
- pedagógus-továbbképzések,
- szakmai folyóirat – „Érintő",
- tantestületi értekezletek, nevelési értekezletek, osztályfőnöki órák a másságról,
- találkozási lehetőségek a befogadó intézményekkel.

Pedagógus továbbképzések közül a legjelentősebbek a kompetencia alapú programcsomagok voltak.
Választották még: a sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelését, és az új, korszerű módszereket tartalmazó tanfolyamokat, tréningeket.

Az értékelés

A „fejlesztő értékelés” fogalmát Scriven (1967) vezette be egy oktatási programok (tantervek, módszerek, tananyagok) értékeléséről szóló cikkében.
Bloom (1968) nem sokkal később ezt beépítette a „mesterfokú tanulás” (mastery learning) általa átdolgozott modelljébe.

Mi a fejlesztő értékelés?

A fejlesztő értékelés a tanítás során, osztálytermi szituációban a tanulók fejlődésének és tudásának gyakori, interaktív módon történő értékelését jelenti.
A fejlesztő értékelés célja, hogy segítse a diákok eredményesebb tanulását, ne ítélje meg (különösen ne ítélje el) az eddigi munkáját, hanem mutasson rá azokra a lehetőségekre, amelyektől a tanulási folyamat eredményesebbé válhat. A tanulási hibák és nehézségek differenciált feltárása mellett a tanulási folyamatban a tanuló segítése, fejlesztése a cél. (Magyarországon ez az értékelési mód főleg az alternatív pedagógiai iskolák gyakorlatát jellemzi.)

Ahhoz, hogy a tanuló merjen hibázni, merje kipróbálni ötleteit, hogy a hibáiból is tanulhasson, az osztályban kölcsönös bizalomnak kell működnie. Így ezzel a hozzáállással nem versenyhelyzetet teremtenek, hanem a feladat megoldására és az érzelmi-akarati tényezőkre helyezik a hangsúlyt.

A pedagógusnak ilyenkor természetesnek kell tekinteni, hogy a hibázás ezekben az esetekben a tanulás feltétele, próbálkozás, amely egy másfajta szemléletmód, gondolkodásmód fejlődésére inspirálhat, kreatív megoldások kereséséhez segít hozzá.

Kompetencia alapú oktatás

A kompetencia alapú oktatásról tanítónak, tanárnak és gyógypedagógusnak

A PISA 2000-es vizsgálat következtében szükségessé vált a nevelő-oktató munka újragondolása. A 21. század kihívásai, az oktatási rendszer újraértékelése, a radikális gazdasági és demográfiai változások, a munkaerőpiaci versenyképesség növekedése a tudás újraértelmezését igényelte.
Fontossá vált az egyén sikeres életútjának elősegítése, az esélybiztosítás, a hátránycsökkentés.

Mit értünk a 21. század kihívásán?

A megváltozott gyermeket, tanulási környezetet, a tanulók közötti különbségek figyelembevételét, az új típusú pedagógust, az új eszközöket, módszereket, eljárásokat, struktúrákat, a szülőt, mint partnert, az új típusú vezetőt, a másság tiszteletét, harcot az esélyegyenlőtlenség ellen.

A megváltozott szocializáció (család szerkezete, kevés interperszonális kapcsolat, megváltozott kommunikáció, a társas viszonyok, kötődések lazulása) átalakította a viselkedésformákat, melyhez nagymértékben hozzájárult az informatika világának egyre erőteljesebb megjelenése.
Láthatóan nő a tanulási és beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek száma az iskolákban, melyek nehezen kezelhetőek.
Az iskola ma is még elsősorban ismeretközpontú, a készség- és képességfejlesztés háttérbe szorul, jellemző a hagyományos módszerek túlsúlya.
A tanulási motiváció nagyon nehezen tartható fenn, a következmény: rossz osztályzatok, magatartásbeli problémák, bukás, lemorzsolódás.

Dr. Csapó Benő így fogalmazza meg az esélyegyenlőtlenség kárvallottjait:

„Vannak az átlagtól felfele eltérők. Vannak az átlagtól lefele eltérők. Van egy olyan réteg, amelyik nem tartozik ebbe a 2 sávba, de még mindig eltér az átlagtól:
- *nem tudnak együtt haladni a többiekkel (10-20, néha 30 %),*
- *más módszereket igényelnek (differenciálás, kooperatív technikák),*
- *alacsonyabb képességekkel rendelkeznek,*
- *nem profitálnak az oktatásból,*
- *nem tanulnak meg elég jól olvasni, nem tudják feldolgozni, értelmezni a tananyagot,*
- *nem értik meg az összefüggéseket,*
- *jelentős az otthoni tanulási környezeti különbség.*

A tanulók közötti különbözőségek figyelembevétele, a differenciálás – a létező különbségek ismerete, felismerése és elismerése – a kompetencia alapú oktatás alapelve, mint az élethosszig tartó tanulás is.
A hasznosítható tudás megszerzésének fontos kritériumai az ismeretbe ágyazott képességfejlesztés, a reális tananyag-mennyiség, a tanulóközpontú, differenciált módszertan, a tevékeny tanulói magatartás.
Az oktatás középpontjába a folyamatos tanulásra felkészítő értékek, kompetenciák kerülnek.
A kompetencia alapú oktatási programcsomag moduláris felépítésű, 1-12. évfolyamon, igazodik a pedagógiai szükségletekhez, helyi igényekhez.
Tevékenységre épülő módszertan, több felhasználási út lehetőségével, mely segíti az egyénre szabott felhasználást.

Általános tájékoztató a kompetencia alapú oktatásról

Az átdolgozott NAT és az NFT elvárásai szerint a kompetencia alapú oktatás bevezetése lesz a következő tanévek legnagyobb, a közoktatás egészét érintő feladat.

Mit értünk a kompetencia fogalmán?

A kompetencia az Európai Bizottság definíciója szerint három mozzanatot ötvöz: az ismereteket, az ismeretek alkalmazási képességeit és a motivációt, vagy attitűdöket.
Tehát az ismeretek, ezek alkalmazási képessége és az alkalmazáshoz megfelelő motiváció, illetve attitűdök együttesen jelölik azokat a képességrendszereket, képességhalmazokat, amelyeket egy adott terület kompetenciájaként meghatároznak. A kompetenciák függetlenek a tananyagtartalmaktól, ugyanakkor hangsúlyozandó az ismeretek fontossága.

A kompetenciák vizsgálata magával hozta a tudás újraértelmezését is, mivel az iskolában megszerzett tudás akkor lesz a társadalom számára gazdasági érték, ha valós életben felhasználhatóvá, alkalmazhatóvá válik.

Miért fontos a kompetenciafejlesztés?

Az Európai Bizottság szakértői a tagországokban tapasztalható szociális megosztottság fő okait elsősorban a különféle kompetenciák birtoklásának kiegyensúlyozatlanságában keresik: vannak ugyanis kompetenciában gazdag személyek, és vannak, akik nem, vagy csak alig rendelkeznek a szükséges kompetenciákkal. Vagyis a legfontosabbnak tekintett kompetenciák, azaz a **kulcskompetenciák** hatással vannak – sok egyéb mellett – a társadalmi és a gazdasági igazságosság érvényesülési mechanizmusára is. Végső cél ezeknek a mechanizmusoknak a megszüntetése, az **esélyegyenlőség biztosítása.** Ennek alapfeltétele az egyéni fejlődési, haladási tempó biztosítása, értékelése.

Mi jellemzi a kompetencia alapú oktatást?

Az NFT az Európai Bizottság ajánlása alapján a következő kulcskompetenciákat határozta meg:

- Óvodai nevelés
- Szövegértés-szövegalkotás
- Matematikai-logikai kompetencia
- Idegen nyelvi kompetenciák
- Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák
- Életpálya-építési kompetencia
- Info-kommunikációs technológiák (IKT)

Mindezek a területek megjelennek a HEFOP 3.1.3. és 3.1.4. programcsomagjaiban, amelyek lehetővé teszik, hogy a külön-külön fejlesztett kompetenciák találkozzanak, és alkalmazásuk életszerű keretet, értelmet nyerjen a gyerekek számára.

Módszertani háttér

Feltétlenül szükséges a pedagógiai módszertani kultúra megújítása, melynek segítségével a hagyományos ismeretátadással szemben elsődlegessé válik a probléma- és tevékenységközpontú tanítás, vagy a cselekvésből kiinduló gondolkodásra nevelés, a felfedeztető tanítás-tanulás, a megértésen és tevékenységen alapuló fejlesztés. Ez a személetbeli változás az alapfeltétele a sikeres kompetenciafejlesztésnek.
A kompetenciafejlesztés alapja az egyéni haladás, az egyéni tanulási utak, fejlődés figyelembevétele, valamint az egyéni és közös tevékenységek előtérbe helyezése, aktív tanulói magatartás kialakítása. Ennek megfelelően változatos munkaformákkal, módszerekkel van lehetőségünk dolgozni.
Fontos a kooperatív technikák, a dráma elemeinek alkalmazása a tanórákon.

Milyen segítséget kaphatunk a kompetenciafejlesztéshez?

A pedagógusoknak, az intézményeknek rendelkezésre állnak a suliNova Kht. (jogutód: Educatio Kht.) fejlesztői által kidolgozott programcsomagok, komplex fejlesztő csomagok. Ezek tartalmazzák a tanulói és tanári munkafüzeteket, egyéb segédanyagokat.
A pedagógusok munkáját, felkészülését segítik a szakmai-módszertani képzések, valamint a mentori program.

A programcsomagok jellegzetességei

A különböző területek (lásd: kulcskompetenciák) programcsomagjai egységesek felépítésükben, módszertanukban. **A, B és C programcsomagokat** különböztetünk meg.
Az „A” programcsomag egy tantárgy kompetenciáinak fejlesztését szolgálja, az egész tanév óraszámát lefedi. Ilyen a szövegértés-szövegalkotás A (magyar nyelv és irodalom), valamint a matematika.
A „B” programcsomagok kereszttantervi csomagok, azaz különböző tantárgyakon ívelnek át. Ilyen például a szövegértés-szövegalkotás B, amely például a történelem, testnevelés, biológia stb. órákon fejleszti a szövegértési, szövegalkotási kompetenciákat. Ez a programcsomag nem fedi le a teljes tanévi óraszámot.
A „C” programcsomag a tanórán kívüli tevékenységekhez ad foglalkozási terveket, például Irodalmi önképző, Mozgókép és média, szakköri foglalkozás, napközi otthoni tevékenység.

Minden programcsomag alapegysége a modul, mely különböző időtartamú: 90, 45, 15 és 10 perces foglalkozások, órarészletek lehetnek.
Minden modul pontosan meghatározza:
- a fejlesztendő kompetenciát,
- a fókuszba állított témát, problémát,
- a modul tananyagba való beilleszthetőségét a B programcsomagok esetén kapcsolatát más tananyagtartalmakkal,
- a feldolgozás menetét, időbeosztását,
- a munkamódszereket, munkaformákat,
- a differenciálási lehetőségeket,
- az értékelés módját, eszközeit.

A hagyományokra épít, ugyanakkor lehetőséget nyújt alternatív pedagógiai felhasználásra. Biztosítja a pedagógus módszertani szabadságát.
A fejlesztési követelményeket a 4. évfolyam végére határozza meg.
Lehetőséget biztosít az alapozó szakasz megnyújtására.
A kiemelkedő képességű és lassabban haladó gyermekek fejlesztésére egyaránt alkalmas.
Gyermekközpontú, a tananyag illeszkedik a gyermek érdeklődéhez, életkori sajátosságaihoz.
Ösztönzi az együttnevelést és a fejlesztő értékelést.

Még egyszer őszintén a változásról!

A Bárczi Gusztáv Módszertani Központ a „másság" jegyében, a „másságért" szerveződött. Hivatalosan 2003-ban vált „kisegítő iskolából" módszertani központtá.
Hosszú, konfliktusokkal teli úton jutott el a kitüntető címig. Ma is érezhető a megváltozott struktúra, a szerkezeti, strukturális konfliktusok utórengése, a túl sok lépcső, a ma már önmagát gerjesztő, bővülő szervezet bizonytalanságot eredményező hatása.

A társadalmi, politikai nyomás, az EU csatlakozás, a közvetlen környezet, a szülői igények elkerülhetetlenné tették az intézményi cél újragondolását. **Gyors döntésre volt szükség, kényszerített az idő. Az akkor** (2003.) **elvesztegetett idő ma már súlyos következményekkel járt volna, a fenntartói támogatás elvesztésével** (gazdasági nyomás), **hátrányból indulással, rossz érkezéssel.**

A döntéshozás gyors volt és fájdalmas.

Mikor történt mindez?
Akkor, amikor nem volt még feszültség az intézményben, nyugodt, békés légkörben tették a dolgukat a pedagógusok, nem volt látható a „ma", és látszólag semmi sem indokolta a fenti megfogalmazásokat.

Megelőzve mindent, elindult a vezető által kikényszerített **szerkezeti, strukturális változás**, ami nem volt átlátható a benne élők számára, túl nagy átalakulást sejtetett, nem ismerve eléggé a háttér-okokat, nem volt elegendő az információ, nem lehetett elég jól kommunikálni, hiszen minden kiszámíthatatlan volt.

Fontos kérdés volt, hogy a pedagógus hogyan találja meg a számítását, érdekelt lesz-e ebben az új helyzetben?
Az intézmény dolgozói elkezdtek másként viselkedni, a magatartásformák megváltoztak, az értékek, normák magasabbra tevődtek, újak kerültek be – kutatómunka, felnőttképzés, publikálás, fejlesztő anyagok, tervek készítése, újság, film, egyéb – az **új szervezeti struktúra új normákat diktált.**

Voltak elfogadók, közömbösek, ellenállók, s **olyan hangadók, akik a régi szervezeti rendet akarták**, de hiába álltak ellen, hiába nem akartak bekapcsolódni, nem volt módjuk munkahelyet váltani, s akaratuk ellenére is részt kellett vállalniuk a feladatokban. **Konfliktusba kerültek önmagukkal, társaikkal, a vezetéssel.**

A szervezeti változás kikényszerítette a magatartásváltozást, pozitív, negatív értelemben egyaránt.
A korai követők, az **együttműködők, versengők** azonnal felismerték **az új helyzet előnyeit, az új célt, a ritkaságértékét, a befektetést a jövőbe**, s ötleteikkel gazdagították, továbbfejlesztették az intézményi lehetőségeket. Osztályfőnöki órákat terveztek az általános és középiskolákba, pedagógusképzést dolgoztak ki akkreditálásra, nevelési értekezletekhez anyagot állítottak össze ajánlásra, a többségi iskolák számára.

Ugyanakkor **konfliktusok alakultak ki a magánéletben**; sokkal több elfoglaltságot jelentett az új területek feladatainak kidolgozása, végrehajtása, **a magánszféra kiszorult az életekből**, a feladatok sokasága miatt összezavarodtak, **eltűntek a stabil pontok**, különösen a változás kezdetekor.
Az intézmény a pedagógusokra, pedagógiai munkát segítőkre telepedett teljes súlyával, gondjaival, megoldatlan konfliktusaival. A munkaidőnek nem volt vége, a hétvégék leterheltek voltak, a hátrányos helyzetű családok összetartásáért, felemeléséért küzdő programok alatt a résztvevő pedagógusok saját családjai majdnem szétestek, válságba kerültek.
A zavart még nagyobbá tette a kompetencia alapú oktatás elterjesztéséről szóló pályázat elnyerése, aminek következtében kialakult egy „kis pedagógiai intézet" az intézményben, saját és külső képzések lebonyolításával. Az intézmény egyre jobban burjánzott, és egyre több szolgáltatás kapcsolódott hozzá!

A fenntartó egyre nagyobb támogatást biztosított, ami még jobban felgyorsította az eseményeket.
A pedagógusok tanítottak, utazó gyógypedagógusként fejlesztettek, pozíciókat vállaltak, jótékonysági és szakmai rendezvényeket, konferenciákat szerveztek, a délutáni és esti időszakban pedagógusokat képeztek, majd fogadták a szülőket tanácsadásra, újságot szerkesztettek, módszertani filmeket készítettek, folytatni lehetne a sort a végtelenségig. Az elmúlt évben közel 400 pedagógiai főiskolai hallgató fordult meg az intézményben szakmai gyakorlatát végezve, és 600 tanúsítványt kaptak a városi és kistérségi pedagógusok akkreditált tanfolyamokról.

A tantestület nagy része felismerte az okokat, amik ezekhez az újabb döntéshez vezettek, de nehéz volt megérteni és elfogadni, hogy egy kényelmes, kis családias iskolából egy nagy szervezetté válva, feladatokkal túlterhelve kell az új utat végigjárni. A munkaidő 8 óra lett, a tanítási órákon túl.

Mit tehet ebben a helyzetben a vezető?

Gyakori vezetői értekezleteket kellett elrendelni, és sokkal sűrűbb tantestületi megbeszélésekre került sor.
Megosztva a problémákat, jobban kommunikálva, **bevonva az ellenállókat, a kevésbé együttműködőket, néhány hangadót,** sikeresebbé vált a folyamat. A pedagógiai program átalakítása során **tudatosult a cél**, különösen a nagy szakmai tekintélynek örvendő, tisztelet övezte pedagógusok élre állításával.
Az együttnevelés, külső feladatvégzés, utazó pedagógiai szakszolgálati ellátás – pedagógiai programba építése során a kollégák egymáshoz való viszonya változni kezdett.

Az iskola nyitottsága, a képzések, a nyílt napok, a bemutatók, konferenciák sora, az óvodai, iskolai városi és kistérségi szakszolgálati, terápiás ellátás **az önmegvalósítás felé indult,** s a maslow-i piramis csúcsa vonzóvá vált. Az azonnal követők érzelmileg teljesen azonosultak, baráti, **informális csoportjaikat inspirálták**, hatást gyakoroltak a csoportban lévő személyekre, s új hitvallás született: már nem egy kisegítő iskolában dolgoztunk, hanem egy módszertani központban, a Bárczi Gusztáv Módszertani Központban.
Meghívásokat kaptunk országos konferenciákra, előadásokat tartottunk szerte az országban, rangja lett a pályázataink konzorciumaiba partnerként bekerülni, óvodaként, általános- és középiskolaként, az egyetem részéről, s megtiszteltetéssé vált programjainkon részt venni.

Az új munkakapcsolatokban, team-ben (tanító-szaktanár-terapeuta-pszichológus-orvos-gyógypedagógus-fejlesztő pedagógus) új baráti társaságok, beszélgető körök alakultak, újabb informális csoportok jöttek létre.
Kompromisszumok születtek.

A minőségbiztosítási csoport újra alakult, támogatóvá vált.
A **veszélyeztető csoport** hangadói közül nem mindenki vált együttműködővé, vannak elkerülők ma is, **de a fölérendelt cél, az életbenmaradás, a gyógypedagógia szegregált szerepének felszámolódásában, felülírta a csoportok ellenállását.**

Hogyan strukturálódtak a szerepek?
Újabb vezetők választódtak ki, újabb informális csoportok alakultak, elszigetelődtek eddig központi, hangsúlyos egyének, az eddiginél sokkal erőteljesebben konfliktusba kerültek az egyéni és közösségi érdekek.

A pedagógus anyaként és pedagógusként is meg szeretne felelni, de nehéz ezt tennie, ha a saját gyermeke fél ötkor befejezi az iskolát, míg ő utazó gyógytestnevelés óráját tartja egy somogyi településen késő délután, mert csak a napközi végén kezdheti a mozgásfejlesztést.
Időkényszer, aszinkronitás, **pedagógusok többszörösen leterhelve**, **több szerep kiosztva egy személyre**, sokáig nem tartható állapot.

Egyeseknél szereptúlterhelés, máshol szerephiány – a kijelölt feladatok nincsenek egyensúlyban. A konfliktust feloldani csak minőségi munkát végző pedagógussal lehet, aki képes a megváltozott körülményekhez igazodni.

Mit jelent ez a változás?

A gyógypedagógia átörökítését a forrongó viszonyokból a gyermek javára, gyógypedagógusai, szakemberei túlélési lehetőségeit, **egy beruházás a jövőbeli szükséglet kielégítése érdekében**, s bár késleltetett a jutalom, az idő most neki dolgozik.
A városi, kistérségi óvodák, iskolák elégedettek. Jól képzett, kiváló szakemberek járnak fejleszteni, értik a dolgukat. A szakemberek más területeken is jól működnek, publikálnak, kidolgoznak új fejlesztési anyagokat, terveket, módszereket, előadásokat tartanak. Szeretik, hogy fontosak, hogy nélkülözhetetlenek, hogy együttműködők. A vezető, a vezetés is túlterhelt, nehéz jól leosztani a feladatokat. Látja, hogy szükséges az emberi erőforrások újragondolása, az önképzések felülvizsgálata, az agyonterhelt pedagógusok esetében egy racionális, tervszerű beavatkozás.

Hogyan lehet jobban mozgósítani?
Hogyan lehet az érdekviszonyokat jobban egyeztetni?
Ha feladatorientált a vezető, hogyan lehet a túlzott vállalásokat helyes mederbe irányítani?
A szerepzavar, a szerepbizonytalanság meddig terjedhet, hogy állítható meg?
Hol vannak a határok, meddig lehet elmenni?
A szerkezeti, strukturális konfliktusok hogy oldhatók meg kielégítően, érdekek sérelme nélkül?

Megannyi kérdés, nehezek a válaszok.
Az önmagát gerjesztő szervezet már nem fordulhat vissza, nem állhat meg, hiszen az elkövetkezendő év újabb kistérségi szakszolgálati feladatot jelent, újabb pedagógusképzések indulnak, az intézmény halad előre, akkor is, ha veszteségei vannak, ha az út fájdalommal jár.
Kordában tartani a konfliktusokat, pontosan tudni, kommunikálhatóvá, átláthatóvá tenni a struktúrát, a feladatvégzést gátló tényezőket felismerni, vezetői feladat.
A vezető, a vezetés nem haladhat tovább egy kézlegyintéssel, de tudja, hogy messze még a vége. A módszertani központtól a jövő iskolájáig, rögös még az út, túl sok lesz a lépcső, **de bízik a kollégáiban, minden pedagógus és a saját erejében**…., az értékeinkben, a hitünkben, a „másságunkban”, a gyógypedagógus szemléletünkben.

(a módszertani központ vezetője)

Tapasztalatok a kaposvári kistérségben

Az integráció komoly terhet ró az intézményre, pedagógusra egyaránt. Nem mindegy a fogyatékosság típusa, a sajátos nevelési igényű gyermekek száma (iskolában, osztályban), a szakember-ellátottság.
A vezetők beállítódása a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésével kapcsolatban különböző. A szakmai kompetencia mindenütt felmerül, bár szakmailag nyitottnak nevezik az intézményüket. Szükségét érzik a módszertani segítségnek.

Az erősen integráló iskolavezetők kiegyensúlyozottabb véleménnyel rendelkeznek az elmúlt évek jó tapasztalata alapján, a kevésbé integráló intézményvezetők véleményei szélsőségesebbek. Nincs lényeges különbség a városi és a városon kívüli iskolák között, bár utóbbi iskolák erőteljesebb integrációt bonyolítanak le.

A gyógypedagógusok és fejlesztő pedagógusok az intézményekben tanítói feladatokat látnak el, mert az önkormányzatok nem biztosítanak számukra külön státuszt. Gazdaságosabbnak találják a speciális ellátást, a fejlesztési területnek megfelelő utazó gyógypedagógus megbízását.

Az integrációs folyamat során szerzett tapasztalat kedvezően hat az integráció megítélésére.
Sajnálatos módon azonban ez még nem terjed ki a pedagógusok teljes körére, holott az integrált oktatás felvállalása az egész tantestületet érintő kérdés. Tudatos, körültekintő bevezetése teljes körű tájékoztatást, felkészítést kívánna meg.
Ez nagymértékben az intézményvezetők szakmai tudatossága, felelőssége.

Az integrációt bevezető intézményekben erőteljesebb törekvés figyelhető meg önképzésre, az ismeret- és tapasztalatszerzésre, jelezve az integrációra való tudatos felkészülést.
A nagyobb integrációs gyakorlattal rendelkező intézmények kutatják a továbbképzési lehetőségeket, ezek valószínű preferáltak az intézményvezetés részéről is. Ezek az iskolák tájékozottabbak az együttnevelés szakmai elméletében, és a napi gyakorlati megvalósítás is újabb kérdéseket vet fel. Ez az állapot nagyobb fogadókészséget, nagy egyéni motivációt eredményez.

Az integráló intézmények előnyei:

- **a másság elfogadása, tolerancia, szemléletváltás;**
- **társadalmi beilleszkedés, antidiszkrimináció elősegítése;**
- **az épek közösségének motiváló hatása, húzóereje;**
- differenciálás, egyéniesített pedagógiai eljárások megjelenése;
- a tanulók egyéni képességeinek, adottságainak előtérbe helyezése;
- életszerűség;
- szociális készségek fejlesztése.

Problémák:

- a sajátos nevelési igényű gyermekkel való egyéni foglalkozás több időt igényel, ezért kevesebb idő jut a többi gyermekre,
- sokrétűbb a felkészülés és hosszadalmasabb,
- nehézséget okoz a sajátos nevelési igényű gyermek napi tevékenységének megszervezése,
- a többségi gyermekek szülei nehezen fogadják el a sajátos nevelési igényű gyermeket a csoportban, ez az elutasító szülői attitűd negatívvá formálja a befogadó gyermeket is.

Fontos lenne, hogy az iskolákban szakkönyvek, folyóiratok segítsék a tájékozódást, ismeretszerzést.

A tanulási zavarral küzdő gyermekek magas számban vannak jelen – alsó és felső tagozaton egyaránt, így tanításuk, fejlesztésük, felzárkóztatásuk közös felelősségvállalás és közös kötelezettségvállalás nélkül aligha volna biztosítható. A gyermekeket megillető egyéni bánásmód és a képességekhez, adottságokhoz igazodó differenciált eljárások alkalmazása még nem teljesen elterjedt, mint ahogy a gyógypedagógusokkal való együttműködés formáinak a kialakítása sem. Nem feltétlenül kell tehát elmarasztalóan vélekedni arról, ha a pedagógusok megosztva egymással egyéni tapasztalataikat és ismereteiket, egymást segítve próbálnak túljutni mindennapi problémáikon. Ez nem jelenti azt sem, hogy kevésbé igényelnék a gyógypedagógusok, logopédusok szakmai segítségét.

A szakértői bizottság szerepe az integráció folyamatában a szakértői vélemények és javaslatok kiadására korlátozódik, ezen túlmenően kevés, a pedagógusok számára hasznosítható információval segítve munkájukat. A bizottságban dolgozó szakemberek túlterheltsége miatt azonban jelenleg ennél több segítség részükről aligha várható.

A pedagógusok el- illetve felismerik az integráció, részben – a csökkenő **gyermeklétszám** által teremtődött - **kényszerhelyzetből** való felvállalását. Fontos motiváló tényező továbbá az Európai Unióhoz való csatlakozással megváltozott társadalmi **igényeknek, elvárásnak való megfelelés**, és ezzel szoros összefüggésben az esélyegyenlőség, az antidiszkrimináció humanisztikus gondolatával való azonosulás, a fogyatékos, sérült emberekkel való bánásmódban bekövetkező **szemléletváltozás**.

A Kaposvári Kistérség integrációs nevelésének, intézményvezetői és pedagógusi szemléletének feltárása során felmerült kérdésre a következő válaszok születtek:

Milyen körülmények között vállalnák a pedagógusok szívesen az integrációt?

a) Amennyiben állandó személyi segítséget kapnék, egy arra megfelelően képzett gyógypedagógus személyében.
b) Ha magam is több tudással, ismerettel rendelkeznék az adott problémákról.
c) Lényegesen több tárgyi feltétel megvalósulása esetén.
d) Egyéb:
e) Én személy szerint nem szívesen vállalnék integrált oktatást akkor sem, ha a feltételek ahhoz adottak lennének.

A kaposvári Bárczi Gusztáv Módszertani Központ munkatársainak, utazó gyógypedagógusainak értékelései, beszámolói segítették a következtetések megfogalmazását.

A magyarországi helyzetet a kaposvári kistérség adatai is alátámasztják.

Többnyire minden intézményben **a tanulólétszám fokozatos csökkenésében érezteti hatását a demográfiai apály**, így a sajátos nevelési igényű gyerekek befogadása a létszám megtartásának eszköze lehet.

Az iskolák részvételi hajlandósága az integrált nevelésben bár magas, de nem egyenlő mértékben. A már erőteljesebben integráló intézmények kiegyensúlyozottabb véleményt mutatnak, mint a kevésbé integrálók. Az *információ*, és a *tapasztalat* tehát reálisabb véleményalkotást tesz lehetővé.

Egyre nő a tanulási problémával küzdő tanulók aránya, akiknek ellátása – a nagyon súlyos esetek kivételével – a többségi iskolák feladata.
A fogyatékossági kategóriák vizsgálata azt mutatta, hogy **a legnagyobb populáció a tanulási zavar**hoz, azon belül a diszlexiához tartozik, melynek jelentős hányada a törvény változásának következtében 2008 szeptemberétől újraértelmeződik.
Amennyiben nem sajátos nevelési igényűként lesz a gyermekek egy része diagnosztizálva, az arány is jelentősen csökken.

A befogadott gyermekek aránya a legkisebb, a látás-, mozgássérült és a középsúlyos értelmi fogyatékosok kategóriáiban.
Ennek oka egyrészt, hogy különálló jól felszerelt intézményeik vannak, másrészt nincsenek a többségi iskolák akadálymentesítve és a gyógypedagógia ezen területén itt a legégetőbb a szakemberhiány.

A speciális nevelési szükségletű tanulók arányának nagymértékű, olykor szélsőséges szóródása arra utal, hogy **az érintett gyermekek körével szemben igen eltérő a tolerancia megnyilvánulása** az egyes iskolákban, és az iskolai sikertelenség ezért gyakran vezet iskolaváltáshoz.

A Szakértői Bizottság és a Nevelési Tanácsadó szakemberei jól ismerik az iskolák toleranciahatárait és lehetőségeit, ezért szükség esetén ők is ezeket az iskolákat részesítik előnyben beiskolázási javaslataikban és iskolaváltáskor. A gyermeküket a végzetes lemaradástól féltő szülők részéről is fokozódó igény mutatkozik a többletszolgáltatást nyújtó iskolák megkeresésére.
Valamennyi iskolában **az intézményi dokumentáció** – a jogszabályi feltételeknek megfelelően **– a sajátos nevelési igényű tanulók fogadásához kiegészítésre került.** A fenntartó az ehhez szükséges segítő intézményhálózat létrejöttét támogatta. Az alapító okirat mindenhol tartalmazza a sajátos nevelési igényű tanulók ellátását.

A 2008/2009-es tanévtől tovább kell pontosítani, meg kell határozni, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók mely körét vállalják fel az iskolák. Ez a normatíva lehívásának is feltétele lesz, a megfelelő számú habilitációs, rehabilitációs foglalkozások mellett.

Az iskolákban az alapító okiratokon túl a pedagógiai programokban és a helyi tantervekben is figyelembe veszik a sajátos nevelési igényű tanulók ellátását.

Az intézmények jelentős része személyi feltételek (gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens, pszichológus) hiányát, valamint a pedagógiai módszertani ismeretek hiányát jelzi.

A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság kompetenciájába tartozó feladat a sajátos nevelési igény vizsgálata, és javaslattevés a gyermek különleges gondozás keretében történő ellátására.
Az iskolák, a pedagógusok nem mindig tesznek különbséget a Nevelési Tanácsadó és a Szakértői Bizottság vizsgálatán részt vett gyermekek eltérő állapota és diagnózisa között. Olykor a sajátos nevelési igényű tanulók közé sorolják azokat a gyerekeket is, akiknél a Nevelési Tanácsadó diagnózisa tanulási nehézség, magatartási, beilleszkedési probléma. Egyes iskolákban a rászorulók ellátásának hiányosságait jelzik.

Az iskolákban még nem mindig egyértelmű, hogy melyik pedagógiai szakszolgálatnak mi a kompetenciája, milyen mértékű tanulási problémát takarnak a különböző diagnózisok, ennek értelmében mi jelentené tanulóik adekvát ellátását; mit kell érteni sajátos nevelési igény alatt, vagy éppen mit is értsenek az integrált nevelés alatt.

A motiváció szempontjából előkelő helyen áll a gyermeklétszám megtartása, különösen a városon kívüli iskolákban. A gyermeklétszám-csökkenés, a város elszívó ereje, a szolgáltatások elérhetőségének nehézségei negatívan érinti az utóbbi intézményeket. A társadalmi igény, elvárás között ott van a fenntartói elvárás is, a gazdasági szempontok, a magasabb normatíva. Az integrált gyermekek intézményi ellátása is azt támasztja alá, hogy a kényszerűség meghatározó.

A befogadást olyan körülmények között vállalnák szívesen, ha több segítséget kapnának képzett szakemberek személyében (gyógypedagógusok, terapeuták), ha több szakmai és módszertani ismerettel rendelkeznének, és biztosítottak lennének a tárgyi feltételek.
Az iskolák befogadó szemléletében megjelenik a csökkenő gyermeklétszám, a tanulólétszám megtartása és növelése, az egzisztenciális kérdések.

Az integráció hátrányai között a több idő ráfordítása, az egyéni felkészülés vezet.

A városi iskolák pedagógusai jobban igényelik a tájékozódási formákat, **a képzéseket, iskola- és óralátogatásokat, konzultációkat.**

A **szakirodalmi tájékozódás** jellemzőbb a városon kívüli iskolákra. A gazdasági szempontok, az utazási, tanfolyami költségek meghatározóak. Az **idő** lényeges szerepet játszik, különösen a városban meghirdetett képzések igénybevételekor.
Az integrációs tapasztalatra szert tevő iskolák pedagógusainak tájékozottsága, szakmai hozzáállása és viszonyulása kedvezőbb képet mutat a téma irányában, mint a többi iskolában.

Az integrációs tapasztalat többnyire kedvezően hat az integráció támogatottságára, ez a többlet a tájékozottság mértékében, a pedagógusok szakmai hozzáállásában és módszertani felkészültségében egyaránt megmutatkozik.

Az iskolák nyitottak ugyan a sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatásának felvállalására, egyelőre azonban még a témával kapcsolatos bizonytalanság és tájékozatlanság mellett a szakmai kompetencia és a módszertani ismeretek hiánya is nehezíti a tudatos integráció megvalósulását.

A kötelezettségvállalás olykor aránytalanul nagy terhet ró egyes pedagógusokra. Az iskolákban fokozódó igény mutatkozik az egyéni bánásmód megteremtését segítő pedagógiai eljárások alkalmazására, a differenciált oktatásszervezéssel kapcsolatos módszertani ismeretek gyarapítására.

A speciális nevelési igényű gyermekek ellátása érdekében az iskolák főállású saját szakembert keveset alkalmaznak, inkább utazó szakembereket kérnek az egységes gyógypedagógiai módszertani intézménytől, vagy megbízással foglalkoztatnak gyógypedagógust, illetve egyéb szakembert.

Kaposvár város egységes gyógypedagógiai módszertani intézménye hangsúlyos szerepet játszik a kistérség iskoláiban a sajátos nevelési igényű tanulók ellátásában, a szolgáltatások koordinálásában. **A pedagógusok nagymértékben számítanak a gyógypedagógusok támogatására, terapeutákra, egyéb szakemberekre, tényleges együttműködésük az integrált oktatás felvállalásának egyik fontos kritériuma.**

A kaposvári Bárczi Gusztáv Módszertani Központ (a kistérség legnagyobb szolgáltatója) felvállalta az utazó gyógypedagógiai szolgáltatást, a szakszolgálatokat és a pedagógiai szakmai szolgáltatást. A speciális intézmény mint forrásközpont, fejlesztő, tanácsadó, szakmódszertani központként működik. Célja, hogy a szegregált nevelés mellett az integráció minél nagyobb teret nyerjen, a rehabilitációhoz való jog érvényesüljön, az esélyegyenlőtlenség felszámolódjon.

Komoly problémákat okozhat, ha előzetes felkészítés nélkül integrálnak a többségi iskolák, ha nem tudják milyen szakszolgáltatás segítheti a fejlesztő munkát. A sajátos nevelési igényű tanulókat iskoláskor előtt a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás érinti, majd iskoláskorban bővül a szolgáltatások köre. A fejlesztő felkészítés a súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekek szakszolgálata. Legtöbbször a logopédiai, gyógytestnevelési szakszolgálatot veszik igénybe az iskolák, de gyakran fordulnak a Nevelési Tanácsadóhoz.
A konduktív pedagógiai szakszolgálat a mozgásfogyatékos gyermekeket látja el. **Jelentős probléma a városon kívüli iskolák esetében, hogy decentrumokban, többnyire nem helyben történik az ellátás, a tanulók utaznak. A megalakuló kistérségi integrációs központok (szervezés alatt)hivatottak megoldani a helybeni ellátás biztosítását.**

Nem minden iskolában fogadnak nagy számban sajátos nevelési igényű tanulót, de több intézményben az országos átlagnál magasabb az arányuk.

Lényeges, hogy a vezetők és a pedagógusok többsége nem általában utasítja el vagy fogadja el a sajátos nevelési igényű tanulók integrációját, hanem véleményük a fogyatékosság típusának, és súlyosságának is függvénye. A pedagógusok jelentős része kevésnek ítéli a feladathoz saját tudását, tapasztalatát, ugyanakkor igényli a módszertani segítséget.
A vezetők az esélyegyenlőséget fontosnak érzik, az integráció előkészítését is, de a feltételeket jelenleg nem tartják megfelelőnek: szakember, infrastruktúra, fejlesztőeszközök hiányára és a szülői megítélésre hivatkozva.

Elfogadóbb attitűdöt, nagyobb tájékozottságot és szélesebb körű segítségnyújtást mutattak a több integrációs tapasztalattal rendelkező iskolák pedagógusai.

A pedagógusok többsége elismeri, hogy van előnye az integrált oktatásnak, többek között a tolerancia, a másság elfogadása és az ép gyermekközösség húzóereje.

A pedagógusok többsége valamilyen formában megpróbált már ismereteket szerezni legalább a tanulási zavarokról, amely minden iskolában megjelenő probléma. **Leginkább a gyógypedagógusok, logopédusok segítségére számítanak munkájuk során, bár az erősen integráló intézmények a kollégáikat helyezik előtérbe.**

Az integrációra nyitott iskolákban is tartanak a feladattól, de a pedagógusok jelentős része szerint az együttnevelésre való törekvést nem egyszerűen a gyermeklétszám megtartása, növelése motiválja, hanem sokkal inkább a szemlélet változása és a társadalmi elvárásoknak való megfelelés.

A pedagógusok fogadókészsége függ a különböző körülményektől, mint végzettség, továbbképzés, módszertani felkészültség, tárgyi feltételek, a gyógypedagógus jelenléte, kooperáció, team-munka, a megváltozott tanulásirányítási technikák ismerete.

Összességében megállapítható tehát, hogy az intézményvezetők és pedagógusok attitűdje az integrált neveléssel kapcsolatban inkább elfogadó.

Úgy tűnik, hogy olyan tényezők szerepelnek lényegesen megkülönböztető elemként: mint az információ, a speciális ismeret.

Lényeges, hogy a szakmai kompetenciával kapcsolatos megállapítások bizonytalanságot és a törvényi rendelkezések ismeretének hiányát jelzik.
Ugyanakkor biztató a nyitottság, az elfogadás ténye és az igény a továbbképzésekre.

ÖSSZEGZÉS

A sajátos nevelési igényű gyermek nevelése az elmúlt évtizedekben szegregált formában történt. Az integráció előtérbe kerülése felgyorsította az együttnevelést. Az egyéni különbségekre is figyelő differenciált tanulásszervezés, a befogadó empatikus légkör, a pedagógusmesterség átértelmezése, a pedagógus facilitáló szerepe szemléletváltást jelent a 21. század iskolájában.

A szegregáció mellett új fogalmak jelentek meg, mint az integráció, inklúzió, melyek a mássághoz való viszonyt átértelmezik, az előítéletességet, megbélyegzést elfogadhatatlannak minősítik.
Az integrált iskoláztatás elveti a hátrányos, kirekesztett helyzetet, a megbélyegzést, a stigmákat. A gyógypedagógiai nevelésben elkülönült a hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermek fogalma. Nem minden hátrányos helyzetű tanuló sajátos nevelési igényű, a roma gyerekek ily módon történő szegregálása új jogszabályi alapokra helyeződött, és kezd más társadalmi megítélést kiváltani.

A sajátos nevelési igény olyan gyűjtőfogalom, amely a Szakértői Bizottság által véleményezett és megítélt speciális kategóriákat jelöl. Az ide tartozó tanulók szegregált, integrált formában nevelődnek. Az integrált nevelés szintjei a spontán integrációtól az inkluzív nevelésig terjednek.
Az együttnevelés sajátos útja a fordított integráció, ahol a többségi tanulókat fogadják a speciális nevelésű tanulók iskolái. Az integráció nemzetközi szinten változatos formát mutat, de abban egyetértés mutatkozik, hogy a gondolkodásmód megváltozásán alapul.
Az Európai Unióban erős az elkötelezettség a befogadó társadalom létrehozására.

Hazánkban még ma is erőteljesebb a szegregáció, holott a jogi szabályozás támogatja az integrált nevelést. Az oktatási rendszerek átalakulását meghatározza az oktatási esélyegyenlőség növelése, a szegregált gyógypedagógiai intézmények átstrukturálódnak, a gyógypedagógiai tevékenység megújul.

Az integráció kulcsszereplője a pedagógus, meghatározó a befogadó pedagógus személyisége. A személyi feltételek mellett fontosak a tárgyi, szakmai feltételek.
A kedvező tanulási környezet megteremtése a többségi gyermekek szülői számára is megnyugtató. Az eltérő fejlődésű gyermekeket jól ismerő pedagógusok differenciális szemlélettel, jól megválasztott módszerekkel, kooperatív csoportos technikákkal, speciális pedagógiai módszertani tudással segítik a folyamatot.
Megfelelő szakmai képzettség hiányával, nem megfelelő felkészítéssel, alkalmatlan intézményi struktúrával nem lehet megfelelni ennek a kihívásnak.
Az intézményi szervezetfejlesztés elsősorban a vezető feladata, a szerepe, személyisége meghatározó, mint ahogy a fenntartó támogatása és a szülői igényekhez való alkalmazkodás is.

A hazai vizsgálatok feltárják az integráció minőségét befolyásoló tényezőket, és megállapítják, hogy a magatartás- és részképesség-zavarral küzdő tanulók az integráltan neveltek legnagyobb számú csoportja.
Egyre magasabb azoknak az intézményeknek a száma, amelyek nyitottak az új szakmai és környezeti kihívásokra, a szervezeti és tartalmi kereteik átalakításával alkalmassá válnak a

kulcskompetenciák fejlesztésére, a fejlesztési programok befogadására a különböző képességű gyermekek – a sajátos nevelési igényűek és ép társaik – együtt történő fejlesztésére.

Az oktatásügy erőfeszítése a szelekciós folyamatok feltartóztatására, az esélyegyenlőség biztosítására sok új jó szándékot, kezdeményezést, kísérletet hozott magával, értékközvetítő és képességfejlesztő programokat hozott létre.

A sikeres integráció feltételei: az alapító okiratban és a pedagógiai programban az integráció deklarálása, gyógypedagógiai segítségnyújtás, tanácsadás, az inkluzív intézmények befogadó szemlélete, nyitottsága, speciális oktatási és technikai eszközök, akadálymentesítés, fejlesztő értékelési rendszer kialakítása, szoros kapcsolattartás a szülőkkel.
Az inkluzív iskolák az integráció magasabb fokát jelentik. Szemléletük lényege, hogy minden gyermek különböző, különleges. A pedagógus meglátja a gyermekben az egyedit, a rá jellemző sajátosságokat. A gyermekek is elfogadják, hogy mindenkinél felléphetnek tanulási nehézségek, más mindenkinek az érdeklődési köre, tapasztalata, érzelmei, másképp tanulnak, más ütemben, más területen bontakoznak ki a képességek.
A többségi iskolák és az ott dolgozó pedagógusok felelőssége megnő a sajátos nevelési igényű tanulókkal szemben. Az inkluzív nevelés-oktatáshoz nélkülözhetetlen az attitűdváltás, a vezetői, nevelői elkötelezettség, az iskolatársak, szülők megértése, empátiája, befogadó-elfogadó magatartása.

A korai felkutatás, a speciális terápia megkezdése, a szülői tanácsadás fontos feladat.
Az óvodákban a logopédiai, gyógytestnevelési szakszolgálati ellátás erősítése, a mobil gyógypedagógiai szakszolgálat fokozott működtetése különösen fontos, az integráltan nevelhető gyermekek érdekében. A fogyatékos emberek kapcsolatlétesítése, és az érintkezés feltételeinek biztosítása érdekében közlekedésük könnyítése, az akadálymentesítés, szállító szolgálatok, távközlés, jelnyelvi tolmácsok, olvasható információk létesítése szükséges.

Mi a jövő?

- Elsősorban az eredményes, jól működő integráció.
- A szoros szakmai együttműködés.
- Az integráció, az inklúziós folyamat továbbvitele és terjesztése.
- A városi és kistérségi munkaközösségek bővítése és erősítése.
- A kompetencia alapú oktatás elterjesztése.

A magyar közoktatás és az Európai bizottság kulcskompetenciákra alapozva az alkalmazásképes tudást állítja a középpontba.

A közoktatás feladata, hogy egyenlő esélyeket biztosítson minden gyermek számára, a hátrányos helyzetben lévőknek adja meg a felzárkózás lehetőségét. A fejlesztés során építsünk a gyermekek előzetes tudására, tanítsuk meg, hogyan kell tanulni.
Az elmúlt évek elképzelései részben megvalósultak, komoly eredmények születtek, a komplex ellátás minőségi fejlesztést eredményezett.
A többségi óvodák és iskolák lassanként nyitottabbak a fogyatékosok befogadására, bár személyi és eszközi ellátottságuk még nagyon hiányos.
A szülői szervezetek ma még nem erősek, de már léteznek. Létrejöttek és működnek a speciális nevelést igénylő gyermekeknek segíteni hivatott közalapítványok, civil szervezetek alakultak és tevékenykednek.
Az utóbbi évtized törvényalkotása nagyon sok szempontból eredményezett komoly előrelépést az esélyegyenlőség érdekében, annak megvalósítása terén. Ezek a pozitív változások érintik a gyógypedagógiai intézményeket, a gyógypedagógusokat, és arra

sarkallják őket, hogy keressék a jobb megoldásokat a rászoruló gyermekek, családjaik és segítőik érdekében.
Az együttnevelésre vállalkozó többségi iskolák pedagógusai a főiskolákon, egyetemeken nem szereztek kompetenciát a sajátos nevelési igényű tanulók ellátásához, ezért a tudatos befogadáshoz szakmai segítségre van szükség.

A tanári attitűdök, a tanárok szociális érzékenysége, empátiája, az eltérések elfogadásának képessége, szakmai kompetenciák megszerzése a szolgáltatások fontos meghatározója. A szakmai szolgáltatások a befogadó intézmények számára azt a szakmai- módszertani hátteret biztosítják, amely eredményessé teszi a befogadást.

A 21. század iskoláját a gyermek érdeke és a partnerközpontú együttműködés jellemzi, mindez megköveteli az intézményektől, hogy minél szerteágazóbb kapcsolatrendszert működtessenek. Az iskola minőségének egyik meghatározója kapcsolata a segítő intézményrendszerrel.

Az integrációt felvállaló iskolák megsegítésére a közoktatási törvény lehetőséget biztosít egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények létrehozásával.
Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények szakszolgálati és szakmai szolgáltató feladatokat vállalnak fel. Utazó gyógypedagógiai hálózattal, utazó speciális szakemberekkel segíthetik a többségi intézményeket integrációs céljaik elérésében. Pedagógiai szakmai szolgáltatásaikkal az oktatás hatékonyságát és eredményességét növelhetik, szemléletformálásukkal a másság tiszteletét erősíthetik.
A szakmai elkötelezettségen túl fontos a források biztosítása. Az Európai Szociális Alap forrásai Magyarország számára is elérhetőek a Nemzeti Fejlesztési Terv Humán Erőforrás Fejlesztési Operatív Program kereti között. A HEFOP különböző intézkedései által új programcsomagok, jó gyakorlatok terjedhetnek el, megvalósul a pedagógusok továbbképzése, kialakul a szakmai segítő hálózat.

A sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű tanulók nevelése-oktatása a magyar iskolarendszerben jelentős változásokon ment keresztül. A sikeres integráció megvalósítása hosszú fejlesztési folyamatot jelent, egyben intézményi szervezeti változást. A jelenlegi magyar törvényi szabályozás kedvez a speciális nevelésű gyermekek, fiatalok beilleszkedési törekvéseinek.
Képletesen elmondható, hogy az 1951. évi törvény rendelkezései folytán áttelepített fogyatékos gyermek, közel 60 év után visszaléphet többségi társaihoz, megteremtve az iskolai-társadalmi lehetőséget a beilleszkedésre.
A sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű tanulók társadalmi integrációja attól függ, hogy a szakmaközi együttműködés, a felelősségteljes közös gondolkodás mennyire teljesedik ki, mennyire készek együttműködni a közösségek, a társadalom különböző szervezetei, csoportjai abban, hogy a most felnövekvő generáció egy előítéletességtől mentes társadalmat építhessen.

„A kulcs az értelmes és teremtő élethez a kezünkben lehet. Rajtunk is múlik, hogy hogyan közelítjük meg a hegycsúcsokat.”[25]

(Cserné Adermann Gizella)

[25] Dr. Kovács Eszter – Cserné Adermann Gizella: Tanult tehetetlenség, állóképesség, önbeteljesítő jóslat (www.feek.pte.hu)

UTÓSZÓ

Az integrálható tanulók gyógypedagógiai megsegítése legjobban a módszertani központok szakemberein keresztül valósulnak meg, ezért fontos, hogy a gyógypedagógiában dolgozó szakemberek megfelelően képzettek, jól felkészültek legyenek.

Minden szervezetnek változnia kell, az új kihívásoknak, igényeknek megfelelően, igaz ez az iskolákra, az összetett intézményekre, és nemcsak az elméleti tudás, hanem a gyakorlat terén is. Legfőképpen igaz ez ma a gyógypedagógiai intézményekre.

Az egész szervezetet érintő folyamatra a vezetőket, a dolgozókat fel kell készíteni. Képzésekkel, tréningekkel kell megismertetni az új lehetőségeket, módszereket, eljárásokat, struktúrákat, a megváltozott tanulási környezet, a facilitáló pedagógusszerepet, az ezzel járó konfliktusokat és kezelésüket, a korszerű tantárgypedagógiai szemléletet, a modellértékű metodikai eljárásokat.
A gyógypedagógusok jól tudnak közvetíteni, segíteni tudnak az egyénre szabott fejlesztésben, értékelésben, a tanulók képességeinek alaposabb megismerésében.

A gyógypedagógiában felhalmozott tudás átadására építenek a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciák, a jövő iskolái.
Egész oktatási rendszerünk átalakulása a 21. század gyermekéhez igazodik, aki egyedi, értékes, és értékeihez mért fejlesztést igényel, származásától, értelmi képességétől, szociokulturális hátterétől függetlenül.

„Nem az a faj a túlélő,
amelyik a legerősebb,
még csak nem is az,
amelyik a legintelligensebb,
hanem az,
amelyik képes reagálni a változásokra.”

(Charles Darwin)

IRODALOMJEGYZÉK

- *Csányi Yvonne:* A speciális nevelési szükségletű gyermekek és fiatalok integrált nevelése – oktatása 1990.

- *Csányi Yvonne és Perlusz Andrea*: Integrált nevelés inkluzív iskola. In: Báthory Zoltán és Falus Iván (szerk.): Tanulmányok a neveléstudomány köréből Osiris Kiadó, Budapest, 2001. 315-332.

- *Csányi Yvonne*: Fogyatékosok integrációja – nemzetközi és hazai áttekintés – Gyógypedagógiai szemle 18. 4. sz. 1990. 271-279.

- *Dr. Papp Gabriella*: Tanulásban akadályozott gyermekek a többségi általános iskolában – Comenius, Pécs 2004. 11-12.

- *Dr. Kálmán Zsófia*: Van-e szükségük pozitív diszkriminációra Magyarországon a sérültséggel/ fogyatékossággal élő embereknek? – Hoffmann Judit: Gyógypedagógiai szöveggyűjtemény – Comenius Bt. Pécs, 2003. 86.

- *Bicsákné Némethy Terézia*: A Zala Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szerepe a fogyatékos gyermekek jogainak érvényesítésében – Szakdolgozat. BME Közoktatás-vezetői szak 2002.

- *Hatos Gyula*: Emberek értelmi akadályozottsága – Nemzeti Tankönyvkiadó Bp. 2002.

- Játékra nevelés a foglalkoztató iskolában– Országos Pedagógiai Intézet Bp. 1984. (szerk.: Szép Lászlóné)

- Nevelési program a foglalkoztató iskolák óvodai tagozata számára – Művelődési Minisztérium Bp. 1986. (szer.: Hatos Gyula)

- Hatos Gyula: Az imbecillisek pedagógiája – Tankönyvkiadó Bp. 1987.

- *Adonyiné dr. Gábori Mária*: A sajátos nevelési igényű gyermek integrált/inkluzív nevelése. Tananyagok a pedagógia szakos alapképzéshez – szerk.: Bárdossy Ildikó, Forray R. Katalin, Kéri katalin – PTE BTK Nev.Tud.Intézet nti.btk.pte.hu/dogitamas/BHF_FILES/html/28Keri/html/hefop09.htm - 82k 2008.03.10.

- *Boreczky Ágnes*: Kultúraazonos pedagógia – Országos Közoktatási Intézet – Új Pedagógiai Szemle 2000. július-agusztus

- *Halász Gábor*: A sajátos nevelési igényű gyermekek oktatása: európai politikák és hazai kihívások Új Pedagógiai Szemle 2004. 54. 2. sz. 28-38.

- *Illyés Sándor* (szerk.): *Gyógypedagógiai alapismeretek.* ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest, 2000.

- *Illyés Sándor*: Másság és emberi minőség. In.: Új Pedagógiai Szemle 1999/1. 3-10.

- *Kőpatakiné Mészáros Mária* (szerk.): Táguló horizont. Tanulmánykötet a befogadó iskolák, elfogadó közösségek pedagógusai számára. OKI, Bp., 2004.

- *Kőpatakiné Mészáros Mária*: Felnő egy elfogadó nemzedék. In: Kőpatakiné Mészáros Mária (szerk.): *Befogadó iskolák, elfogadó közösségek*. Országos Közoktatási Intézet, Budapest 2003.

- *Lannert Judit és Mártonfi György*: Az oktatási rendszer és a tanulói továbbhaladás. In: Halász Gábor és Lannert Judit (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2003*. Országos Közoktatási Intézet, Budapest 2003.

- *Mills Charles*: Szegregáció vagy integráció? Gyógypedagógiai Szemle 1994. 22. 3. sz. 166-179.

- *Párdányi Teodóra*: Enyhe értelmi fogyatékosok részleges integrációja az iskolában. Gyógypedagógiai Szemle 1991. 19. 3.sz.

- *Petriné Feyér Judit*: A különleges bánásmódot igénylő gyermek . In: Falus Iván szerk.: Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 1998.

- *Puskás Aurél* (Educatio Kht.) Kompetencia konferencia, előadás – Kaposvár, 2008.

- *Tímár Éva*: Városi és községi iskolák tanítási klímájának sajátosságai. In.: *Magyar Pedagógia*, 1994.94. 3-4. sz

- *Vargáné Csigás Erzsébet*: Egy integrációs óvodai nevelés története. *Fejlesztő Pedagógia* 2002. 13. 1.sz.

- *Zsigmond Anna*: Amerika: Társadalom és oktatás: Fordulópontok az amerikai oktatáspolitikában – Gondolat Kiadó, Budapest 2005. 180.

- *Benczéné Csorba Margit*: Segítünk, hogy segíthess! – Fejlesztő Pedagógia 2007. (18. évf.) 3-4. sz. 4.

- Jelentés a magyar közoktatásról szerk.: Halász Gábor és Lannert Judit 2000. http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=Jelentes2000 – 2008.03.10.

- Közoktatásfejlesztés – Esélyteremtés VII. Országos Közoktatási Szakértői Konferencia – Debrecen, 2005.

- 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról
- 1998. évi XXVI. törvény – a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

- Az esélyteremtő közoktatásért – Oktatási Minisztérium OKT. 2000.

- Kaposvári Többcélú Kistérségi Társulás Egyeztetési terve 2008.

- Kaposvári Többcélú Kistérségi Társulás adatbázisa 2008.

- Kaposvár Megyei Jogú Város feladatellátási terve – Kaposvár, 2008., Kaposvári Többcélú Kistérségi Társulás feladatellátási terve – Kaposvár, 2008.

- Bárczi Gusztáv Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó pedagógiai szakmai továbbképzési terve és félévi beszámolója – Kaposvár, 2008.

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ

BEVEZETÉS

I. FEJEZET

Más a gyermekem

Alapfogalmak, jogszabályok

Sajátos nevelési igény – hátrányos helyzet
Szegregáció - integráció

Az együttnevelés feltételei

Integrált iskoláztatás
Inkluzív nevelés

A tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott gyermekek az óvodában, iskolában
Tanulásban akadályozott gyermek
Értelmileg akadályozott gyermek

A pedagógiai szakszolgálatok
Logopédiai szolgáltatás
Gyógytestnevelés
Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás
Fejlesztő felkészítés
Nevelési tanácsadás
Konduktív pedagógiai szakszolgálat
Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás
Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság

A pedagógiai szakmai szolgáltatások

Az új típusú pedagógus

Új eszközök, módszerek, eljárások, struktúrák

II. FEJEZET

Segítünk, hogy segíthess!

A Kaposvári Kistérség bemutatása

Bárczi Gusztáv Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó

Történeti áttekintés
Az intézmény feladata és alaptevékenysége
Az intézmény pedagógiai gondolkodása
A Módszertani Központ célja
Óvoda, iskola, fejlesztő iskola, speciális és készségfejlesztő szakiskola
Diákotthon
Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó
Utazó szakember-hálózat
Az utazó gyógypedagógus kapcsolatrendszere
Terápiás szolgáltatások I-II.
A Módszertani Központ pedagógiai szakmai szolgáltatásai
Kistérségi pedagógiai szakmai szolgáltatás
Az intézményi dolgozók munkájáról
Fejlesztési program
Együttműködés a szülőkkel
A kistérségi integráció
Az értékelés
Kompetencia alapú oktatás
Még egyszer őszintén a változásról!
Tapasztalatok a Kaposvári Kistérségben

ÖSSZEGZÉS

UTÓSZÓ

IRODALOMJEGYZÉK

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet

A L A P Í T Ó O K I R A T

Az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény, továbbá a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény alapján Kaposvár Város Önkormányzata a Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Diákotthon és Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó alapító okiratát a következők szerint határozza meg:

1.) Az intézmény elnevezése: Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola,
Speciális Szakiskola, Diákotthon,
Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó

2.) Az intézmény rövid neve: Bárczi Gusztáv Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó

3.) Az intézmény székhelye: 7400 Kaposvár, Bárczi Gusztáv u. 2.

4.) Évfolyamok száma:
óvodai csoport (3 évf.)
iskolai életmódra felkészítő csoport (1 évf.)
középsúlyos értelmi fogyatékos csoport (1-8. évf.)
általános iskolai csoport (1-8. évf.)
speciális és készségfejlesztő speciális szakiskolai évfolyam (2+2 évf.)
autisztikus tüneteket mutató autista csoport (1-8. évf.)
fejlesztő iskolai csoport
80 gyógypedagógiai intézeti férőhely

5.) Az intézmény törzsszáma: 398150

6.) Az intézmény OM azonosítója: 038551

7.) Az intézmény típusa: Közös igazgatású közoktatási intézmény

8.) A közoktatási intézmény önálló szervezeti egységei:
a) Óvoda, fejlesztő iskola, általános iskola
b) Speciális és készségfejlesztő speciális szakiskola
c) Diákotthon
d) Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Központ
- da) Pedagógiai szakszolgálatok
- db) Pedagógiai szakmai szolgáltatások
- dc) Utazó gyógypedagógiai hálózat
e) Nevelési Tanácsadó

9.) Felvehető maximális tanulólétszám: 360 fő

10.) Az alapítás éve: 1948.

11.) Az alapító szerv neve: Somogy Megye Tanácsa

12.) Az intézmény fenntartója és felügyeleti szerve:
Kaposvár és Környéke Óvodai Közoktatási Intézményfenntartó Társulás
7400 Kaposvár, Kossuth tér 1.
Kaposvár és Környéke Általános Iskolai Közoktatási Intézményfenntartó Társulás
7400 Kaposvár, Kossuth tér 1.

13.) Az intézmény feladata és alaptevékenysége:

Sajátos nevelési igényű (enyhe, középsúlyos értelmi fogyatékos, súlyosan - halmozottan fogyatékos, autista, beszédfogyatékos) gyermekek, tanulók pedagógiai, gyógypedagógiai ellátása. Állapotuknak megfelelő óvodai, iskolai, speciális szakiskolai nevelése és oktatása, logopédiai, gyógytestnevelési, pszichológiai feladatok ellátása, fejlesztő felkészítés, fejlesztő iskolai oktatás, gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, konduktív pedagógiai ellátás biztosítása.
Változó létszámmal beiskolázásra kerülő, autisztikus tüneteket mutató és autista tanulók nevelése, oktatása. Az utazó szakemberhálózat keretében a többi gyermekkel együtt nevelt, integrált, sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztése utazó gyógypedagógussal.
A nevelési-oktatási folyamat eredményességét szolgáló kutató-fejlesztő csoport működtetése.

TEÁOR szám: 85.20 alapfokú oktatás
55.90 egyéb szálláshely-szolgáltatás
Alapvető szakág: 852.010 Alapfokú oktatás (alapfokú oktatás kivételével)

Szakfeladatok:

80112-6 Sajátos nevelési igényű (enyhe, középsúlyos értelmi fogyatékos, beszédfogyatékos, autista) gyermekek óvodai nevelése
Fejlesztő iskolai oktatás súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekek részére annak a tanítási évnek az első napjától, amelyben a 6. életévét betölti

80122-5 Sajátos nevelési igényű (enyhe, középsúlyos értelmi fogyatékos, autista) tanulók nappali rendszerű, általános iskolai nevelése, oktatása 1-8 osztályig (8 évfolyamon)

80121-4 Általános iskolai nappali rendszerű nevelés, oktatás
Hátrányos helyzetű, tanulási nehézségekkel, zavarral, súlyos pszichés magatartási zavarokkal küzdő gyermekek általános iskolai nevelése és differenciált oktatása

<u>Speciális szakiskola</u>

Alapvető szakág: 80220 szakiskolai oktatás, szakképzés
80225-2 Sajátos nevelési igényű (enyhe fokban értelmi fogyatékos) tanulók nappali rendszerű szakképesítés megszerzésére felkészítő iskolai oktatása, elméleti oktatás és gyakorlati képzés 2+2 évfolyamon

OKJ 31786201 ABC – eladó
OKJ 21620301 Állatgondozó

OKJ 31526202 Asztalosipari szerelő
OKJ 31782202 Gyorsétkeztetési eladó
OKJ 33527610 Lakástextilvarró, - javító
OKJ 21620705 Parkgondozó
OKJ 21529301 Szőnyegszövő
OKJ 31527603 Varrómunkás
OKJ 31786208 Virágkötő
OKJ 33464101 Számítógép-kezelő (-használó)
A munkába állást, életkezdést elősegítő képzés:
Válaszfalépítő kőműves
Konyhai munkák, konyhai segítő munkák

Készségfejlesztő speciális szakiskola

Sajátos nevelési igényű (középsúlyos értelmi fogyatékos, autista) tanulók speciális szakiskolai nevelése, oktatása nappali rendszerben, elméleti oktatás és gyakorlati képzés 2+2 évfolyamon

A munkába állást, életkezdést elősegítő képzés:
Parkápoló
Takarító, takarítói kisegítő munkák
Konyhai munkák, konyhai segítő munkák
Csomagolás
Kézi cirokseprű-kötő

80222-5 Sajátos nevelési igényű (enyhe, középsúlyos értelmi fogyatékos, autista) tanulók nappali rendszerű szakiskolai nevelése, oktatása

80511-3 Napköziotthoni és tanulószobai foglalkozás (szorgalmi időben)

55132-6 Diákotthoni, kollégiumi szálláshelynyújtás sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók számára

Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményként pedagógiai szakszolgálati ellátás óvodák, iskolák számára.
Nevelési, pszichológiai tanácsadás óvodák, iskolák számára, iskolapszichológiai feladatok ellátása. Nevelési-oktatási folyamat eredményességét szolgáló kutató-fejlesztő csoport működtetése.
Pedagógiai-szakmai szolgáltatás, szakmai fejlesztés az integrációra is kiterjedően:
szaktanácsadás, pedagógiai tájékoztatás, igazgatási, pedagógiai szolgáltatás, pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése, tanuló-tájékoztató, tanácsadó szolgálat.
Felsőfokú, főiskolai és egyetemi szintű képzésben résztvevő hallgatók gyakorlati képzése.
Feltételek megteremtése azon tanulóknak, akiknek gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben való tanulásukhoz a lakóhelyükön nincs lehetőségük, diákotthoni elhelyezése, 80 intézeti férőhely azoknak, akiknek a mindennapi bejárása nem biztosított.
Az intézmény folyamatos nyitvatartással működik.
Nyitvatartási napok száma: 365 nap.

14.) Az intézmény a fenti alaptevékenységen kívül ellátja:

TEÁOR szám: 80.42 Máshová nem sorolt felnőtt- és egyéb oktatás

80402-8 Iskolarendszeren kívüli szakmai oktatás, vizsgáztatás

80521-2 Pedagógiai szakszolgálat:

Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény szakszolgálatai:

- → gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás
- → fejlesztő felkészítés
- → logopédiai ellátás
- → konduktív pedagógiai ellátás
- → gyógytestnevelés
- → a többségi óvodákba, iskolákba járó, integrált nevelésben részesülő sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, nevelésének, képzésének segítése (Ktv. 121. § (29) bek.)

8541-0 Pedagógiai - szakmai szolgáltatás

- → szaktanácsadás
- → pedagógiai tájékoztatás
- → igazgatási, pedagógiai szolgáltatás
- → pedagógusok képzésének, továbbképzésének, önképzésének segítése, szervezése
- → tanuló-tájékoztató, tanácsadó szolgálat
- → főiskolai és egyetemi hallgatók, gyógypedagógiai asszisztensek képzése, szülői tanácsadás, képzés, szülőklub és telefonos segélyszolgálat

80521-2 Nevelési Tanácsadó szolgálat

A nevelési tanácsadás feladata a beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermek problémáinak feltárása, szakvélemény készítése, rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával.

A közösségbe nehezen illeszkedő, különleges nevelési módszereket igénylő gyermekek nevelését segítő, tanácsadó szolgáltatás. Gyermekek iskolaérettségi, fejlettségi képesség- és tehetségvizsgálata.

Lelkiekben sérült, és emiatt az oktatásban tanulmányi vagy magatartási problémákkal küzdő fiatalok pszichológiai vizsgálata és kezelése.

15.) 75192-2 Önkormányzatok valamint többcélú kistérségi társulások elszámolásai

16.) 75195-8 A költségvetési szervek által végzett egyéb kiegészítő tevékenységek

17.) Intézményi közétkeztetés

55231-2 Óvodai intézményi közétkeztetés
55232-3 Iskolai intézményi közétkeztetés
55233-4 Kollégiumi intézményi közétkeztetés

18.) A költségvetési szerv által ellátható vállalkozási tevékenységi köre és mértéke:
Az intézmény vállalkozási tevékenységet nem folytat.

19.) Az intézmény jogállása: önállóan gazdálkodó, teljes jogkörrel rendelkező költségvetési szerv. Az intézményvezetőt a Megyei Jogú Város Közgyűlése nevezi ki, a kiválasztás nyilvános pályázat útján történik. Az intézményegység-vezető megbízásáról és a megbízás visszavonásáról az igazgatótanács dönt.

19.) Feladatellátást szolgáló vagyon:

Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának tulajdonában álló 9561 hrsz-ú ingatlan, valamint az intézmény vagyonleltárában nyilvántartott tárgyi eszközök.
A vagyonnal való gazdálkodás vonatkozásában Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlésének – az Önkormányzat vagyonáról és a vagyongazdálkodás szabályairól szóló – hatályos önkormányzati rendeletében foglaltak szerint kell eljárni.

2. sz. melléklet

MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS

Tantestületi vélemények egy minőségbiztosítási felmérés során

Az elmúlt 10 évben miben változott meg a pedagógusok, gyermekfelügyelők gyermekszemlélete?

- a gyermek fejlődése került előtérbe
- több tolerancia, türelem, empátia és odafigyelés a pedagógusoktól és a gyermekfelügyelőktől is
- tudatosság, tisztelet, megértés, érzékenység, partnerség, rugalmasság, nyitottá válás, precízség, alaposabb munkavégzés, intelligens viselkedés
- feltétel nélküli elfogadás, szeretet, testi kontaktus
- fokozódó felelősségérzet, felelősségvállalás és gondoskodás
- sajátos pedagógiai eljárások és a gyermek egyéni haladásának megsegítése
- nagyobb odafigyelés és összetettebb egyénre szabott feladatok végzése
- elfogadóbbá váltunk, a másság elfogadása
- korszerű, naprakész elméleti és gyakorlati tudással látjuk el a feladatainkat
- individualizálódás
- egyén került előtérbe
- együttműködés, megértés, segítés
- team munka
- a szülők válláról több feladatot veszünk le
- gyermekcentrikusság
- gyermeki jogok figyelembe vétele
- differenciált tananyag készítése, informatikai eszközök használata
- a gyermekfelügyelők partnerek lettek
- új módszerekre, eljárásokra fogékonyabbak lettünk
- kevesebb a tekintélyünk
- munkacsoportok együttműködése hatékonyabbá teszi a munkát
- partnerközpontúság
- kooperáció
- piacszemlélet eluralkodása
- esélyegyenlőség hangsúlyozása

Milyen lehetőségeket kaptak a gyerekek intézményünkben?

Táborozások, osztálykirándulások, versenysport, tehetséggondozó szakkörök, kiállításokon, pályázatokon való részvétel, jutalmazások, terápiák, tanulmányi versenyek, színjátszás, úszás, korcsolya, foci, atlétika, szakképzés, továbbtanulás, kollégiumi elhelyezés, iskolabusz, néptánc, reneszánsz tánc, társastánc, judo, fotózás, tűzzománc, rajz, ösztöndíj, DSE rendezvények, rendezvények, ünnepélyek, integráció, tankonyha, számítógépes terem, eszközök, pszichológus szakember igénybe vétele, differenciált oktatás, egyéni bánásmód, könyvtár, szabadidős tevékenységek

Milyen fejlesztések, terápiák kerültek bevezetésre?

Kutyás terápia, lovas terápia, logopédia, gyógytorna, gyógytestnevelés, rehabilitációs úszás, fizikoterápia, bábterápia, alapozó terápia, pszichoterápia, konduktív fejlesztés, korcsolya, masszázs, zeneterápia, drámapedagógia, judó, mentálhigienes, egyéni fejlesztések, rehabilitációs órák, játékterápia, tánc-mozgás, számítástechnika, tűzzománc, természetjárás, fejlesztő felkészítés, basalis terápia, diszlexia, diszgráfia, hallásnevelés, DSGM, Ayres-terápia, Waldorf módszer, művészetterápia

Mit jelent a gyerekek számára, hogy általános iskolából módszertani központ lettünk?

Azt a rengeteg lehetőséget, amit az előbbiekben felsoroltunk, minőségi változást, több lehetőség a gyerekek számára, változatosabb programok, összes fejlesztés egy helyen az intézményben, javultak a személyi és tárgyi feltételek, térítésmentesen kapnak ellátást, bővült a szakmai szolgáltatásunk, többcélú intézmény lett, több szakember, többféle képesítéssel, az ellátottak köre bővült, hatékonyabb együttműködés az általános iskolákkal, utazó gyógypedagógiai hálózat, felnőttképzések, pályázatok, kibővült a fejlesztési lehetőségek köre, többféle munkát kell elvégezni maximális teljesítménnyel, több óraszám, gyógytestnevelés, logopédia, pszichológia, nyitottá vált az intézmény, nincs olyan gyermek és probléma, amit nem tudunk megoldani

2008. az igazgatóválasztás éve, 5 évre visszatekintett a tantestület, és a minőségbiztosítási keretben a pedagógusok véleménye a következő volt:

Nekem az elmúlt 5 évben a következők tetszettek…

- Az igazgató megmentette az intézményt a megszűnéstől.
- Az igazgató minden dolgozóért harcol, azon van, hogy mindenkinek legyen munkája.
- Ezt az intézményt szerintem csak ő tudja irányítani, és a megfelelő szinten vezetni.
- A legideálisabb vezető, mert akár magánügyben, akár munkával kapcsolatban lehet hozzá fordulni bármikor, és mindig segít.
- A tanfolyamok szervezésével is mindenkinek a legjobbat akarta.
- A gyerekek érdekeit szolgálta a jótékonysági napok és a vásárok szervezésével.

- Konferenciák megrendezésével, többszöri alkalommal, minden tanévben lehetővé tette a többi iskolával, intézménnyel a jó szakmai kapcsolat fenntartását.
- Többek között jutalmazásokkal, színházlátogatásokkal köszönte meg a munkát.
- Iskolai nyílt nap (Jótékonysági nap!).

- Jó volt látni a folyamatos fejlődést az intézmény falain belül és kívül, ami a vezető erős személyiségének is köszönhető.
- Személyes véleményem szerint nálánál jobb, megértőbb, fejlődni képes vezetőt nem tudnék elképzelni a folyamatos törekvéseiből kifolyólag.
- A dolgozóit – beosztásuktól függetlenül – egyformán vagy érdemei szerint elismeri.

- Tanulhattam, fejlődhettem és rengeteget dolgozhattam.

- Kifelé nyitott az intézmény az 5 év során. Megismertek bennünket, céljainkat, tevékenységünket, országosan elismert intézménnyé váltunk!
- Intézményünk vezetőjéről a nekem legjobban tetsző szempontok;
- Nyitott az új pedagógiai eljárások, módszerek, terápiák bevezetésére.
- Képes koncepciót váltani.
- Képes az emberek mozgósítására az új dolgok megvalósítása céljából.
- Az emberekhez méltósággal és megbecsüléssel viszonyul.
- Nyilvánvaló elkötelezettséget tanúsít a minőségi munka iránt.
- Képes az emberekből a legjobbakat kihozni.
- Elősegíti, hogy beosztottjai erősségeiknek, érdeklődésüknek megfelelően többletfeladatokat kapjanak, és azokban megmérhessék magukat.

- A vezetői tevékenységet több oldalról is lehet elemezni:
- Az igazgató ismeri és betartja a törvényeket.
- Elvárja, hogy munkatársai is a törvény szellemében cselekedjenek.
- Emberi oldalról: energikus, igényes, empatikus, humánus vezető.
- Az intézmények vezetése: vannak céljai, a kitűzött célokat eléri, menedzsment típusú vezető.

- Az említett időszakban intézményünk nehéz politikai, gazdasági környezetben és befektetett energiával, egyszemélyű vezetői iránymutatással és szűk menedzsmenttel, elismert, közismert, sikeres, stabil intézménnyé vált. Ilyen „környezetben”, ilyen mértékű szellemi, anyagi és egzisztenciális fejlődés csak egy nagyon határozott, erős, kreatív vezető irányításával jöhetett létre. Ehhez természetesen elengedhetetlen a jól képzett, felkészült, aktív menedzsment és a viszonylag jó hozzáállású kollektíva. A hagyományok megtartása mellett – ilyen előremenetellel – a feladatok, az egyes személyre eső pluszterheléstől szubjektívan megnyilvánulások is felszínre kerültek. Azt a támogatást és anyagi juttatást, amit pluszként kaptam, nagyon köszönöm intézményünk vezetőjének és vezetőségének. A jövőben is hasonló affinitással hozzá kívánok járulni a sajátos módszereimmel, intézményünk eredményes munkájához, rendjéhez és a jó munkahelyi közérzetéhez.

- Mindent megtett az intézmény fennmaradásáért, fejlesztéséért és a dolgozók munkahelyéért.

- Intézményünk hatásköreinek bővülésével módszertani központtá és nevelési tanácsadóvá alakult.
- Intézményünk szakmai műhelyvolta még inkább kiteljesedett, fejlődött.
- Több országos rendezvényt, konferenciát, versenyt bonyolítottunk le.
- Pedagógusok részére színvonalas továbbképzéseket szerveztünk, 600 tanúsítványt adtunk ki.
- Több sikeres pályázati eredményt tudhatunk magunk mögött.
- Tovább szélesítettük külföldi és belföldi szakmai kapcsolatainkat.
- Lehetőséget kaptam közoktatási vezető szakirányú képzésben való részvételre.
- Több tanfolyamon, továbbképzésen vettem részt.
- Munkaközösség-vezetői feladatokat látok el a felnőttképzés terén.
- A különböző tantestületi kirándulások, rendezvények pozitívan hatottak közösségi életünkre.

- Nekem még ilyen főnököm nem volt, aki ilyen odaadással, „tyúkanyó” módjára igyekszik védeni a dolgozó érdekeit, védi a munkahelyeket, gondoskodik a lehetőségekhez mérten az anyagi megbecsülésről.

- Pozitívuma az intézmény menedzselése, presztízsének növelése.
- Egy nehéz gazdasági és átalakulási helyzetben is perspektívát talált az iskola – az igazgató aktív, változásra hajlamos személyisége által – a fennmaradásra.
- Meglátja a körülötte dolgozó emberekben a tehetséget, és jól segíti a tehetség érvényesülését, felszínre jutását. Adott cél érdekében jól össze tudja kovácsolni a nevelőtestület különböző habitusú tagjait.
- Nekem az elmúlt 5 évben a következők nem tetszettek:
- A demokratikus vezetéshez hozzátartozik a nevelőtestület aktívabb bevonása is fontosabb döntésekben, ezáltal elkerülhetők lennének a kínos helyzetek.
- A vezetésnek is lehet önkritikát gyakorolni, sőt KELL!

- Lehetőség volt továbbtanulásra. Bővült az iskola tevékenységi köre. Szemléletváltás következett be a tanítási módszerek terén.
- Szakmai tevékenység;
- Az igazgatónő a kitűzött célok eléréséért mindent megtesz, és elvárja, hogy kollégái is ilyen szellemben dolgozzanak. Alkalmazkodik az új kihívásokhoz, energikus, elképzeléseit valóra váltja.
- Tetszik az iskolavezetés összehangolt munkája.
- Tetszik, hogy kiemelt figyelmet kapott a felnőttképzés, a szakszolgálat kiterjesztése a kistérségre.
- Az eredményes pályázatok hatására bővült az intézmény eszköztára.
- Tetszettek a színvonalas szakmai konferenciák, a meghitt karácsonyi ünnepélyek, az erdélyi kirándulás.

- Rugalmas, a társadalmi elváráshoz alkalmazkodó iskolavezetés;
- Programok pedagógusoknak és tanulóknak.
- Munkahelymegtartó szemlélet.
- Lehetőség az önképzésre.
- Folyamatos képzési lehetőségek. Kollégák szakmailag nagyon felkészültek, illetve tréningekkel segítik a társaikat.
- Korrekt iskolai vezetés és nagyon jó szakemberek!
- Szociálisan érzékeny közösség, illetve tantestületünk van. Kooperatív munka van az intézményünkben.

- Számomra sokat jelent, hogy bármikor, bármilyen jellegű (akár magánjellegű is) problémával fordulhatok az Igazgatónőhöz. A sok változás ellenére, a nehezebben, nem mindig zökkenőmentesen telő napok-hetek alatt is érezni az összefogó erőt, érezni az energiát, ami segít átlendülni az akadályokon. Tetszik az, hogy mindenkinek megadatik a lehetőség a továbbtanulásra, fejlesztésre.
- Tantestületi kirándulások, megmaradt álláshelyek, bővülő profil, megértés, tantestület összekovácsolása.

- Igazgató asszony szakmai felkészültsége, sok tekintetben bölcs meglátásai, jövőképe, az intézmény érdekében kifejtett erőfeszítései, kohéziós erő, a tökéletességre való törekvése, stílusa, harcos természete.
- Jó vezetőnek tartom, szívesen dolgozom irányítása alatt.
- A csökkenő gyereklétszám ellenére az intézmény folyamatos fejlődése tapasztalható.
- Minden siker közös siker, melybe minden dolgozó beletartozik.
- A dolgozók részére szervezett utazások, kirándulások stb.

- Közös karácsonyok, pedagógusnapok, nőnap, de leginkább a saját gyerekekkel való kirándulás és színházlátogatás.
- Fontos, hogy a városban történt negatív változások a mi intézményünket jóval kevésbé érintették, s ezt elsősorban az Ő személyének tulajdonítom.
- Tetszett, hogy soha nem elégedtünk meg a jelenlegi helyzettel, mindig a fejlődés lehetőségét kerestük, és meg is találtuk. Mindig volt valami átütő rendezvény, tevékenység, ami az intézményt propagálta, és segített, hogy halljanak rólunk. Rengetegen megismerték intézményünket, és továbbvitték hírünket.

- Támogatott a továbbtanulásra, egyenes, őszinte visszajelzést adott kellő időben, nagyon jó előadásokat tartott, magabiztos, határozott személyiség.
- Módszertani központ létrehozása, pályázati lehetőségek maximális kihasználása.
- Jutalom-programok.
- Továbbképzési lehetőségek, az intézmény profiljának bővítése.
- Jeles ünnepekről megemlékezés ajándékkal, ebéddel a dolgozók számára.
- Az intézmény jövőjének maximális figyelembe vétele, kapcsolatok fenntartása, újak keresése – erőfeszítésein felül.

- Ami tetszik: a kialakult gazdasági és politikai helyzetben – a sorozatos iskolabezárások ellenére – is sikerült megőrizni és továbbfejleszteni az intézményt, ezzel biztosítva a dolgozók munkahelyét.
- Ami nem tetszik: átalakult az intézmény munkahelyi légköre, a baráti bensőségesebb légkört felváltotta egy ridegebb légkör. Ugyanakkor nehezebben kezelhetők a tanulók is, több lett a pedagógusokat, nevelőket ért atrocitás.

- Intézmény reklámozása. Több sikeres konferencia megrendezése.
- Családok felé való nyitás. Munkahelyi stabilitás. Szakszolgálatok.
- A 10 év tervei szinte 100 %-ban megvalósultak.
- Jutalomutazások – színházlátogatások.
- Utazó gyógypedagógiai fejlődése.
- Az igazgatónő előre látja a fejlődés irányát.

- Az elmúlt 4 évben kismamaként távol voltam az intézménytől, azonban gyakorta belátogattam. Minden egyes látogatásom közti időben történt valami változás, fejlődés az intézményben. Tetszettek az előrelépések, és az ezek megvalósításához szükséges továbbtanulási hullám.
- Nem volt munkaerő-leépítés, az iskola tárgyi feltételei fejlődtek, jó lett a „csapatszellem”, a közös programok iskolán kívül összekovácsolták a kollektívát.
- Szinte mindig több lépéssel mások előtt járt. Megérzései helyesnek bizonyultak, jól „látta a jövőt”, magáévá tudta tenni teljes mértékben a menedzser szemléletet.

- Megfelelő volt az intézmény hosszú távú jövőjének és működésének meghatározása, és példás ennek tervezése.
- Az intézmény önként vállalt feladatai új irányt adnak a működésben, amihez a kollégák szívesen teszik hozzá legjobb tudásukat és lelkesedésüket.
- Intézményünk meghatározó szerepet tölt be a gyógypedagógiai intézmények között.
- Intézményünk széles körben ismertté, elismertté vált.
- A vezetés méltányolja az erőfeszítéseket, előrelátóan gondolkodik az intézmény jövőjéről, bevonva a dolgozókat.

- Intézményünket a kor szellemének, a társadalmi elvárásoknak megfelelő irányban fejlesztette.
- A folyamatos képzésekkel, egyéni beszélgetésekkel minden dolgozó egyéni fejlődését elősegítette.
- Tudja lelkesíteni a munkatársait az új kipróbálására, az új kihívásokra.
- Mindenkinek elismeri értékeit, és nagyon jól motivál az új feladatokra.
- Öröm a vezetése alatt dolgozni!

3. sz. melléklet

TANÉVI MUNKATERV
(részletek)

MÓDSZERTANI KÖZPONT

Városi és kistérségi ellátás

MÓDSZERTANI KÖZPONT CÉLJA

- A sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékosságából eredő hátrányának megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülésspecifikus szempontú támogatása.
- Pedagógiai szakszolgálati feladatellátás.
- Pedagógiai szakmai szolgáltatás.
- Szülősegítő szolgáltatások működtetése.

Célunk elérése érdekében

- Együttműködés az inkluzív intézményekkel, az érintett gyermekek, tanuló szüleivel, a társadalmi rehabilitációban részt vevő szervezetekkel,
- Országos, regionális szinten tájékoztatás a kaposvári integrációról
- tevékenysége során olyan módszertani ismeretek nyújtása, amely alkalmazkodik a tanulók egyéni különbségeihez és egyénre szabott fejlesztést biztosító pedagógiai gyakorlatot mutat be óvodától a középiskoláig.
- Utazó gyógypedagógiai hálózat középiskolai kiterjesztése érdekében az igények felmérése
- Teljes körű szakszolgálati ellátás biztosítása, együttműködés a szakemberek között
- Iskola-pszichológiai hálózat kiépítése és működtetése
- Szakmai szolgáltatással a pedagógusok munkájának segítése az integrációra és a kompetencia alapú oktatásra kiterjedően.
- Képzési programok akkreditálása.
- Együttnevelés korszerű eszközrendszerének elterjesztése érdekében pedagógiai módszertanok kidolgozása.
- Kutató-fejesztő csoport működtetése

Ellátás célcsoportja:

	Városi ellátás	Kistérségi ellátás	Regionális-országos ellátás
Utazó gyógypedagógia	10 óvoda 8 általános iskola	5 általános iskola	gyermekek, tanulók igény szerint
Logopédia	22 óvoda 13 általános iskola 4 középiskola	10 óvoda 7 általános iskola	pedagógusok igény szerint
Gyógytestnevelés	3 óvoda 10 általános iskola 3 középiskola	10 általános iskola	pedagógusok igény szerint
Iskolapszichológia	23 általános és középiskola	2 általános iskola	-
Egyéb szakszolgálat	gyermekek, tanulók igény szerint	gyermekek, tanulók igény szerint	gyermekek, tanulók igény szerint
Szakmai szolgáltatás	pedagógusok, intézményfenntartók igény szerint	pedagógusok, intézményfenntartók igény szerint	pedagógusok, intézményfenntartók igény szerint
Szülősegítő szolgáltatás	szülők igény szerint	szülők igény szerint	szülők igény szerint

TARTALMI FELÉPÍTÉS

MÓDSZERTANI KÖZPONT TARTALMI FELÉPÍTÉSE			
Utató szakember-hálózat	**Terápiás szolgáltatás**	**Pedagógiai szakszolgálat**	**Pedagógiai szakmai szolgáltatás**
Megfigyelés Tanácsadás, konzultáció segítségadás Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók egyéni komplex fejlesztése Iránymutató fejlesztési tervek elkészítéséhez Utógondozás	Gyógytorna Alapozó terápia Autogén tréning Rehabilitációs úszás Kutyás terápia Lovas terápia Judo terápia Gyermek pszichodráma Művészetterápia Játék- és bábterápia Szociális érzékenységet személyiséget fejlesztő tréning	Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás Fejlesztő felkészítés Logopédiai ellátás Konduktív pedagógiai ellátás Gyógytestnevelés Nevelési Tanácsadó Iskola-pszichológiai hálózat	Szaktanácsadás Pedagógiai tájékoztatás Pedagógusok képzésének, továbbképzésének, önképzésének segítése, szervezése Igazgatási, pedagógiai szolgáltatás Tanuló tájékoztató tanácsadó szolgálat
Felsőfokú és főiskolai szintű gyakorlati képzés			

A VÁROSI INTÉZMÉNYEK ÁLTAL IGÉNYELT SZOLGÁLTATÁSOK

Szempontok	***Utazó szakemberhálózat***	***Logopédiai ellátás***	***Gyógytestnevelés***	***Iskolapszichológia***	***Pedagógiai szakmai szolgáltatás***	***Terápiák*** (gyógytorna,rehabilitációs úszás zene-kutyás terápia,lovaglás,judo , dadogás,pszichológiai)
A MK ellátást biztosító szakemberei	A fogyatékosság típusának megfelelő szakember: gyógypedagógus szociálpedagógus-romológus 4 statusz+túlóra	12 logopédus statusz + túlóra	4 fő gyógytestnevelő	2 pszichológus státusz 7 pszichopedagógus a túlórakeret terhére	Szaktanácsadók, gyógypedagógusok logopédusok, fejlesztő pedagógusok képzett trénerek	Gyógypedagógus, gyógytornász, rehabilitációs úszásoktató, terápiás asszisztens, pszichológus pszichopedagógus, kutyás és zene terapeuta
Célcsoport	SNI gyermekek óvodás kortól a tankötelezettség végéig h.h, hhh. gyermekek	Óvodáskortól a tankötelezettség végéig.	Óvodáskortól a tankötelezettség végéig.	általános és középiskolás gyermekek, fiatalok, pedagógusok.	Pedagógusok, Szülők,	Orvosi diagnózis és elrendelés alapján javasolt óvodás és iskoláskorú gyermekek. Tanulásban- értelmileg akadályozott, autisztikus tüneteket mutató gyermekek.
Az ellátás feladata	Az integrált nevelésben-oktatásban résztvevő sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók megfigyelése ellátása, utógondozása. Tanácsadás a pedagógusoknak. Hh, hhh gyermekek iskolai sikerességének segítése	A beszédindítás, beszéd-hibák javítása, nyelvi-kommunikációs zavarok javítása, dyslexia megelőzése és gyógyítása.	A gyermek, a tanuló speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása, ha az iskola-orvosi vagy szakorvosi szűrővizsgálat gyógy- vagy könnyített testnevelésre utalja.	elsődleges prevenció. direkt (gyermekkel közvetlenül kapcsolatos) és az indirekt (gyermekkel kapcsolatos, de nem közvetlenül rá irányuló) tevékenységek	Szaktanácsadás, pedagógiai tájékoztatás, igazgatási, pedagógiai szolgáltatás, Tantestületek érzékenyítése, Munkaközösség létrehozása, pedagógusok képzése, tanulótájékoztató, tanácsadó szolgálat. Szülősegítő szolgáltatás	Speciális vízigimnasztika elsajátítása, vízbiztonság, önmentő gyakorlatok. Kommunikációs készség, mozgáskoordináció fejlesztése. Tartáskorrekciós gyakorlatok. Koordináció-egyensúlyfejlesztő módszerek. Lábstatikát javító preventív tornagyakorlatok.
Az ellátás helyszíne	Módszertani Központ Városi óvodák, iskolák	Módszertani Központ Városi óvodák, iskolák	Módszertani Központ Városi óvodák, általános iskolák, középiskolák	Módszertani Központ Városi óvodák, általános iskolák, középiskolák	Módszertani Központ Városi óvodák, iskolák	Módszertani Központ Városi Uszoda, Városi Óvodák, iskolák
Az ellátás formája	Egyéni , mikrocsoportos foglalkozás A pedagógusok felkészítése, konzultáció	Egyéni foglalkozás, kiscsoportos foglalkozás	Csoportos foglalkozás	Iskolai, csoportos, egyéni foglalkozás	Előadás, konzultáció, bemutató óra, továbbképzés, tanfolyam, tréning, tanácsadás,	Egyéni foglalkozás. Kiscsoportos foglalkozás. Csoportos foglalkozás.

KISTÉRSÉGI INTÉZMÉNYEK ÁLTAL IGÉNYELT SZOLGÁLTATÁSOK

Szempontok	*Utazó gyógypedagógiai ellátás*	*Gyógytestnevelés*	*Logopédiai ellátás*	*Iskolapszichológia*	*Pedagógiai szakmai szolgáltatás*
MK ellátást biztosító szakemberei	Fogyatékosság típusának megfelelő szakember: oligofrénpedagógus, tiflopedagógus (túlóra)	1 fő gyógytestnevelő+túlóra gyógytornász	2 fő státusz+ túlóra	Pszichológus a túlórakeret terhére	Szaktanácsadók, gyógypedagógusok logopédusok, fejlesztő pedagógusok képzett trénerek
Célcsoport	Sajátos nevelési igényű gyermekek: Befogadó intézmény pedagógusai	iskolaorvos, szakorvos által kiszűrt tanulók	Óvodáskortól a tankötelezettség végéig	általános iskolás gyermekek, fiatalok, pedagógusok.	Többségi intézmények pedagógusai Szülők
Ellátás feladata	- Sajátos nevelési igényű gyermekek megfigyelése, egyéni fejlesztése, utógondozása - Szakmai segítségnyújtás a sajátos nevelési igényű gyermekekkel foglalkozó pedagógusoknak	- szűrések szervezése - szolgáltatói hálózat kiépítése - mozgásfejlesztő eszközök beszerzése - a tanulók speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása - gyakorlatsorok összeállítása könnyített testneveléshez - tanácsadás testnevelőknek	- A beszédindítás, beszéd-hibák javítása, nyelvi-kommunikációs zavarok javítása, dyslexia megelő-zése és gyógyítása	elsődleges prevenció. direkt (gyermekkel közvetlenül kapcsolatos) és az indirekt (gyermekkel kapcsolatos, de nem közvetlenül rá irányuló) tevékenységek	- szaktanácsadás (alapító okirat módosítása, pedagógiai programok kiegészítése, értékelés) - tantestületek érzékenyítése - pedagógusok továbbképzése (tanfolyamok szervezése, szakmai napok) - munkaközösség vezetése - tanuló-tájékoztató, tanácsadó szolgálat (osztályfőnöki órák szervezése) - szülősegítő szolgáltatás (szülői klub, szülő-tanácsadás) - felkészítés a kompetencia alapú oktatásra
Ellátás helyszíne	Hetes, Osztopán, Kaposfő Nagyberki, Szenna Taszár	Taszár, Szentbalázs, Gölle, Somogyjád, Igal, Mernye, Somogysárd, Hetes, Mezőcsokonya Osztopán	Taszár, Nagyberki, Kercseliget, Mosdós, Baté, Juta, Osztopán, Gölle, Hetes, Somogysárd, Zimány	Somogyjád	Igény szerint a kistérségi általános iskolákban.
Ellátás formája	- egyéni fejlesztés - speciális terápiák - konzultáció	Csoportos foglalkozás	Egyéni foglalkozás, kiscsoportos foglalkozás	Iskolai, csoportos, egyéni foglalkozás	Előadások, tanfolyamok, tréningek bemutató órák konzultációk tanácsadás

FEJLESZTŐ FELKÉSZÍTÉS és FEJLESZTŐ ISKOLAI OKTATÁS

Személyi feltételek:

gyógypedagógus, gyógytestnevelő rehabilitációs úszásoktató, gyógytornász, kutyás terapeuta, logopédus, zene-terapeuta, lovas terapeuta, fizioterápiás asszisztens

Feladat:

Azoknak a gyerekeknek, akik tankötelezettségüket sajátos nevelési igényük miatt nem tudják teljesíteni, biztosítsa a fejlődésükhöz szükséges felkészítést, a szülő bevonásával, szülő részére tanácsadás nyújtásával.
Tanköteles korú gyermekek esetében fejlesztő iskolai keretek között, heti 20 óra fejlesztést biztosítunk.

Fejlesztési területek:

- Érzelmi és szociális nevelés
- Kreativításra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés
- Kommunikáció
- Mozgásnevelés
- A dologi, az emberi és természeti világjelenségek megértése az érzékelés- észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokba vétele
- Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés

Célkitűzés:
Rehabilitációs Pedagógiai Program elkészítése az egyéni fejlesztések biztosításával.

GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁCSADÁS, KORAI FEJLESZTÉS GONDOZÁS

A sajátos nevelési igény megállapításának időpontjától kezdődően a gyermek korai fejlesztése és gondozása a szülő bevonásával, a szülő részére tanácsadás nyújtása.
Ha a gyermek 3. életévét betöltötte, akkor vehet részt korai fejlesztésben és gondozásban, ha nem kapcsolódhat be óvodai nevelésbe.

Alkalmazott módszerek, terápiák

- Beszédpercepciós diagnosztika és terápia
- Dyslexia prevenció és megkésett beszédfejlődés terápia
- Sindelar program I.
- Az Autizmus Kutatócsoporttól kapott adaptációs tréningek alkalmazása
- Korai fejlesztési terápiák fogyatékosság típusa szerint
- Szenzoros integrációs terápiák (Ayres)
- Implant műtétek pedagógiai utókezelése
- Korrekciós műtétek pedagógiai utókezelése
- Speciális vízi fejlesztő terápiák

Feladatok:

- A kaposvári és kistérségi védőnői hálózattal és a megyei kórházzal való együttműködés .
- Terápiás fejlesztések működési feltételeinek kialakítása.
- Szükség esetén utazó ellátás biztosítása.
- A szentjakabi városrész roma lakosságának ellátása a védőnői hálózattal, a helyszínen (művelődési házban), rendszeres találkozások szervezése – szülők, gyermekek, védőnők, gyógypedagógusok, tanítók, gyógytornász, gyógytestnevelők, - segítségadás, fejlesztések, információk nyújtása.

LOGOPÉDIAI SZAKSZOLGÁLAT

Személyi feltételek:

logopédusok, pszichológusok

Feladatok:

Intézményünkben, a város és a kistérség többségi óvodáiban, iskoláiban a gyermekek és tanulók logopédiai ellátása a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, a Nevelési Tanácsadó szakértői véleménye, javaslata, ill. a saját belső (logopédiai szakszolgálat) szűrései alapján.

Biztosított terápiák:

- megkésett-, akadályozott beszédfejlesztés terápiája
- pösze terápia (paralália, diszlália, audiogéndiszlália, alália)
- orrhangzós terápia
- dadogás terápia
- hadarás terápia
- diszlexia reedukációs terápia
- diszgráfia reedukációs terápia
- diszkalkúlia terápia
- diszlexia prevenció
- grafomotoros fejlesztés.

További feladatok:

- Számítógépes fejlesztőprogramok megismerése
- Szakmai fórumokon, tanácskozásokon való részvétel
- Társintézményekkel való kapcsolattartás fenntartása
- Középiskolai diszlexiás ellátás megismerése- intézménylátogatás
- Játékok, játékos feladatok gyűjtése diszlexiás gyermekek számára
- Rendszeres esetmegbeszélések a gyermek vagy a tanuló fejlesztésében résztvevő szakemberekkel
- Szupervízió
- Módszertani megbeszélés
- Szakirányú képzések, továbbképzések, tanfolyam jellegű továbbképzéseken való részvétel

- Bemutató órák szervezése a városi és kistérségi óvodák, iskolák óvópedagógusai és pedagógusai számára
- „Mobil” segédanyagok bővítése
- Regionális szakmai munkaközösség munkájának szervezése, koordinálása

GYÓGYTESTNEVELÉS SZAKSZOLGÁLAT

Személyi feltételek:

gyógytestnevelő, gyógytornász, rehabilitációs úszásoktató, mozgásfejlesztő terapeuták

Feladat:

Iskola-orvosi vagy szakorvosi szűrővizsgálat alapján gyógy- vagy könnyített testnevelésre utalt gyermek, tanulók speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása

Területek:

- szűrések szervezése
- szolgáltatói hálózat kiépítése
- mozgásfejlesztő eszközök beszerzése
- a tanulók speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása
- gyakorlatsorok összeállítása
- könnyített testneveléshez tanácsadás testnevelőknek

További feladatok:

- Szűrések szervezése
- Pályázat felkutatása fejlesztő eszköz beszerzéséhez
- Prevenciós tevékenységhez gyakorlatsorok összehasonlítása
- Regionális konferencia szervezése, lebonyolítása
- Regionális szakmai munkaközösség munkájának szervezése, koordinálása

TERÁPIÁS JELLEGŰ FEJLESZTŐ FOGLALKOZÁSOK

Személyi feltételek:

gyógytornász, rehabilitációs úszásoktató, pszichológus, terapeuták, pszichopedagógus, fizioterápiás asszisztens, testnevelő tanár, judo edző

Alkalmazott terápiák:

- Játékterápia (egyéni, kiscsoportos, csoportos formában)
- Bábterápia (alsós tanulók egyéni, csoportos foglalkozásain)
- Gyermek pszichodráma (csoportosan, osztályközösségre szervezve)

- Kutyás terápia (egyéni foglalkozás, autistáknál csoportos formában)
- Önismeret-szorongásoldás (felsős tanulók egyéni, kiscsoportos foglalkozásai)
- Szociális érzékenységet, személyiséget fejlesztő csoportfoglalkozások (felsős tanulóknál csoportos formában)
- Képzőművészeti pedagógiai terápia (egyéni foglalkozások keretein belül)
- Autogén tréning (egyéni, csoportos)

Kiegészítő tevékenységek:

- Relaxáció
- Lovasterápia (2 csoportban)
- Szociometria felvétele, kiértékelése igény szerint
- Szociális készség mérése (egyéni)
- Krízishelyzetű gyermekekkel való foglalkozás
- Kapcsolattartás külső partnerekkel (Gyermekjóléti Szolg., Családsegítő Központ, Nevelési Tanácsadó, Gyermek Ideggondozó Intézet...)
- Osztályfőnöki órák tartása
    - devianciák (drog, alkohol, AIDS, dohányzás)
    - szexualitás, párkapcsolatok
    - önismeret, önfejlődés, önérvényesítés
    - drámajátékok: döntési helyzetgyakorlat, konfliktus moderálás, vita
    - kommunikációs helyzetgyakorlatok
- kortárs csoport szerepe
- Szülői konzultáció
- Gyermek exploráció
- Projektív és teljesítmény tesztek
- Kapcsolattartás, esetmegbeszélés pedagógusokkal

A fentiek a Módszertani Központ szervezésében igény szerint külső helyszínnel is megvalósulhatnak.

MOZGÁSTERÁPIÁK

Személyi feltételek:

iskolaorvos, óvodapedagógus, gyógytestnevelő, tanító, gyógypedagógiai tanár, rehabilitációs úszásoktató, rehabilitációs úszás asszisztens gyógytornász, testnevelő tanár, lovasterapeuta, lovasterápiás asszisztens, gyógypedagógiai asszisztens, mentálhigiénés asszisztens, fizioterápiás asszisztens, gyógymasszőr, konduktor, DSGM terapeuta

Tevékenységek:

Gyógytorna

1. Dokumentációs, adattároló rendszerek kialakítása
    - Mozgásfejlesztési státuszlapok tervezése, szerkesztése.
    - Egyéni fejlesztési lapok tervezése, szerkesztése.
    - Egységes, biztonsági adattárolás, nyilvántartás kialakítása:

2. Iskolaorvosi, szakorvosi szűrővizsgálatok végrehajtása
   - *Belgyógyászati, orthopaediai, neurológiai, általános állapotfelmérések, dokumentáció*
   - Gyógytestnevelési kategóriák (besorolás) rögzítése, mozgásállapot felmérések
   - A súlyos mozgás – fogyatékos gyermekek vizsgálata, szakorvosi konzultáció.
   - Mozgásterápiás rövid és hosszutávú rehabilitációs tervek kialakítása, dokumentáció.
   - Utazó szakellátás tervezése, kialakítása, beindítása.
   - *„ambuláns" (bejáró)* gyermekek ellátása (halmozottan fogyatékosok, súlyos agykárosodottak, *epilepsziások*, vakok, stb.)

3. A súlyos mozgás – fogyatékos gyermekek ellátása
   - *Az új, speciális fejlesztő eszközök* adequát, személyre és kórképre szabott alkalmazása.
   - Hatékonyság fokozó módszerek, technikák bevezetése (konduktív elemek, Dévény, Katona, „korai fejlesztés" módszer alapelemei, Bad – Ragaz, szenzomotoros – integrációs tréning elemek, relaxációs, zenés motiváció, stb.)
   - Progresszív korai mozgásfejlesztési ütem folytatása, *különös tekintettel az óvoda* halmozottan fogyatékos gyermekeinek ellátása érdekében. Szakorvosokkal, társ – szakmák kollégáival, szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés, dokumentáció, utánkövetés, stb.

4. Folyamatos szakmai képzések

Speciális vizimozgásfejlesztés

1. Orvosi vizsgálati eredmények feldolgozása, értékelése, dokumentálása.

2. Speciális vízi fejlesztést igénylő gyermekek vizsgálata, felmérése. Terápiás egyéni ill. csoport foglalkozások megtervezése, szervezése, beindítása.

3. Egyéni fejlesztési tervek kialakítása. (*Új módszertan, perspektíva* : az inkontinens és az epilepsziás gyermekek ellátása, speciális felszerelés és biztonsági protokoll mellett.)

4. Vízhez szoktatás, speciális vízi fejlesztés, akkreditált módszerekkel : subaqualis torna, „korai fejlesztés Gézengúz módszere", speciális hydroterápia, rehabilitációs úszásoktatás.

5. *Célcsoportok:* halmozottan fogyatékosok, súlyos agykárosodottak, - mozgásfogyatékosok, epilepsziások, autisták, hyperaktivitás, egyéb mozgás – szervezési defektusok, genetikai ártalmak.

6. *Módszertan:* az alkalmazott módszerek nagyobb és gyorsabb, hatékonysággal, javítják a szárazföldi módszerek eredményességét. Súlyos esetekben szinte az egyetlen lehetséges mozgásfejlesztési tréning, mellyel állapotromlás előzhető meg.

7. *Cél:* Új mozgásfunkciók kiépítése, megtartása, alkalmazása, rögzítése, mozgásbiztonság, életmentő reakciók technikák elsajátítása, lehetőség szerint az úszás alapelemeinek tanítása. Komplex pszicho – szenzomotoros fejlesztő tréning.

Egyéb : a segítő kollégák, gyermekfelügyelő asszisztensek folyamatos elméleti - gyakorlati oktatása, képzése, felkészítés

UTAZÓ SZAKEMBERHÁLÓZAT

Az utazó szakemberek által végzett tevékenységek gyakorisága az utóbbi években átalakult. A közvetlen, gyermekkel való munka mellett egyre nagyobb arányt kap a pedagógusokkal való kapcsolat, ez látszik a szaktanácsadás emelkedett számából. Indirekt kapcsolatnak minősíthető a szülőkkel való konzultáció. A tanulóval való eredményes munkának egyre inkább nélkülözhetetlen feltételévé válik az utazó szakemberek ez irányú munkája.

Személyi feltételek:

gyógypedagógus, szociálpedagógus-romológus, gyógytestnevelő, logopédus, pszichológus, pszichopedagógus, terapeuták

Utazó gyógypedagógus feladata:

Az integrált nevelés-oktatásban részt vevő sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók megfigyelése, ellátása, utógondozása.
Tanácsadás a pedagógusoknak.

Utazó szociálpedagógus-romológus feladata:

Hh, hhh gyermekek iskolai sikerességének segítése

Szolgáltatások:

1. A gyermekek megfigyelése:

- tanulási szokások, sajátosságok megfigyelése
- gyermek megismerési képességeinek, a továbbhaladást akadályozó egyéni eltéréseknek, sajátosságoknak pedagógiai, gyógypedagógiai feltárása
- kommunikáció, gondolkodás, szocializációs képességek vizsgálata
- fejlődési vizsgálat kiértékelése

2. Komplex egyéni fejlesztés: a tanórán kívül gyógypedagógiai eljárások alkalmazásával

3. Gyógypedagógiai tanácsadás, pedagógusok felkészítése, folyamatos konzultáció

- Sikertelenségek, kudarcok és eredmények okainak feltárása
- Tanulási nehézségek kialakítását megelőző pedagógiai eljárások megismertetése
- Tanulási technikák bemutatása
- Oktatási segédanyagok, szakirodalom ajánlása
- Az egyéni fejlesztést elősegítő tanulói és tanári eszközök bemutatása, elkészítésének lehetőségei
- A diagnózisból megismert problémák azonosítása, besorolása a képességek rendszerébe
- Sajátos nevelési igény a családban, tanácsadás a szülőknek

5. Utógondozás

- többségi általános iskolákba visszahelyezett, ill.
- többségi szakképző intézményekben továbbtanuló gyermekek számára.

További feladatok:

- Szakmai fórumokon, tanácskozásokon való részvétel.
- Társintézményekkel való kapcsolattartás kiépítése, a kiépített kapcsolatok erősítése:
- Szakmai segédanyag-könyvtár bővítése (felmerülő diagnózisoknak megfelelően)
- Rendszeres esetmegbeszélések a gyermek vagy a tanuló fejlesztésében résztvevő szakemberekkel, team-munkában
- Módszertani megbeszélés, tapasztalatok összegzése, további fejlesztési lehetőségek, új terápiás eljárások kidolgozása, publikálás
- Szakirányú képzések, továbbképzések, tanfolyam jellegű továbbképzéseken való részvétel
- „Mobil" segédanyagok bővítése
- Munkaközösség munkájának szervezése, koordinálása

ISKOLAPSZICHOLÓGIA

Személyi feltételek:

pszichológusok, pszichopedagógusok

Területe:

Harmonikusan fejlődő gyerekek, gyerek csoportok
.Ez az indirekt út a személyiségfejlődési nehézségek **prevenció**ját is célba veszi.
Az iskolapszichológus munkaterülete a pedagógusokkal, szülőkkel, gyermekekkel való együttműködés.

Szolgáltatások részletezése

Direkt szolgáltatás:

1.) Korai azonosítás
2.) Értékelés
3.) Pszichopedagógiai program tervezése
4.) Beavatkozás
5.) Követés

Indirekt szolgáltatások:

1.) Prevenció
2.) Konzultációs tevékenység
3.) Tréning, fejlesztés, szupervízió
4.) Ügyintézés
5.) Kutatás

További feladatok:

- tanácsadás tanulási és magatartási nehézségeknél
- iskolai kudarcokkal való munka
- tesztek, kérdőívek felvétele, kidolgozása, kvantitatív és kvalitatív elemzése
- tanácsadás tanároknak
- tanároknak továbbképzési lehetőségek
- fogadóóra, tanácsadás szülőknek
- „segítő harmadik" a „győztes-győztes" helyzet létrejöttéért
- Konfliktusok kezelésében segítségnyújtás *közvetítőként* (pedagógus-gyerek/osztály,
- gyerek–gyerek, pedagógus-pedagógus, iskolavezetés-nevelő), amennyiben mindkét fél igényli a pszichológus jelenlétét és hozzájárul **mediátor** szerepéhez.
- hospitálás/tanári módszerek, gyermek megfigyelés
- ismeretterjesztés (osztályfőnöki órák)
- megfelelő intézménybe irányítás
- konferencia szervezése, lebonyolítása
- szülősegítő szolgáltatások

PEDAGÓGIAI SZAKMAI SZOLGÁLTATÁS

Személyi feltételek:

- gyógypedagógusok (a fogyatékosság minden típusához)
- gyógytestnevelők
- gyógytornász
- szaktanácsadók
- képzett trénerek

Szolgáltatások:

- Szaktanácsadás, pedagógiai tájékoztatás, igazgatási, pedagógiai szolgáltatás,
- Tantestületek érzékenyítése,
- Munkaközösség létrehozása,
- Pedagógusok képzése, továbbképzése,
- Tanulótájékoztató, tanácsadó szolgálat.
- Szülősegítő szolgáltatás

Szolgáltatások részletezése

- ***Módszertani Központunk*** a gyógypedagógia valamennyi területén gyakorló színtere a Kaposvári Egyetem Csokonai V. M. Pedagógiai Főiskolai Kar hallgatói képzésének hallgatói gyakorlat folyamatos

- ***Pedagógusok képzése, továbbképzése a HEFOP 3.1.4.sz. pályázati program fenntarthatóságának keretében***
  - Kompetencia alapú oktatási programcsomagok használata, 30 órás akkreditált továbbképzés 9 kompetencia területen:
    - Szövegértés szövegalkotás 1-4 évfolyam
    - Szövegértés szövegalkotás 5-12 évfolyam
    - Matematikai kompetencia terület 1-4 évfolyam
    - Matematikai kompetencia terület 5-8 évfolyam
    - Szociális életviteli kompetencia 1-6 évfolyam
    - Szociális életviteli kompetencia 7-12 évfolyam
    - Életpályaépítési kompetencia 1-6. évfolyam
    - Életpályaépítési kompetencia 7-12 évfolyam
    - Óvodai progamcsomagok alkalmazása
  - SDT alkalmazásának lehetőségei
  - Vezetői képzések 30 óra: Változás kezelés
    Projektmenedzsment
  - Számítógép alkalmazása a tanítás tanulás folyamatában3 0 óra
  - Önismereti személyiségfejlesztő képzés pedagógusoknak 30 óra
  - Hatékony tanulómegismerési technikák 30 óra
  - Tanulói differenciálás heterogén csoportban 30 óra
  - Sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelése 30 óra
  - Bevezetés a szöveges értékelésbe 30
  - Sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelése 60 óra *(új)*

- ***Pedagógusok képzése, továbbképzése a TÁMOP.3.1.4. pályázati program keretében nyertes intézmények részére***

- ***Pedagógusok képzése, továbbképzése a TÁMOP 3.3.2. .sz. pályázati program keretében nyertes intézmények részére***

  Célja: tanári attitűdök, szakmai kompetenciák gazdagításával a kompetencia alapú oktatás előkészítése, többségi iskolák pedagógusainak felkészítése az inkluzív nevelésre

  Célcsoportja: regionális, kistérségi és városi óvodák, általános iskolák pedagógusai.

- ***Szakmai napok, nyílt napok szervezése- 3 alkalom***

  Célja: integrációban résztvevő szakemberek szerezzenek gyakorlati
  Célcsoport: városi és kistérségi óvodák, általános iskolák pedagógusai

- ***Nyílt hét szervezése 1 hét***

  Célja:Hospitálási lehetőség biztosításával az érintettek szerezzenek gyakorlati tapasztalatot a sajátos nevelési igényű tanulók ellátásához

  Célcsoport: városi és kistérségi óvodák, általános iskolák pedagógusai,érdeklődő szülők

- ***Előadás a módszertani központ átalakulásáról***

  Az ország gyógypedagógiai intézményeinek átalakulásához, továbbfejlődéséhez -kérésre- szakmai segítséget nyújt a Módszertani Központ. Előadásokkal, intézményi bemutatással, szaktanácsadással segíti a szegregált gyógypedagógiai intézmények szervezeti és működési átalakulását.

- ***Szakmai munkaközösségek munkájának segítése:***

  Gyógytestnevelési munkaközösség
  Gyógypedagógiai munkaközösség
  Óvodai fejlesztőpedagófusok munkaközössége
  Általános iskolai fejlesztőpedagógusok munkaközössége
  Logopédiai munkaközösség

  A szakmai munkaközösségek részletes éves terv alapján végzik tevékenységüket.
  Kihelyezett nevelőtestületi értekezlet
  Igény szerint gyógypedagógus szakembereink felkészítik a pedagógusokat az inkluzív nevelésre.

- ***Szakmai tanácsadás***

  Igény szerint szakmai segítség nyújtása az integrációban részt vállaló többségi intézmények számára az alapító okiratok, a pedagógiai programok átdolgozásához, a sajátos nevelési igényű tanulók ellátásához.

- ***Szülősegítő szolgáltatás***

  Szülői tanácsadó szolgálat (telefonon és személyes megbeszéléssel)
  Tanácsadói napot biztosítunk minden hónap első hétfőjén 14,00 – 17,00-ig – előzetes telefonos bejelentés alapján – állnak szolgálatra készen az érintett szakembereink a tanácsadói munka ellátására.

  Szülői klub működtetése:
  Szülői klubot működtetünk a szülők igényeinek megfelelően, a kért témákban.

  Eszközkölcsönzés szülők számára:
  A szülők az intézményből fejlesztő eszközöket és szakirodalmat kölcsönözhetnek gyermekeik otthoni nevelését, fejlesztését segítve.A kölcsönzés ideje maximum 1 hónap. Ideje: minden hónap első hétfője 14,00-17,00-ig az erre a célra beszerzett eszköz és könyvtári állományból.

- ***Tanuló-tájékoztató szolgáltatás***

  A többségi általános és középiskolákban **osztályfőnöki órák** keretében megismertetjük a különböző fogyatékossági csoportba tartozó gyermekek sajátosságaival.

Módszertani kiadványok:

Fejlesztő lapok készítése

Különböző képességterületek fejlesztéséhez készítünk fejlesztő lapokat.

Érintő című módszertani lap

Integrált nevelésben-oktatásban résztvevő pedagógusok, szakmai munkájának megsegítésére készítik a módszertani központ szakemberei.

Publikáció szakmai lapokban

Elektronikus tananyag készítés
Lapoda program segítségével elektronikus tananyag készül

Tanfolyami akkreditáció:

Előkészítés alatt:

Sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelése – 60 óra
Közoktatást érintő változások, inklúzív nevelés vezetőknek – 30 óra
Hátránykompenzációs technikák az inklúzív nevelésben – 30 óra
Óvoda-iskola átmenetet segítő program – 30 óra
Hatékony együttnevelés gyakorlata befogadó pedagógusoknak – 30 óra
Megváltozott gyógypedagógus kompetenciák – utazó gyógypedagógiai és szakmai tanácsadó feladatok – 30 óra

Tevékenység nyilvánossá tétele:

- A módszertani központ folyamatosan tájékoztatja a közvéleményt szolgáltatásairól a Somogyi Hírlapban, Érintő c. szakmai lapban, a helyi rádióban, televízióban.
- A szolgáltatásokról készült plakátokat, szórólapokat a városban ,kistérségben és más megyékben lévő orvosi rendelőkben, közintézményekben helyezzük el.

Nemzetközi, országos szinten meghívások elfogadása konferenciákra, nevelési értekezletekre. Szakmai látogatások folyamatos fogadása intézményünkben, az itt folyó munka bemutatása, tapasztalatcserék.

KUTATÓ-FEJLESZTŐ CSOPORT

Személyi feltételek

gyógypedagógusok, tananyagfejlesztő pedagógusok, gyógypedagógiai szakértő, pszichopedagógus, pszichológus, logopédus, gyógytornász, gyógytestnevelő, komplex intézményi helyzetelemző szaktanácsadó

Célja:

- A tapasztalatok ismertetése, átadása, publikálása különböző szakmai fórumokon
- Szakszolgálati tevékenységek minőségi fejlesztési tervének elkészítése
- Korai fejlesztés és gondozás szakszolgálati tevékenységének kidolgozása
- Utazó gyógypedagógiai hálózat középiskolai kiterjesztése
- Fejlesztési terv-gyűjtemény összeállítása
- Elektronikus tananyag további bővítése
- Az SNI gyermekek kompetencia alapú fejlesztésének lehetőségei az Educátio Kht által kidolgozott speciális csomagokkal.

4. sz. melléklet

Jó gyakorlat bemutatása

János 2. osztályos látássérült kisgyerek. Egy éve egy kistelepülési általános iskola tanulója.

Van – e jó recept az integrált nevelésre-oktatásra?

Legfontosabb a befogadó intézmény és a szolgáltatást nyújtó gyógypedagógiai módszertani intézmény közötti együttműködés.

János integrációja előtt a befogadó iskola vezetője felkereste a módszertani központ igazgatóját. Segítséget kért a beiskolázás feltételeinek megteremtéséhez.
Első lépésként közösen megvizsgálták a lehetőségeket, amit a két intézmény együttműködése során nyújtani tud a látássérült gyermek fejlesztéséhez.
Az alapító okirat és a pedagógiai program módosítása után a pedagógusok érzékenyítő nevelőtestületi értekezleten vettek részt a befogadó intézménybe. Valamennyien szimulációs gyakorlatokon tapasztalhatták meg a fogyatékosságból eredő hátrányokat.
Az osztályfőnök az első szülői értekezleten tájékoztatta a szülőket János speciális helyzetéről.
Eközben János fejlesztése céljából szakmai team alakult.
Tagjai:

többségi iskola részéről:	integrációs koordinátor (igazgatóhelyettes) osztályfőnök, napközis nevelő
módszertani központ részéről:	tiflopedagógus, gyógytornász, gyógypedagógus-informatikus

A gyermek megfigyelése után elkészítették fejlesztési tervét.
A Bárczi Gusztáv Módszertani Központ utazó tiflopedagógusa biztosítja János habilitációs-rehabilitációs fejlesztését. Emellett szakmai tanácsadást nyújt a gyermekkel foglalkozó szakemberek számára.
Az osztályfőnök és a napközis nevelő továbbképzésen szerzett a gyógypedagógia területén alkalmazható kompetenciát a sajátos nevelési igényű tanulók integrált ellátásához. Ezeket az ismereteket a napi munkájuk során érvényesítették nemcsak János estében, hanem valamennyi társa esetében is. A tanítási órákon mindkét pedagógus olyan együttnevelést szolgáló tanulásszervezési megoldásokat alkalmaz, amely a tanulók egyéni sajátosságaihoz igazodik.

Elért eredmények:

János jól érzi magát ebbe a közösségbe, kiegyensúlyozottan fejlődik. Befogadta az osztályközösség, a nevelőtestület, az iskola.
Nagy húzóerőt jelentenek számára egészséges társai. Velük együtt örül sikereinek. Ugyanakkor társai egész életre kiható és meghatározó értékek birtokába jutnak. Természetessé válik számukra az elfogadás, a segítőkészség.

Az eredmények eléréséhez szükség volt egy nyitott, befogadásra felkészített nevelőtestületre, szakmailag képzett utazó szakemberekre és a két intézmény szoros együttműködésére.

5. sz. melléklet

Esettanulmány

Egy Down-szindrómás kislány integrációja

A Down-szindrómát a 21-es kromoszóma triszómiája okozza (a 21-es kromoszóma nem párban van, hanem hármas csoportot alkot). Ma már nem gyakori, kb. minden 8000. baba születik ezzel a kórral.

Kicsi súllyal születnek, egész életükben kicsik maradnak. Jellemző külső tüneteik vannak: ilyen a kis fej, a széles arc, a ferde szemrés, a nagy, barázdált nyelv, a kicsi, zömök kéz. Izületeik lazák, fogékonyabbak a fertőzésekre.
Ez a kór különböző fokú értelmi fogyatékossággal társul. Az IQ általában 40-60 között van. Idegrendszerük lassabban fejlődik, és nem is éri utol az egészséges gyermekét. Megtanulnak írni, olvasni és számolni bizonyos fokon.

El kell fogadni és el kell fogadtatni őket a környezetükkel. Ők ugyanúgy teljes értékű emberek, és ahhoz, hogy saját szintjükön szocializálódni tudjanak, ismerniük kell mindent, amit befogadni képesek. Fejlesztésük során arra kell törekednünk, hogy minél magasabb szinten legyenek önellátóak, de teljesen önálló életvitelre soha nem lesznek képesek.

Barátságosak, szeretetüket látványosan mutatják ki, ragaszkodnak az általuk megszeretett egyénhez. Jó az utánzóképességük, amire a fejlesztéseket alapozni lehet.

Ez a kislány ikerterhességből 8 hónapra, Down-szindrómával született. Testvére teljesen ép. Csecsemő- és kisgyermekkori fejlődése jól közelítette életkori szintjét. Jelentős elmaradás csak beszédében volt tapasztalható. „Ez a kiemelkedően jó eredmény feltehetően az ép ikertestvér utánzásának, a náluk 3 évvel nagyobb testvér példamutatásának valamint a megfelelő családi háttérnek köszönhető.” – fogalmazza meg a szakértői vélemény három éves korában.
Ettől kezdve kíséri figyelemmel fejlődését a Somogy Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság.

3 évig ikertestvérével járt egy óvodai csoportba, ahol normál óvodai és speciális gyógypedagógiai fejlesztésben részesült. Az óvónők, a gyerekek elfogadták, szerették. Utazó gyógypedagógus heti 2 órában járt hozzá.
Az óvodai időszakban a fő fejlesztési területek:

- a mozgás,
- kooperációs készség,
- kommunikáció,
- beszédindítás, beszédmegértés,
- aktív szókincs bővítése,
- önkiszolgálási szokások kialakítása,
- játékhasználat elsajátítása valamint
- a kognitív funkciók fejlesztése voltak.

Ezekben az években már egyre jobban tapasztalható volt elmaradása társaihoz képest. Ő azonban az óvónők, az utazó gyógypedagógus és a szülők hatékony együttműködésének

köszönhetően lassabban, de folyamatosan fejlődött. Testvére 6 évesen iskolába ment, ő még a törvény adta lehetőséget kihasználva, óvodás maradt.

8 éves korában elérkezett az iskolaválasztás ideje. Teljesítménye a kognitív funkciók minden területén (vizuális észlelés, finommotorika, emlékezet, szituatív és logikai összefüggéslátás, kifejezőkészség, figyelmi, fogalmi, számfogalmi fejlettség, problémamegoldó képesség, időbeli tájékozódó képesség) nagymértékben elmarad az életkori szint követelményeitől.
A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság véleménye alapján „vizsgálati eredményeink és megfigyeléseink enyhe fokban eltérő értelmi fejlődést jeleznek, alsó határeset jelleggel. Hosszú távú fejleszthetőségét és terhelhetőségét is figyelembe véve, további eredményes oktatását-nevelését, a személyisége és értelmi fejlettségi szintje szükségleteihez alkalmazkodó, speciális gyógypedagógiai iskolarendszerben látjuk biztosítottnak. A magasabb képzési szint és a „húzóerő" biztosítása érdekében, a speciális általános iskola két évfolyamos 1. osztályába kerüljön áthelyezésre."

A szülők a javaslattal nem értettek egyet, a kedvező integrációs tapasztalatok és a speciális iskola távolsága miatt ragaszkodtak ahhoz, hogy a kislány a helyi általános iskolában kezdje meg tanulmányait.

Az iskola 4 alsó tagozatos osztállyal működő oktatási intézmény. A légkör szeretetteljes, elfogadó, családias. Mindenki ismer mindenkit, gyermek és felnőtt egyaránt. Egy-egy osztályba 15-18 tanuló jár. Bár az intézménynek nem volt semmilyen tapasztalata az integrációval kapcsolatban, mégis szívesen fogadták a kislányt.
Beilleszkedése nem okozott problémát, hiszen osztálytársai többségével egy óvodai csoportba járt. Gyorsan és könnyedén vette birtokába az iskola épületét, megismerte szokásrendszerét, alkalmazkodott hozzá. Nemcsak a gyerekek, de a szülők is elfogadták, szeretettel fordultak felé.
Tanítója kiválóan alkalmazkodott a kislány igényeihez, mindig megtalálta a hozzá illő feladatot, így teljes értékű tagja lett az osztályközösségnek.
Minden iskolai és osztályszintű tevékenységben részt vesz. Szabadidős programokon, kirándulásokon szerepet kap minden műsorban.
Belső világát színekben fejezi ki. Képei kiegyensúlyozottságról, boldogságról tanúskodnak. Egyik helyi művész ez alapján választotta ki képét kiállításra, anélkül, hogy tudta volna, ki készítette. Több munkája az iskolai galériában is látható.

Személyiségének legfőbb mozgatórugója a siker. Ezt az úszásban elért eredményei garantálják. Versenyszerűen úszik, országos és nemzetközi eredményei vannak. Minden megszerzett érmet büszkén mutat meg iskolájában is, ahol ezt a legnagyobb elismeréssel fogadják.

Az osztálytanítónak alkalmazkodni kell ahhoz, hogy, egy értelmi fogyatékos gyermek ismeretszerzését jelentősen módosítja:

- a kommunikáció és a beszéd fejlődésének sajátos útja,
- a megismerő funkciók késleltetettsége,
- a lassúbb tanulási tempó,
- a figyelem ingadozása,
- az alacsonyabb fokú terhelhetősége.

Több irányításra van szüksége, más módszereket kell alkalmazni, szem előtt kell tartani a szociális képességek területén jelentkező akadályozottságot, valamint a felnőttkori élet behatárolt lehetőségeit.

Ehhez minden segítséget megkap a Bárczi Gusztáv Módszertani Központ utazó gyógypedagógusától.
Folyamatosan segítséget nyújtok a tanuláshoz szükséges eszközök kiválasztásában, javaslatot teszek a gyógypedagógiai módszerek alkalmazására, figyelemmel kísérem a tanuló haladását, részt veszek a részeredmények értékelésében.
Testnevelés, ének, rajz és technika órákon mindig együtt van osztálytársaival. Itt a tanító alkalmazkodik a kislány képességeihez, egyébként együtt dolgozik a többiekkel. Ezekből ő is értékeli.

Magyar, matematika és környezetismeret tantárgyak esetében a speciális iskola tananyagát – órai differenciálással, illetve egyéni tanítási óra keretében – oktatják.
Ezekből a tantárgyakból év végén a Bárczi Gusztáv Módszertani Központ vizsgáztatja. A vizsga helyszíne a befogadó iskola, anyaga pedig a speciális iskola követelménye.

Én, mint utazó gyógypedagógus fejlesztem. Foglalkozásaimon egyéni fejlesztési terv alapján dolgozom, melynek alapja a szakértői vélemény. Ezek az iskola könyvtárában vannak.

A rehabilitációs foglalkozások célja:

- az eredményes személyiségfejlesztés,
- vizuális, auditív, mozgásos érzékelés, észlelés,
- szerialitás,
- a figyelem,
- emlékezet,
- koncentráció,
- gondolkodás,
- finommotorika,
- grafomotoros készség,
- vizuomotoros koordináció fejlesztése,
- tájékozódás térben, síkban és időben,
- szociális és kommunikációs tevékenység segítése,
- feladattudat kialakítása.

Fejlesztő foglalkozásaim tervezésénél figyelembe veszem a tanulóval foglalkozó pedagógusok tapasztatait, észrevételeit.

Heti 2 órában logopédus is foglalkozik vele. Ő nem csak beszédhibáját javítja, hanem a beszéd területén lévő elmaradását is igyekszik korrigálni.

Az utolsó szakértői vizsgálata 11;8 éves korában, 2005 szeptemberében volt, ahol kiemelték, hogy:

„A kedves, barátságos kislány elfogadja a feladathelyzetet. Figyelemkoncentrációs képessége sokat javult, szívesen, igyekezettel dolgozik. A dicséret motiválja. Fogalmi, számfogalmi fejlettsége, problémamegoldó képessége, időbeli tájékozódó képessége, formafelfogása és utánzása továbbra is nagymértékben elmarad az életkori szint követelményeitől. Közvetlen auditív emlékezete pontatlan.
A nonverbális RAVEN-tesztben az egyeztetések többségét, illetve az egyszerűbb rész-egész viszony felismerésén alapuló feladatokat önállóan, biztosan megoldja. A magasabb szintű alak-háttér észlelést igénylő kiegészítések elvégzése nehézséget okoz számára.
A BENDER-A próba geometriai ábráinak reprodukálása a vizuomotoros koordináció zavarára utal. Emberábrázolása főként a grafikus kivitelezés során sokat fejlődött, arányosabbá, komplexebbé vált. Beszéde alakilag hibás, beszédkésztetése átlagos. Eseményképről cselekvések felsorolásán túl összefüggéseket is megfogalmaz. Saját személyére és közvetlen környezetére elfogadhatóan tájékozott. Téri és időri orientációja további fejlesztést igényel.

Intelligenciastruktúrája a korábbi vizsgálatkor tapasztalthoz képest egységesebbé vált. A rendszeres szakszerű pedagógiai, gyógypedagógiai foglalkoztatás eredményessége, valamint a család odaadó, szeretetteljes, ugyanakkor következetes nevelése a kislány személyiségén jól érzékelhető.

A speciális általános iskolai követelmények szerint, a **jelenlegi integrált formában folytassa tankötelezettségének teljesítését**.”

6. sz. melléklet

Fogyatékosokkal foglalkozó szervezetek

Kaposvár:

Add a kezed Alapítvány
Címe: 7400 Kaposvár, Bárczi Gusztáv u. 2.
Telefon: 82/512-766, 316-218
E-mail: barcziiskola@barczi-kap.sulinet.hu
Képviselő: Kovács Attila, kuratórium elnöke dr. Klujber László
Tevékenység: sajátos nevelést igénylő tanulók szabadidős, kulturális és sport tevékenységéhez nyújt segítséget

Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Diákotthon, Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó
Címe: 7400 Kaposvár, Bárczi Gusztáv u. 2.
Telefon: 82/512-766
Fax: 82/316-218
Képviselő: Dr. Benczéné Csorba Margit igazgató

Tevékenység:

Sajátos nevelési igényű (enyhe, középsúlyos értelmi fogyatékos, súlyosan – halmozottan fogyatékos, autista, beszédfogyatékos) gyermekek, tanulók pedagógiai, gyógypedagógiai ellátása.
Óvodai, iskolai, speciális szakiskolai, készségfejlesztő speciális szakiskolai nevelés és oktatás, logopédiai, gyógytestnevelési, pszichológiai feladatok ellátása, fejlesztő felkészítés, fejlesztő iskolai oktatás, gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, konduktív pedagógiai ellátás biztosítása.
Az utazó szakemberhálózat keretében a többi gyermekkel együtt nevelt, integrált, sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztése utazó gyógypedagógussal.

Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményként pedagógiai szakszolgálati ellátás óvodák, iskolák számára Kaposvár városban és a kistérségben.
Nevelési, pszichológiai tanácsadás óvodák, iskolák számára, iskolapszichológiai feladatok ellátása.
Pedagógiai-szakmai szolgáltatás, szakmai fejlesztés az integrációra is kiterjedően:
szaktanácsadás, pedagógiai tájékoztatás, igazgatási, pedagógiai szolgáltatás, pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése, tanuló-tájékoztató, -tanácsadó szolgálat.

Felsőfokú, főiskolai és egyetemi szintű képzésben résztvevő hallgatók gyakorlati képzése.
Diákotthoni elhelyezése, 80 intézeti férőhely azoknak, akiknek a mindennapi bejárása nem biztosított.

Duráczky József Óvoda, Általános Iskola, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézmény, Diákotthon, és Gyermekotthon, Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
Címe: 7400 Kaposvár, Somssich P. u. 8.
Telefon: 82/527-444, 82/527-445
Fax: 82/511-490
E-mail: titkar@oaisk-kvar.sulinet.hu
Képviselő: Gyurina Éva
Tevékenység: hallássérült, beszédhibás és beszédfogyatékos, mozgássérült gyerekek fejlesztése, nevelése, oktatása, ellátási feladat a hallássérültek vonatkozásában

Értelmi Fogyatékosok és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége Somogy Megyei Elnöksége
Címe: 7400 Kaposvár, Tallián Gyula u. 1/a
Telefon: 82/310-034
Képviselő: Hujber Tamásné elnök, Babochay Katalin titkár
Tevékenység: értelmi fogyatékos emberek és családjaik társadalmi hátrányainak enyhítése, érdekeik érvényesítése, védelme, tanulási akadályozottságuk enyhítése

Gyöngyfa Napközi Otthon
Címe: 7400 Kaposvár, Rippl-Rónai u. 11.
Telefon: 82/424-292
Képviselő: Sándor Ildikó
Tel.: 82/424-292
Fax: 82/424-292
e-mail: sandorildiko@kapos-net.hu
Tevékenység: tanköteles korból kikerült, értelmileg akadályozott és halmozottan sérült fiatalok készség- és képességfejlesztése, gondozása, felnőtté válásuk segítése, tartalmas szabadidő eltöltésének megszervezése, felkészítés a potenciális munkavégzésre, társadalmi integrációra

Kaposvári Fogyatékos Fiatalok Teljes Életért Alapítvány
Címe: 7400 Kaposvár, Rippl-Rónai u. 11.
Telefon: 82/424-292
Képviselő: Ottó Erzsébet
Tevékenység: a Gyöngyfa Napközi Otthonba járó, értelmi képességeiben akadályozott fiatalok kulturális fesztiválokon, versenyeken és kirándulásokon való részvételük elősegítése, szabadidejük hasznos eltöltése érdekében megfelelő eszközök biztosítása

Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesülete Napsugár Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő és Szociális Szolgáltató Központ (Napsugár Központ)
Címe: 7400 Kaposvár, Béke u. 47.
Telefon: 82/427-621, 511-735
E-mail: napsugar@mse.sulinet.hu
Képviselő: Kanalicsné Beleznai Csilla
Tevékenység: 0-6 éves korú sérült gyermekek korai fejlesztése, 4-8 éves mozgássérült gyermekek óvodai ellátása, 6-18 éves korú tanköteles halmozottan sérült gyermekek, fiatalok fejlesztő felkészítése (képzési kötelezettség), 3-18 éves mozgássérült és látássérült gyermekek speciális fejlesztése, integrációjuk

elősegítése, hagyományos közösségből kiszorult gyermekek, fiatalok nappali szociális ellátása

„Szív és Kéz" Sajátos Nevelést Igénylő Gyermekekért Alapítvány
Címe: 7400 Kaposvár, Szent Imre u. 18.
Képviselő: Gombosné Németh Adrienn
Tevékenysége: pervazív fejlődési zavarokban szenvedő, autisztikus személyiségfejlődésű gyerekek, fiatalok, felnőttek komplex ellátása, speciális fejlesztése, egyéni, kiscsoportos, integrált formában regionális szinten

Teljes Értékű Életért Alapítvány
Címe: 7400 Kaposvár, Somssich P. u. 8.
Telefon: 82/527-430
Képviselő: Dr. Totth László
Tevékenység: hallássérült és beszédfogyatékos gyermekek tehetséggondozása, szociális segélyezése, műszervásárlás támogatása

Vakok és Gyengénlátók Somogy Megyei Egyesülete
Címe: 7400 Kaposvár Fő u. 63.
Telefon: 82/319-229
E-mail: danyadine@vgsme.t-online.hu
Képviselő: Dányádiné Molnár Cecília
Tevékenység: érdekképviselet, látássérültek rehabilitációjának, újbóli munkába helyezésének elősegítése, tanfolyamszervezés az olvasás, valamint vakok életmódjának elsajátításához, segédeszközök forgalmazása

Az egyesület körzeti csoportjai:

- Nagyatád, megbízott: Huszárné Marics Rózsa
  8840 Csurgó, Rózsa u. 1. telefon: 20/4319415
- Barcs, megbízott: Stecher Andrea
  7535 Szulok, Béke u. 46. telefon: 82/719-185
- Siófok, megbízott: Ambrus Józsefné
  8600 Siófok, Lukács K. u. 5. telefon: 30/9913-919
- Marcali, megbízott: Bera Józsefné
  8700 Marcali, Lenin u. 1. telefon: 85/310-994
- Kaposvár, megbízott: Hosszú János
  7400 Kaposvár, Berzsenyi u. 2/b. telefon: 20/2123-486

Somogy megye:

Árnyékban Alapítvány
Címe: 8713 Kéthely, Magyari u. 35.
Telefon: 85/339-211
E-mail: szocotth@szocotth.t-online.hu
Képviselő: Gilikter Gabriella
Tevékenység: a Kéthelyi Szociális Otthon körülményeinek javítása, az intézmény fenntartási költségeinek támogatása, az intézmény lakóinak jobb ellátása, foglalkoztatás, üdültetés, szórakoztató program biztosítása

Diótörés Alapítvány Diófa Rehabilitációs Otthon
Címe: 8660 Lulla, Petőfi u. 4.
Telefon: 84/525-253
Képviselő: Szilágyi Tamás
Tevékenység: 18 és 30 év közötti állami gondozásból kikerült, elsősorban roma nemzetiségű fiatal felnőttek bentlakásos intézménye

Drávakastély Szociális Otthon
Címe: 7979 Drávatamási, Fő u. 41/a.
Telefon: 82/466-975, 82/466-979, 20/961-4642
E-mail: dkastely@enternet.hu
Web/URL: http://w3.enternet.hu/dkastely
Képviselő: Milicz Ilona
Tevékenység: felnőtt értelmi fogyatékos személyek ellátása

Dr. Takács Imre Szociális Otthon
Címe: 8660 Tab, Kossuth L. u. 107.
Telefon/Fax: 84/525-199
E-mail: tabszoci@netelek.hu
Képviselő: Gárdonyi László
Tevékenység: Szociális ellátás bentlakással, pszichiátriai betegek és súlyos értelmi fogyatékosok ápolása, gondozása

Éltes Mátyás Általános Iskola Nagyatád
Címe: 7500 Nagyatád, Széchenyi tér 25.
Telefon: 82/504-046
Képviselő: Laklia Piroska
Tevékenység: eltérő értelmi fejlődésű gyermekek általános iskolai oktatása, nevelése, napközi-otthonos ellátása, nevelési tanácsadás, logopédiai és konduktív fejlesztés.
Megjegyzés: specialitása, hogy minden fogyatékossági típusnak megfelelően képzett szakember működik az intézménynél

Fodor András Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai-szakmai Szolgáltató Intézmény, Lengyeltóti
Címe: 8693 Lengyeltóti, Csokonai u. 15.
Telefon: 85/530-025
E-mail: fodorisk@axelero.hu
Képviselő: Zsombok Lajos
Tevékenység: Sajátos nevelési igényű gyermekek szegregált és integrált nevelése, oktatása. Cigány etnikai kisebbségi oktatás-nevelés. Egységes pedagógiai szakszolgálati tevékenység.

Fővárosi Önkormányzat Értelmi Fogyatékosok Otthona Kéthely, Sáripuszta
Címe: 8713 Kéthely, Sáripuszta 1.
Telefon: 85/339-211, 85/539-040
Fax: 85/339-039
E-mail: szoc.otth@axelero.hu

Hétszínvirág Egységes Gyógypedagógiai és Módszertani Intézmény
Címe: 8700 Marcali, Petőfi S. u. 36.
Telefon: 85/411-697
Képviselő: Orosz Lajos
Tevékenység: enyhe fokban értelmileg sérült tanulók nevelése, oktatása
Megjegyzés: specialitása a cigányetnikum speciális képzése

Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesülete
Székhely: 7400 Kaposvár, Béke u. 47, Tel/Fax: 411-687, 510-615
Telephely: 7400 Kaposvár, Iszák u. 42., Tel/Fax: 82/412-426, 512-575,
E-mail: msme@ecom.hu
Web: www.msme.ngo.hu
Képviselő: Dr. Hegedüs Lajos
Tevékenység: fogyatékosok támogatása, személyi segítő szolgálat, gyógypedagógiai szolgáltatás, speciális szállítás, megváltozott munkaképességű munkavállalók munkába állásának segítése, közösségi szolgáltatás.
Az egyesület intézményei:

- **Otthoni Szakápolási és Humán Egészségügyi Szolgálat** 7400 Kaposvár, Iszák u. 42vezető Beidekné Kacs Éva, Telefon/Fax:82/412-426,512-575.
- **„Önálló Élet" Támogató Szolgálat** 7400 Kaposvár, Iszák u. 42. vezető Dr. Berencz Ferencné Telefon/Fax: 82/412-426, 512-575
- **Kistérségi Támogató Szolgálat Kaposvár,** 7400 Kaposvár, Iszák u.42. vezető: Csepregi Veronika, Telefon/Fax: 82/412-426, 512-575
- **„Fészek" Szociális Szolgáltató Központ és Lakóotthon** 7500 Nagyatád, Dózsa Gy. u. 6. vezető: Hervai Anna, Telefon:: 82/450-043, 553-688
- **„Fészek" Kistérségi Támogató Szolgálat** 7500 Nagyatád, Dózsa Gy. u. 6. vezető: Haris Csaba Telefon: 82/450-043, 553-688

- **„Napsugár“ Gyógypedagógiai Központ** 7400 Kaposvár, Béke u. 47. vezető: Kanalicsné Beleznai Csilla, Telefon: 82/511-735, 427-621
- **„Napsugár“ Támogató Szolgálat** 7400 Kaposvár, Béke u. 47. vezető: Lakatosné Lengyel Ágnes, Telefon: 82/511-735, 427-621
- **Rehabilitációs és Oktatási Központ,** 7275 Igal, Hegyi u. 7. Gondnok: Tóth Lajosné Telefon: 20/4399-456

Az egyesület körzeti csoporjai:

- 7570 Barcs, Ander Istvánné, telefon: 20/4399-448
- 8630 Balatonboglár, Tóth Miklósné, telefon: 20/4399-452
- 8840 Csurgó, Szlávecz Jánosné, telefon: 20/4399-447
- 7400 Kaposvár, Hegedüs Lajosné, telefon: 20/4399-462
- 7400 Kaposvár (déli csoport), Somogyvári József, telefon: 20/4399-454
- 8693 Lengyeltóti, Molnár János, telefon: 20/4399-449
- 8700 Marcali, Salamon Györgyné, telefon: 20/4399-446
- 7500 Nagyatád, Károlyi Sándorné, telefon: 20/4399-444
- 8600 Siófok, Orbán Dénes, telefon: 20/4399-445
- 8684 Somogybabod, Mester Mária, telefon: 20/4399-453
- 8698 Somogyvár, Kiss István Csaba, telefon: 20/4399-451
- 8660 Tab, Küszter Ferenc, telefon: 20/4399-442

Nefelejcs Általános Iskola Szakiskola és Diákotthon
Címe: 7275 Igal, Szabadság tér 10.
Telefon: 82/573-017
Képviselő: Dr. Szántó Lászlóné
Tevékenység: az enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai ellátása, napközi-otthoni, tanulószobai ellátás, intézményi étkeztetés, diákotthoni elhelyezés

Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége Somogy Megyei Szervezete
Címe: 7400 Kaposvár, Irányi D. u. 12. 1. em.
Telefon: 82/320-506
Fax: 82/320-506
E-mail: sandorjanos@sinosz.hu
Képviselő: Lenkovics Lajosné, Sándor János titkár
Tevékenység: érdekvédelem, kulturális, sport, ifjúsági programok szervezése és lebonyolítása, siketek és nagyothallók segítése, érdekeik védelme, szabadidős tevékenységek koordinálása, kommunikációs tanfolyamok szervezése, SINOSZ Somogy Megyei Jelnyelvi Tolmácsszolgálat működtetése

Somogy Megyei Általános Iskola, Diákotthon és Gyermekotthon Öreglak
Címe: 8697 Öreglak, Fő u. 109.
Telefon: 85/530-020
Képviselő: Rimmer Józsefné
Tevékenység: a 6-16 éves korú enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek speciális oktatása, nevelése, képzése, állami gondozottak gyermekotthoni ellátása

Somogy Megyei Általános Iskola, Speciális Szakiskola Diákotthon és Gyermekotthon Somogyvár

Címe: 8698 Somogyvár, Kaposvári u. 4.
Telefon: 85/340-044, 85/340-074
Képviselő: Horváth Ilona
Tevékenység: a 6-16 éves enyhe és középsúlyos fokban értelmileg sérült gyermekek speciális oktatása, nevelése, valamint a 16-24 éves enyhe fokban értelmi fogyatékos fiatalok speciális szakiskolai képzése és diákotthoni ellátása, állami gondozottak gyermekotthoni ellátása

Szivárvány Gyógypedagógiai és Módszertani Központ Barcs

Címe: 7570 Barcs, Széchenyi u. 2.
Telefon: 82/463-323
E-mail: szivarvany.barcs@edomail.hu
Képviselő: Szemere Márta
Tevékenység: középsúlyosan értelmileg sérültek és halmozottan sérültek óvodája, enyhén illetve középsúlyosan értelmileg sérültek általános iskolája 1-8 évfolyamig, bentlakásos gyógypedagógiai ellátás, fejlesztő központ, korai fejlesztés, logopédia, pszichoterápia, gyógy-testnevelés, fejlesztő felkészítés, integráció és rehabilitáció

Városi Önkormányzat Nevelési Tanácsadó, Beszédjavító és Korai Fejlesztő Központ

Címe: 8700 Marcali, Petőfi S. u. 14.
Telefon: 85/510-285
e-mail: nevtanmarcali@freemail.hu
képviselő: Dr. Gergőné Babina Jusztina
Tevékenység: 0-18 éves korig beilleszkedési, magatartási és tanulási zavarok diagnosztikája, terápiája, beszédjavítás, korai fejlesztés, utazó gyógypedagógiai-logopédiai szolgáltatás, szakmai tanácsadás, terápiák.

7. sz. melléklet

Hirdetések, ajánlások

Ajánlás gyermekorvosoknak, szakorvosoknak, védőnőknek, óvodapedagógusoknak, pedagógusoknak és szülőknek!

Szeretnénk felhívni figyelmüket széleskörű feladatellátásainkra, szolgáltatásainkra a következő oldalakon, ahol bemutatjuk ezek működését, kompetenciáját.
A figyelemfelhívás mellett ezzel az is a célunk, hogy Önök segítővé, partnerré, együttműködővé váljanak munkánkban, hiszen szolgáltatásaink többségben team munkára épülő tevékenységek.
Hatékony munkánk érdekében kérjük az Önök mielőbbi jelzéseit, megfigyelés,
vizsgálat kéréseit, már diagnosztizált gyermek, tanuló fejlesztésével kapcsolatos igényeiket, s tanácsadási szolgáltatásunk folyamatos kihasználtságát , rendszeres konzultációk, esetmegbeszélések alkalmazását.
Szolgáltatásainkat, segítségadásainkat rendszeresen terjesztjük és a közvélemény számára elérhetővé tesszük a médiákon - rádió,televízió-újságok, szaklapok -keresztül, valamint oktatási- egészségügyi és polgármesteri hivatalokban szórólapokon

óvodától a szakiskoláig

Bárczi Gusztáv
Óvoda, Általános Iskola,
Speciális Szakiskola, Diákotthon,
Módszertani Központ
és Nevelési Tanácsadó

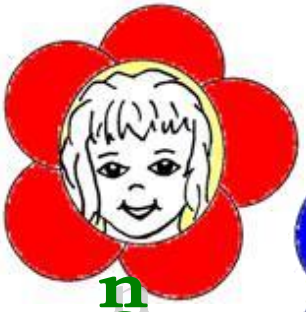
7400 Kaposvár, Bárczi G. u. 2., Pf: 14
e-mail cím: barcziiskola@barciiskola.hu
Tel.: 82/512 766 Tel-Fax: 82/316-218
Honlap: www.barcziiskola.hu

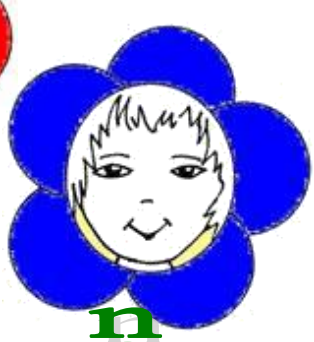
alternatív módszert keresek

autista vagyok

nem tudok beszélni

nehezen tanulok

sajátos nevelési igényű vagyok

Ingyenes, speciális szolgáltatásaink:

Terápiás szolgáltatás:

alapozó terápia, gyógytorna, lovas terápia, rehabilitációs úszás, kutyás terápia, judo-terápia, autogén tréning, játék- és bábterápia, művészetterápiák: dráma, zene, tánc-mozgás,képzőművészet, pszichológiai segítségnyújtás, gyermek pszichodráma.

Utazó gyógypedagógiai hálózat:

integrációs segítségadás a többségi óvodák, iskolák számára. A városi, kistérségi integráltan nevelt gyermekek gyógypedagógiai fejlesztése, utógondozás, helyszíni tanácsadás, terápiás foglalkozások szervezése, koordinálása, lebonyolítása.

Pedagógiai szak-szolgálat:

óvodák, általános iskolák, középiskolák számára logopédiai ellátás, gyógytestnevelés, továbbá gyógypedagógia tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, fejlesztő felkészítés, fejlesztő iskolai

oktatás képzési kötelezettek számára.

Pedagógiai-szakmai szolgáltatás:

pedagógusok képzésének, továbbképzésének, önképzésének segítése,

nyílt napok, tréningek, tanfolyamok, továbbképzések, szakmai konferenciák szervezése, tanácsadó szolgálat, tanulók tájékoztatása, szülőket segítő szolgáltatások.

Nevelési Tanácsadó:

Óvodás és iskolás

(3-18 éves korú) gyermekek pszichológiai gondozása, terápiája; tanulási nehézségek diagnosztikája, rehabilitációja; iskolaérettségi vizsgálatok; tanácsadás.

Tel.: 06 82 512 263

Hírdetés

A *Bárczi Gusztáv Módszertani Központ*

TERÁPIÁS TÁBORT
szervez
2005. június 16-tól június 26-ig

5 éves kortól - 14 éves korú
gyermekek számára.

Bővebb felvilágosítás:
20/9553-308 vagy ***30/2137-211***
telefonszámokon.

Gondja van?
Művészetterápia
Autogén tréning
Gyermek pszichodráma
Rehabilitációs úszás
Kutyás terápia
Lovas terápia
Fejlesztő felkészítés
Játék- és bábterápia
Judo terápia
Gyógytestnevelés
SEGÍTÜNK!
Ayres terápia
Gyógyúszás
Szülői tanácsadás
Kommunikációs készséget fejlesztő tréning
Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás
Gyógytorna
Logopédiai ellátás
Konduktív pedagógiai ellátás
BárcziGusztáv
Módszertani Központ
és
Nevelési Tanácsadó
Kaposvár
Telefon: 82/512-766 ; Fax: 316-218
E-mail: barcziiskola@barcziiskola.hu

Általános iskolánk

Tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott, autista, halmozottan sérült gyermekek, tanulók járnak az 1987-ben átadott, szép környezetben lévő, tágas, jól felszerelt intézménybe.

A tanulók a következő fejlesztő foglalkozásokon, szakkörökön vehetnek részt:

- atlétika, úszás, erőemelés, aerobik, természetjáró, közlekedési
- kisokos szakkör, informatika, fotó
- rajz, tűzzománc, agyag, szövés, kézműves foglalkozás
- színjátszó, drámapedagógia, báb, énekkar, zenei nevelés

Szakköreink, foglalkozásaink sikeresen működnek.

Eredményeink:

Sport: országos, nemzetközi, paralimpiai helyezések.

Az Országos Komplex Tanulmányi Versenyeken tanulóink rangos helyezéseket érnek el.

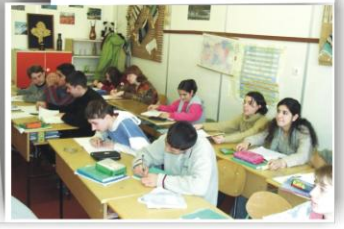
Színjátszó csoportunk a többségi iskolák között is jó eredményeket ér el az országos bemutató versenyeken.

Tanulóink művészeti alkotásaikkal, fotóikkal kiállításokon vesznek részt.

Jelentős szerepe van a különböző terápiáknak, melyeken az iskola tanulói szükség szerint vesznek részt.

Bárczy Gusztáv Módszertani Központ

Ajánlás

- Minden olyan tisztelt gyermekorvosnak, védőnőnek, akik a leghamarabb felismerve a gyermek normális fejlődési esélyeinek gátjait, partnerként kezelve együttműködésünket segítenék munkánkat. Speciális szakirányú megsegítéssel igyekszünk részt venni a gyermek fejlesztésében, valamint a szülők, családtagok számára segítő terápiát biztosítunk.

- Minden olyan szülő, vagy családtag számára, aki tudja, vagy még bizonytalan abban, hogy külső segítségre is szüksége van, ahhoz hogy feldolgozza az őt ért lelki traumát, s minél előbb elindítsa kisgyermekét a fejlődés útján megfelelő szakemberek és programok segítségével.

Minden olyan szülőnek, aki aktív részese akar lenni ennek a nehéz, de reményteli időszaknak.

Hírdetés

Gondja van? Segítünk!

Bárczi Gusztáv Módszertani Központ

SZÜLŐI TANÁCSADÓ SZOLGÁLATA

Ha gyermeke
lemarad a fejlődésben,
tanulási problémája van, szorong,
magatartási zavarral küzd,
beszédhibás, vagy speciális nevelésre szorul,
HA ÖN
Bizonytalan , nem tudja mi a probléma,
kihez forduljon,
s úgy érzi, jó lenne valakivel megosztani
gyermekével kapcsolatos gondjait,
fordulhat hozzánk bizalommal,
igénybe veheti szolgáltatásunkat!

SZÜLŐI TANÁCSADÓ SZOLGÁLAT
Minden hónap első hétfőjén, 14-17 óráig
Előzetes telefonos egyeztetés után
Telefon: 82/512-766, tel. És fax: 82/316-218

Ajánlás

- Minden olyan kedves szülőnek ajánljuk segítségünket, partneri együttműködésünket, akik nehezen élik át sérült gyermekükkel kapcsolatos bizonytalanságokat, tanácstalanságokat. A szülő nálunk valódi partner, hiszen mindent megbeszélve vele, kérve beleegyezését, indítjuk el gyermeke optimális és komplex fejlesztését, nyíltan beszélve a problémákról, s együtt örülve a sikereknek. Általunk az adott intézménnyel is egy bensőségesebb kapcsolata alakulhat ki, hiszen a többségi óvodapedagógus, pedagógus sem marad egyedül problémájával, ami kompetencia hiányából adódik a legtöbbször.

- Minden olyan tisztelt óvodapedagógusnak, pedagógusnak, aki felvállalta a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, oktatását, s szüksége van a partneri szakmai együttműködésre. Fontos, hogy minél korábban jelezzen, kérje segítségünket, amennyiben akár csak gyanúja merülne fel különböző fogyatékosságnak, sérülésnek (értelem, beszéd, mozgás, látás).

8. sz. melléklet

LOVASTERÁPIA
Összegző vélemény a programról

A program 12 sérült gyermeknek adta meg a fejlődés lehetőségét, egy olyan terápiában, ahol nem eszközökkel dolgoznak együtt, hanem barátokkal.
A gyerekek nagy része autista és értelmi fogyatékos. Ezek a diagnózisok nem csak egyéni gondolkodásmóddal, hanem sérült kommunikációs és szociális területtel is együtt járnak. Nehezen, vagy egyáltalán nem értik meg a külvilágból érkező ingereket. A meg nem értésre, illetve a meg nem értettségre válaszuk sokszor a viselkedés- és magatartásprobléma.
A lovasterápia által viszont egy társat, egy barátot kaphatnak, akiben megbízhatnak, és akivel együtt játszhatnak, akivel közösen fejlődhetnek.

A gyerekek mind nagyon szívesen jöttek kezdettől fogva a terápiára. Volt ugyan közöttük olyan, aki eleinte nagyon félénk és tartózkodó volt, de a lovak hatására ő is hamar feloldódott. Megismerkedtek a helyszínnel, a lovakkal, a szabályokkal, és máris elkezdődhetett a terápia.
Sérülésük súlyosságától függetlenül a tanév végére szinte mindnyájan megtanulták: a lóápolás alapjait, hogy hogyan fixálják ülésüket az egyes és kígyóvonalakon és megtapasztalták, hogy a ló hátán megannyi érdekes játék létezik.
A gyerekek barátokra leltek a lovakban, együtt játszottak, dolgoztak, és közben észrevétlenül fejlődtek.

A program mindenképpen sikeresnek mondható, hisz mindnyájuknál jelentős változásokat figyelhettünk meg. Nemcsak nagymozgásuk, egyensúlyuk, mozgáskoordinációjuk javult, de rendellenes mozgásaik (túlmozgásaik) is jelentősen csökkentek.
Nőtt a külvilág iránti érdeklődésük, nyitottak a terápiák hatására. Önfegyelmet tanultak, és érzelmeiket már megpróbálják kontrollálni.
Tanultak és fejlődtek úgy, hogy a lovasterápia komplex módon hatott rájuk. Elindultunk egy úton, amely szép és jó eredményekkel kecsegtet, remélhetőleg lehetőségünk lesz a jövőben is folytatni, hisz a gyerekeknek a folyamatos és következetes terápia elengedhetetlen.

Kaposvár, 2008. június 08.

gyógypedagógus-lovasterapeuta